

T.C. SOFYA BÜYÜKELÇİLİĞİ
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ
1 HAZİRAN 2020

GELENEKSEL PAZARLARIN
YENİDEN KEŞFİ

BULGARİSTAN

İÇİNDEKİLER

Yönetici Özeti.....	6
Çalışma Metodolojisi.....	10

I. Bulgaristan Makroekonomik Göstergeler 12

II. Bulgaristan'ın Dış Ticaret Rejimi 20

II.1- Genel Bilgiler.....	20
II.2- Gümrük Vergileri ve İlgili AB Mevzuatı.....	21
II.3- Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar.....	21
II.4- Tarımsal, Hayvansal ve Su Ürünlerinin İthalatı.....	21
II.5- Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....	22
II.5.1- Tarım Ürünü İthalatı ve Bitki Sağlığı Kontrolleri.....	22
II.5.2- Meyve ve Sebze İthalatı.....	22
II.5.3- Veterinerlik Kontrolleri.....	24
II.5.4- Savunma ile İlgili Ürün ve Çifte Kullanımı Olan Ürün ve Teknoloji İhracatının Kontrolüne İlişkin Mevzuat.....	24
II.5.5- Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları.....	24

III. Bulgaristan İthalatının Analizi 25

III.1- Bulgaristan'ın Yıllara Göre İthalatı.....	25
III.2- Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı Ülkeler.....	26
III.3- Geniş Ekonomik Grup Sınıflandırmasına Göre Bulgaristan'ın İthalatı.....	29
III.4- Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı 2'li GTİP Kodlu Ürün Grupları.....	30
III.5- Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı 6'lı GTİP Kodlu Ürünler.....	32
III.6- Bulgaristan'ın 10 Milyon Euro Üzerinde İthalat Yaptığı Ürünlerde En Büyük Artış ve Azalış Olan Ürünler.....	34

IV. Bulgaristan'ın Türkiye'den Yaptığı İthalatın Analizi 37

IV.1- Yıllara Göre Bulgaristan'ın Türkiye'den Yaptığı İthalat.....	39
IV.2- Türkiye'nin 50 Milyon Euro Üzerinde İhracat Gerçekleştirdiği 6'lı GTİP Kodlu Ürünler.....	41
IV.3- Bulgaristan'ın 10 Milyon Euro Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği 6'lı GTİP Kodlu Ürünler.....	45
IV.4- Bulgaristan'ın Türkiye'den En Çok İthal Ettiği 2'li GTİP Kodlu Ürün Grupları.....	58
IV.5- Bulgaristan'ın Türkiye'den En Çok İthal Ettiği 6'lı GTİP Kodlu Ürünler.....	61
IV.6- Bulgaristan'ın Türkiye'den 1 Milyon Euro Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği Ürünler.....	64
IV.7- Türkiye'nin Bulgaristan Pazarında En Yüksek Pazar Payına Sahip Olduğu Ürünler.....	69
IV.8- Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın Hiç Olmadığı Ürünler.....	73
IV.9- Bulgaristan'ın Dünyadan İthal Ettiği İlk 100 Ürün İçerisinde Türkiye'nin RCA'sı'nın 1'den Yüksek Olduğu Ürünler.....	79
IV.10- Türkiye'nin RCA'sı 1'den Yüksek Olduğu Ancak Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın Hiç Olmadığı Ürünler.....	84
IV.11- Türkiye'nin RCA'sı 1'den Yüksek Olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %0-1 Arası Olduğu Ürünler.....	89

IV.12- Türkiye'nin RCA'sı 1'den Yüksek Olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %1-5 Arası Olduğu Ürünler	91
IV.13- Türkiye'nin RCA'sı 1'den Yüksek Olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %5 ve Üzeri Olduğu Ürünler.....	99
IV.14- Yıllara Göre Bulgaristan'a İhracat Yapan Türk İhracatçı Firmalarının Analizi	101
EK-1 Türkiye'nin 50 Milyon Euro Üzerinde İhracat Gerçekleştirdiği 6'lı GTİP Kodlu Ürünler.....	103
EK-2 Bulgaristan'ın 10 Milyon Euro Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği 6'lı GTİP Kodlu Ürünler (Euro)	113
EK-3 Bulgaristan'ın Türkiye'den 1 Milyon Euro Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği 6'lı GTİP Kodlu Ürünler (Euro)	124
EK-4 Türkiye'nin RCA'sı > 1 olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %5 ve Üzeri Olan Ürünler (Bin Euro) (2019)	136

TABLolar

Tablo 1: Makroekonomik Göstergeler.....	12
Tablo 2: Bulgaristan'a En Çok Yatırım Yapan İlk 20 Ülkenin 2017-2019 Döneminde Yıllık Yatırımları ve 2019 Yılı İtibariyle Bulgaristan'daki Birikimli Yatırımları (Milyon Euro)	17
Tablo 3: 2019 Yılında Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı Ülkeler ve Söz Konusu Ülkelerden Seçilmiş Yıllarda İthalatı (Milyon Euro).....	26
Tablo 4: Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı Ülkeler (2015-2019) (Milyon Euro).....	28
Tablo 5: Geniş Ekonomik Grup Sınıflandırmasına Göre Bulgaristan'ın İthalatı (2015-2019) (Milyon Euro).....	29
Tablo 6: Bulgaristan'ın 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği Ürün Grupları ve Söz Konusu Ürün Gruplarında Beş Yıllık İthalat (Milyon Euro)	31
Tablo 7: Bulgaristan'ın 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği Ürünler ve Söz Konusu Ürünlerden Beş Yıllık İthalat (Milyon Euro).....	33
Tablo 8: Son 5 Yılda Yıllık İthalat Artış ve Azalış Oranı En Büyük Olan İlk 10 Ürün (Bin Euro).....	34
Tablo 9: Yıllar İtibariyle Bulgaristan'ın Dünyadan ve Türkiye'den İthalatı (Milyon Euro)	39
Tablo 10: Türkiye'nin 50 milyon Euronun Üzerinde İhracat Gerçekleştirdiği İlk 50 Ürün (2015-2019) (Bin Euro)	41
Tablo 11: Tablo 10'da Yer Alan 6'lı GTİP Kodlarının Açıklamaları.....	43
Tablo 12: Bulgaristan'ın 10 milyon Euronun Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği İlk 50 Ürün (2015-2019) (Bin Euro)	45
Tablo 13: Tablo 12'de Yer Alan 6'lı GTİP Kodlarının Açıklamaları.....	47
Tablo 14: Türkiye'nin 50 Milyon Euronun Üzerinde İhracat, Bulgaristan'ın 10 Milyon Euronun Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği 6'lı GTİP'lerde Türkiye'nin Payının %0-5 Arası Olduğu Ürünler (2019) (Bin Euro)	49
Tablo 15: Bulgaristan'ın Türkiye'den 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubu ve Söz Konusu Ürün Gruplarından 5 Yıllık İthalat (Bin Euro)	59
Tablo 16: Bulgaristan'ın Türkiye'den 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubunda Türkiye'nin Dünyaya İhracatı ve Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı (Bin Euro)	60
Tablo 17: Tablo 15 ve 16'da Yer Alan Fasılların Açıklamaları	61
Tablo 18: Bulgaristan'ın Türkiye'den 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubu ve Söz Konusu Ürün Gruplarından 5 Yıllık İthalat (Bin Euro).....	62
Tablo 19: Bulgaristan'ın Türkiye'den 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubunda Türkiye'nin Dünyaya İhracatı ve Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı (Bin Euro).....	63
Tablo 20: Tablo 18 ve Tablo 19'de Yer Alan 6'lı GTİP'lerin Açıklamaları	63
Tablo 21: 2019 Yılında Bulgaristan'ın Türkiye'den İthalatında 1 Milyon Euronun Üzerinde Olan Ürünler ve Bu Ürünlerde 5 Yıllık İthalat Rakamları (Bin Euro).....	65
Tablo 22: Tablo 21'de yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları	67
Tablo 23: 2019 yılında Türkiye'nin Bulgaristan Pazarında En Yüksek Pazar Payına Sahip Olduğu Ürünler (Bin Euro)	69
Tablo 24: Tablo 23'de yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları	71
Tablo 25: Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın Hiç Olmadığı Ürünler (2019).....	74
Tablo 26: Tablo 24'de yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları	77
Tablo 27: Bulgaristan'ın Dünyadan İthal Ettiği İlk 100 Ürün İçerisinde Türkiye'nin RCA'sının 1'den Yüksek Olduğu Ürünler (2019) (Bin Euro)	80
Tablo 28: Tablo 27'de yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları	83

Tablo 29: Türkiye'nin RCA'sı > 1 Olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın Hiç Olmadığı Ürünler (Bin Euro) (2019).....	85
Tablo 30: Türkiye'nin RCA'sı > 1 olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %0-1 Arası Olduğu Ürünler (Bin Euro) (2019).....	89
Tablo 31: Tablo 30'da yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları	91
Tablo 32: Türkiye'nin RCA'sı > 1 olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %1-5 Arası Olduğu Ürünler (Bin Euro) (2019).....	92
Tablo 33: Tablo 32'de yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları	97
Tablo 34: Türkiye'nin RCA'sı > 1 olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %5 ve Üzeri Olan Ürünler (Bin Euro) (2019)	99
Tablo 35: Yıllara Göre Bulgaristan'a İhracat Yapan Firma Sayısı	102

GRAFİKLER

Grafik 1: Belli Başlı Uluslararası Endekslerde Bulgaristan'ın Konumu.....	19
Grafik 2: Bulgaristan'ın Yıllara Göre İthalatı	25
Grafik 3: Bulgaristan'ın İthalatında İlk 10 Ülke (2019) (Milyon Euro).....	27
Grafik 4: Bulgaristan'ın 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği Ürün Grupları (Milyon Euro).....	32
Grafik 5: Bulgaristan'ın 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği Ürünler (Milyon Euro)	34
Grafik 6: Son 5 Yılda Yıllık İthalat Artış ve Azalış Oranı En Büyük Olan İlk 10 Ürün	36
Grafik 7: Yıllar İtibariyle Bulgaristan'ın Dünyadan ve Türkiye'den İthalatı (Milyon Euro)	40
Grafik 8: Bulgaristan'ın Türkiye'den 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubu ve Söz Konusu Ürün Gruplarından 5 Yıllık İthalat (Bin Euro).....	59
Grafik 9: Bulgaristan'ın Türkiye'den 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubu ve Söz Konusu Ürün Gruplarından 5 Yıllık İthalat (Bin Euro).....	64

ŞEKİLLER

Şekil 1: Bulgaristan'ın Güçlü ve Zayıf Yönleri	13
Şekil 2: Bulgaristan'ın Nüfusu	14
Şekil 3: Ülkeler Bazında Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları (2019)	16
Şekil 4: Bulgaristan'ın Sektörler Bazında İstihdamı (2019).....	18

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bulgaristan ekonomisi, serbest piyasa şartlarına göre işleyen, dışa açık, özel sektörü orta düzeyde gelişmiş bir ekonomidir. 2019 yılında satın alma gücü paritesine göre dünyada 74'üncü sırada yer alan Bulgaristan ekonomisini, Dünya Bankası, üst orta gelirli ekonomilerden addetmektedir.

Düşük emek verimliliği, öncelikli sektörlerde yatırım eksikliği ve üretimde AR-GE yetersizliği Bulgaristan'ın dış ticaretini olumsuz etkilemektedir. 2019 yılında yaklaşık 17 trilyon euro seviyesinde gerçekleşen küresel ithalat hacminden aldığı %2 pay ile, Bulgaristan en çok ithalat gerçekleştiren 60. ülke olmuştur. Bulgaristan DTÖ kurallarıyla uyumlu liberal bir dış ticaret rejimi uygulamaktadır. AB üyesi olarak ülkenin dış ticaret mevzuatı büyük ölçüde AB mevzuatı ile uyumlu olmakla beraber kimi zaman uygulamada deneyim eksiklikleri ile karşılaşmaktadır.

Ülkenin küresel ithalatına *bakıldığında*; 2000 yılında 7 milyar euroluk ithalat gerçekleştiren Bulgaristan'ın, 2019 yılında 33,3 milyar euro ithalat gerçekleştirildiği görülmektedir. Bulgaristan'ın ithalatının AB Komisyonu Avrupa Ekonomik Görünümü 2020 Bahar Raporuna göre 2020 yılında %12,5 azalarak 29,1 milyar euro, 2021 yılında ise %6,8 oranında artarak 31,1 milyar euro seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

2019 yılında Bulgaristan sırasıyla en çok Almanya (3,638 milyar euro), Rusya (3,088 milyar euro), Çin (2,813 milyar euro), İtalya (2,436 milyar euro), Türkiye (2,192 milyar euro), Romanya (1,837 milyar euro), Yunanistan (1,236 milyar euro), Polonya (1,063 milyar euro), Fransa (998 milyon euro) ve Hollanda (890 milyon euro)'dan ithalat gerçekleştirmiştir. AB dışı ülkelere bakıldığında Türkiye, Rusya'dan sonra Bulgaristan'ın en çok ithalat gerçekleştirdiği 2. ülke konumundadır.

En çok ithalat gerçekleştirilen 20 ülke Bulgaristan'ın toplam ithalatının %78,2'sini oluşturmaktadır. 20 ülke arasında 13 ülkenin AB üyesi, 7 ülkenin ise AB dışı ülkeler olduğu görülmektedir.

2'li GTİP bazında bakıldığında; Bulgaristan son 5 yılda en çok 27 "mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahzarları" ürün grubunu ithal ederken, bu ürün grubundan ithalatı 2019 yılında toplam ithalatının %13,7'sini oluşturmuştur. Bulgaristan'ın ithalatında 2. ve 3. sırada yer alan 85 "Elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları" ile 84 "Nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar, aletler, parçaları" GTİP kodlu ürün gruplarının ithalatı ise son 5 yılda değer olarak oldukça yakın seviyelerde gerçekleşmiş ve 2019 yılında toplam ithalatın yaklaşık %10'unu oluşturmuştur. Yaklaşık 21 milyar euro değerindeki ilk on ürün grubunun ithalattaki payının ise %62,2 olduğu görülmektedir.

6'lı GTİP bazında bakıldığında; Bulgaristan son 5 yılda en çok 270900 "Petrol yağları, bitümenli minerallerden elde edilen yağ-ham" ithal etmiş, bu GTİP'den ithalatı 2019 yılında toplam ithalatının %8'4'ünü oluşturmuştur. Bulgaristan'ın ithalatında 2. sırada yer alan 260300 "Bakır cevherleri ve konsantreleri" GTİP kodlu ürünün ithalatı ise 2019 yılında toplam ithalatın yaklaşık %5'ini oluşturmuştur. En çok ithalat yapılan ilk on ürün 7,6 milyar euro ithalat değeriyle Bulgaristan'ın toplam ithalatının %22'6'sını oluşturmaktadır.

Bulgaristan ile Türkiye arasındaki ticarete bakıldığında; Bulgaristan'ın son 20 yılda toplam ithalatı yıllık

ortalama %8,5 oranında artış gösterirken, Türkiye'den ithalatı aynı dönemde yıllık ortalama %12,5 oranında arttığı görülmektedir. Türkiye'den ithalattaki yıllık artış, Bulgaristan'ın toplam ithalatındaki yıllık artıştan 1,5 kat daha fazla gerçekleşmiştir.

2000 yılında 7 milyar euro tutarında ithalat gerçekleştiren Bulgaristan, aynı yıl Türkiye'den 234 milyon euro ithalat gerçekleştirmiş ve Türkiye Bulgaristan'ın ithalatından %3,3 pay almıştır. 2019 yılında tüm dünyadan 33,3 milyar euro ithalat gerçekleştiren Bulgaristan, Türkiye'den 2,2 milyar seviyesinde ithalat yapmış ve Türkiye Bulgaristan'ın toplam ithalatından %6,6 pay almıştır.

2000'li yılların başından Türkiye'nin Bulgaristan toplam ithalatından aldığı pay görece daha düşük seviyede iken 2003 yılı itibarıyla küresel kriz yıllarına kadar ciddi oranda artış göstermiştir. 20 yıllık seyir içerisinde yalnızca 2008-2009 küresel kriz döneminde azalan Türkiye'den ithalat, kriz yıllarından sonra toparlanmış ve son yıllarda %6 seviyesinde istikrar sağlamıştır.

Şimdi %6 bandında seyreden Bulgaristan ithalatından aldığımız payın artırılmasında rehber olmasını arzu ettiğimiz bu çalışmada yaklaşık 5.000 ürün üzerinde detaylı analiz yapılmış ve öne çıkan ürün grupları ve ürünler incelenmiştir.

Türkiye'nin 50 milyon euro üzerinde ihracat gerçekleştirdiği 519 ürün arasından 253 üründe Bulgaristan 10 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirmektedir. Diğer taraftan Türkiye'nin 50 milyon euro üzerinde ihracat gerçekleştirdiği 266 üründe ise Bulgaristan'ın ithalatı 10 milyon euronun altındadır.

2'li GTİP bazında Bulgaristan son 5 yılda Türkiye'den en çok 72 "demir ve çelik" ürün grubunu ithal ederken, bu ürün grubundan ithalatta Türkiye'nin payı %17,86 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatında 2. ve 3. sırada yer alan 87 "Kara taşıtları, parçaları ve bunların aksesuarları" ile 84 "Nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar, aletler, parçaları" fasıllarında yer alan ürün gruplarının ithalatı ise son 5 yılda değer olarak oldukça yakın seviyelerde gerçekleşmiş olmakla birlikte Türkiye'nin payı 87. Fasılda %7,63, 84. Fasılda %5,35 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bulgaristan'ın 2019 yılında Türkiye'den en çok ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 fasılda Türkiye'nin payı 7 fasılda %10'un üzerinde gerçekleşmiştir. Bulgaristan'ın ithalatında Türkiye'nin payının yüksek olduğu fasıllarda, Türkiye'nin ihracatında Bulgaristan'ın payı da önemli seviyededir. Bu oran 6 fasılda %2,5'in üzerindedir. Örneğin Bulgaristan bakır ve bakırdan eşya ithalatının %20,76'sını Türkiye'den gerçekleştirirken, Türkiye de aynı gruptan ihracatının %9'unu Bulgaristan'a gerçekleştirmiştir.

6'lı GTİP bazında Bulgaristan son 5 yıllık dönemde 4.950 kalem üründe ithalat gerçekleştirmiştir. Diğer taraftan aynı dönemde Türkiye'den 2.951 kalem üründe ithalat gerçekleştirmiştir. 6'lı GTİP bazında Bulgaristan Türkiye'den son 5 yılda en çok 854449 "Diğer elektrik iletkenleri" ithal etmiş, bu GTİP'den ithalatta Türkiye'nin payı %39 olmuştur. Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatında ilk 10 sırada yer alan ürünler arasından 7 üründe Türkiye'nin payı %30'un üzerinde gerçekleşmiştir. 4 ürün de ise bu oran %65'in üzerindedir. Bulgaristan'ın ithalatında Türkiye'nin payının yüksek olduğu ürünlerde, Türkiye'nin tüm

dünyaya ciddi oranda ihracatı olduğu görülmektedir. Ayrıca bu ürünlerin ihracatında Bulgaristan önemli bir yere sahiptir. Bulgaristan 740811 "Rafine edilmiş bakırdan tel" 6'lı GTİP'inden yapmış olduğu ithalatın %99,2'sini Türkiye'den gerçekleştirmekte olup bu GTİP'den Türkiye'nin gerçekleştirdiği toplam ihracatta Bulgaristan %25 seviyesinde paya sahiptir. 260300 "Bakır cevherleri ve konsantreleri" GTİP'inden Türkiye ihracatının %25'ini Bulgaristan'a gerçekleştirmekle birlikte Bulgaristan'ın bu GTİP'den tüm dünyadan yapmış olduğu ithalatın yalnızca %3,6'sını oluşturmaktadır.

Bulgaristan'ın Türkiye'den 1 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirdiği ürünlere bakıldığında; Bulgaristan'ın 2019 yılında 6'lı GTİP bazında Türkiye'den 403 üründe 1 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirdiği görülmektedir. Bahse konu 403 ürün 1,8 milyar euro ithalat değeriyle Bulgaristan'ın Türkiye'den toplam ithalatının %83'ünü oluşturmaktadır. Bulgaristan 6'lı GTİP bazında 29 üründe 2015 yılında, aynı şekilde 25 üründe 2016 yılında Türkiye'den ithalat yapmamışken bu ürünlerden 2019 yılında 1 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirmiştir. Sadece 841112 "turbojetler" 6'lı GTİP'inden son 5 yıl içerisinde sadece 2019 yılında ithalat gerçekleştirmiştir.

Türkiye'nin Bulgaristan pazarında en çok pazar payına sahip olduğu ürünlere bakıldığında; Türkiye'nin 6'lı GTİP bazında 57 üründe Bulgaristan pazarında %70 ve üzeri paya sahip olduğu görülmektedir. Bu ürünlerden Bulgaristan toplam ithalatının %83,5'ini Türkiye'den gerçekleştirmektedir. Türkiye'nin Bulgaristan pazarında en yüksek ithalat payına sahip olduğu ürünler arasında 40 üründe Türkiye'den ithalatı 1 milyon euronun üzerindedir.

Bulgaristan pazarında pazar payımızın hiç olmadığı ürünlere baktığımızda 21 ürün karşımıza çıkmaktadır. Bu hesaplamada son 5 yıllık dönemde Bulgaristan'ın Türkiye'den 6'lı GTİP bazında herhangi bir yılda 100 bin euronun üzerinde ithalat gerçekleştirdiği veri seti içerisinde, Bulgaristan'ın dünyadan ithalatının ve Türkiye'nin dünyaya ihracatının 10 milyon euronun üzerinde olduğu ürünler arasında Bulgaristan'ın ithalatında pazar payımızın hiç olmadığı ürünler esas alınmıştır. 21 üründen 12'sinde Bulgaristan pazarına hakim olan ilk 5 ülkenin AB üyesi olduğu anlaşılmaktadır. 9 üründe ise Türkiye'nin ciddi ihracat potansiyeli varken Bulgaristan'a ihracat gerçekleştirilememiştir.

Ülkemizin Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlüğe (RCA) sahip olduğu ürünler esas alınarak yapılan analizde ise; Bulgaristan'ın 5. ithalat partneri olan Türkiye'nin açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu 285 üründen yalnızca 27 tanesinin Bulgaristan'ın en çok ithal ettiği ilk 100 ürün arasında yer aldığı karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu 27 üründen 19'unda Türkiye Bulgaristan'ın ithalatında ilk 5 ülke arasında, 5 üründe pazar lideri konumunda ve 4 üründe pazarda 2. sırada yer almaktadır. Diğer taraftan 8 üründe ise Bulgaristan pazarında en büyük paya sahip olan ilk 5 ülke arasında yer almamaktadır. Diğer taraftan Bulgaristan'ın en çok ithal ettiği ilk 10 ürün arasında 285 üründen hiçbiri bulunmazken, ilk 50 ürün arasında 12 ürün yer almaktadır.

Türkiye'nin Bulgaristan pazarından pay alamadığı 1.999 ürün arasında Türkiye'nin RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen 16 tanesi yer almaktadır. Başka bir ifadeyle Türkiye küresel alanda açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu 16 üründe Bulgaristan pazarına girememiştir. Türkiye 16 ürünün 13'ünde 50 milyon euronun üzerinde ihracat gerçekleştirmiştir. 16 ürüne ilişkin rakip ülke analizi

yapıldığında 11 üründe Bulgaristan pazarına AB üyesi ülkelerinin hakim olduğu görülmektedir.

Türkiye'nin Bulgaristan'a ihraç ettiği 2.951 ürün arasında RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen 14'ünde *Türkiye Bulgaristan pazarında %0 ila %1 arasında paya* sahiptir. Bulgaristan'ın toplam ithalatının %1,13'üne tekabül eden 14 ürün, Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatının %0,08'ini oluşturmaktadır. Söz konusu 14 üründe rakip ülke analizi yapıldığında yalnızca 5 ülkede pazara hakimiyetin AB üyesi ülkelere ait olduğu, 9 üründe ise AB üyesi ülkeler dışındaki üçüncü ülkelerden ciddi oranda ithalat yapıldığı görülmektedir.

Türkiye RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen 50'sinde *Bulgaristan pazarında %1 ila %5 arasında paya* sahiptir. Bulgaristan'ın toplam ithalatının %4,64'üne tekabül eden 50 ürün, Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatının %2,39'unu oluşturmaktadır. Söz konusu 50 ürünün 10'unda Türkiye Bulgaristan'da pazara hakim ilk 5 ülke arasında yer almaktadır. 13 üründe AB üyesi ülkelerin Bulgaristan pazarına hakim olduğu görülmektedir. Türkiye'nin pazara hakim ilk 5 ülke arasında olmadığı 40 ürünün 27'sinde ise Bulgaristan ciddi oranda üçüncü ülkelerden ithalat gerçekleştirmektedir. Bu ürünlerde ise en büyük rakip Çin olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen 206'sında *Bulgaristan pazarında %5 ve üzerinde paya* sahiptir. Bulgaristan'ın toplam ithalatının %13,29'una tekabül eden 206 ürün, Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatının %47,82'sini oluşturmaktadır. Türkiye söz konusu 206 ürünün 17'sinde %50 ve üzerinde, 44'ünde %25 ila %50 arasında, 145'inde ise %5 ila %25 arasında pazar payına sahiptir.

Son olarak, *Bulgaristan'a ülkemizden ihracat yapan firma* sayısı 2000 yılında 1.574 iken 2018 yılında 9.297'ye yükselmiş, 2019 yılında ise Bulgaristan'a 9.708 firmanın ihracat yaptığı tespit edilmiştir. Ülkemizden Bulgaristan'a ihracat yapan firma sayısı 2009 ve 2010 yılları haricinde her yıl artış göstermiştir. Son 20 yıllık dönemde ihracatçı sayısındaki değişim geometrik ortalama yöntemine göre hesaplandığında yıllık ortalama %10 artış yaşandığı görülmektedir. 20 yıllık dönemde Bulgaristan'a 33.858 farklı firma ihracat yapmış olup 14.734 firmanın sadece bir yıl, 6.322 firmanın ise sadece iki yıl ihracat yaptığı görülmektedir. 143 firma ise Bulgaristan'a 20 yıl boyunca ihracat gerçekleştirmiştir.

Çalışma Metodolojisi

Türkiye'nin ihracatından hareketle rekabet üstünlüğüne sahip olduğumuz ürünlerde, bir başka ifade ile arz yönünün kuvvetli olduğu ürünlerde Bulgaristan pazarındaki konumumuz, Bulgaristan'ın ithalatından hareketle Bulgaristan'ın yoğun bir şekilde ithalatını yaptığı ürünlerin, bir başka ifade ile talep yönünün kuvvetli olduğu ürünlerin tespiti, söz konusu pazardan daha fazla pay alabilmek adına ülkemizin izleyebileceği makro stratejilerin belirlenmesinde kullanılacak yöntemler olarak öne çıkmaktadır.

Çalışmanın amacı Türkiye'nin uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğüne sahip olduğu ve Bulgaristan pazarına satabileceği ürünlerin tespiti ve bu ürünler için Bulgaristan pazarındaki muhtemel rakip ülkelerin analizidir.

Bu kapsamda çalışmanın **ilk bölümünde** Bulgaristan ile ilgili makroekonomik göstergeler incelenmiş **ikinci bölümünde** Bulgaristan'ın dış ticaret rejiminde dikkat edilmesi gereken hususlara yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde Bulgaristan'ın ithalatının yıllara göre ürün ve ülke bazında analizi yapılmıştır.

Çalışmada **dördüncü** bölümünde Türk ihracatçıları bakımından Bulgaristan'a ilişkin GZFT analizi yapılmış, Bulgaristan ile Türkiye arasındaki ticaret, genel olarak *"TradeMap" verileri kullanılarak Bulgaristan'ın ithalat verileri esas alınarak* ürün, ürün grubu bazında incelenmiştir.

Bu bölümde "Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük (RCA)" endeksi kullanılmıştır. Bu endekse göre, eğer bir ülkede herhangi bir yıl içinde, ilgili ürünün ihracatının, ülkenin toplam ihracatı içindeki payı dünya ortalamasına göre yüksek ise (aynı ürünün toplam dünya ihracatı içindeki payına oranı birim değerden büyükse), o üründe ilgili ülke karşılaştırmalı üstünlüğe (RCA) sahiptir. Aynı ürünün toplam dünya ihracatı içindeki payına oranı birim değerden düşük ise ülke o üründe dünya piyasasında dezavantajlı durumdadır.

Bu kapsamda Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) "RCA 1000 Raporu" çalışmasında yer alan yöntemle tespit edilen 285 ürün kullanılmıştır. Anılan çalışmada "TradeMap" sitesinden dünyada en fazla ithalatı yapılan ilk 1000 içerisinde değerlendirilmek üzere geliştirilen RCA endeksi ile Türkiye'nin bu ürünlerin hangisinde açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu tespit edilmiş, böylece Türkiye için dünyada en çok ithalatı yapılan ilk 1.000 ürün içinde "RCA" endeks değeri 1 ve üstünde olan 285 ürün belirlenmiştir.

Bu çalışmada ise tespit edilen ürünler için Bulgaristan'ın küresel ticareti ve bu ticaret içinde Türkiye'nin payı analiz edilmiştir. Bu yöntemde Türkiye'nin küresel piyasalarda rekabet üstünlüğü olan ürünlerin arzından yola çıkarak bu ürünlerin Bulgaristan'ın talep kısmı ile birlikte incelenmesi amaçlanmıştır.

Diğer taraftan, IV.8 ve IV.10 bölümlerde potansiyel arz eden ürünlerde Hausmann vd. (2006)¹ çalışmasında yer alan yöntemler vasıtasıyla nitelik düzeyi hesaplanmıştır. Hausmann vd. çalışmasında ihraç ürünlerinin öneminden bahsedilerek yüksek üretkenliğin yüksek büyüme oranını beraberinde getirdiği ortaya konulmuştur. Çalışma kapsamında kullanılan PRODY ve EXPY yöntemleri ihraç ürünlerinin niteliği ile bu ürünleri ihraç eden ülkelerin üretkenlik düzeylerinin karşılaştırılmasında kullanılmaktadır. PRODY değeri

1 Hausmann, R., Hwang J., and Rodrik, D. (2006). What You Export Matters, NBER Working Paper, No. 11905

bir sektörde ihracatçı olan ülkelerin kişi başına gelirlerinin, ülkelerin sektördeki karşılaştırmalı üstünlük (RCA) değerleriyle ağırlıklandırılmış toplamıdır. Diğer bir deyişle, bir ürünün içindeki gelir/verimlilik düzeyini göstermektedir. Aynı çalışmada hesaplanan EXPY değeri de malların PRODY değerlerinin her mal için toplam ihracattan aldığı pay ile ağırlıklandırılmış hali yani bir ülkenin ihracatının gelir/verimlilik düzeyi olarak karşımıza çıkmaktadır (Cünedioğlu, 2012² ve Duman, 2013³). Söz konusu hesaplamada 2019 yılı için TradeMap ticaret verileri ve Dünya Bankası kişi başına gelir verileri kullanılmakta olup veri tabanı ve yıl farklılıklarında hesaplama değerlerinde farklılıklar gözlemlenebilir.

Bu rapor bir serinin başlangıç çalışması olup, akabinde Bulgaristan'ın lokasyon olarak merkezi konumunda bulunduğu Balkanlar ve Türkiye'nin ticari ilişkilerine ilişkin ikinci çalışma ve nihayetinde Bulgaristan'ın üyesi olduğu Avrupa Birliği ile Türkiye'nin ticari ilişkilerine ilişkin üçüncü çalışma ile seri tamamlanacaktır.

2 Cünedioğlu, H.E (2012). "İhracatın Çeşitliliği ve Niteliği | Çeşitlilik Artıyor Ama Nitelikte Atalet Var!", TEPAV Politika Notu

3 Duman, M. C. (2013). Müzik Aletini Biz Üretiyoruz Başkası Çalıyor, İktisat ve Toplum, 33-34. Sayı, 93-98, Temmuz 2013

I. BULGARİSTAN MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER

Tablo 1: Makroekonomik Göstergeler

	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*
GSYİH (Milyon €)	48.620	52.309	56.086	60.674		
Reel GSYİH Artış Oranı (%)	3,8	3,5	3,1	3,4	-7,2	6
Kişi Başına GSYİH (Nominal €)	6.821	7.393	7.984	8.698		
Enflasyon Oranı (%)	0,1	2,8	2,7	3,8	1,1	1,1
İşsizlik oranı (%)	7,6	6,2	5,2	4,2	7	5,8
Sektörler itibariyle GSKD (%)						
Tarım	4,7	4,7	3,9	3,7		
Sanayi	28,1	28,1	25,8	25,9		
Hizmet	67,2	67,2	70,3	70,4		
Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon €)	927	1.619	1.028	1.092		
Dış Ticaret (Milyon €)	50.307	58.201	60.796	63.160	55.055	59.835
İhracat	24.126	27.916	28.648	29.856	25.915	28.714
İthalat	26.181	30.286	32.148	33.303	29.140	31.121
Denge	-2.055	-2.370	-3.500	-3.447	-3.225	-2.408
Türkiye ile Ticaret (Milyon €)	3.492	4.361	4.255	4.357		
İhracat	1.889	2.481	2.234	2.165		
İthalat	1.603	1.880	2.021	2.192		
Denge	286	601	112	-27		
Toplam Ticaret Hacminde Türkiye'nin Payı (%)	7	7,5	7	6,9		
İhracat	8	8,9	7,8	7,3		
İthalat	6,1	6,2	6,3	6,6		
Cari İşlemler Dengesi (Milyon €)	1.551	1.825	774	2.452		
Seçilmiş Oranlar (%)						
İhracat/İthalat	92,2	92,2	89,1	89,6	88,9	92,3
İhracat/GSYİH (FOB)	49,6	53,4	51,1	49,2		
İthalat/GSYİH (CIF)	53,8	57,9	57,3	54,9		
Cari İşlem Dengesi/GSYİH	3,2	3,5	1,4	4	3,3	5,4
Gayri Safi Dış Borç/GSYİH	71,3	65,4	60,3	56,2		
Nüfus	7.101.859	7.050.034	7.000.039	6.951.482		

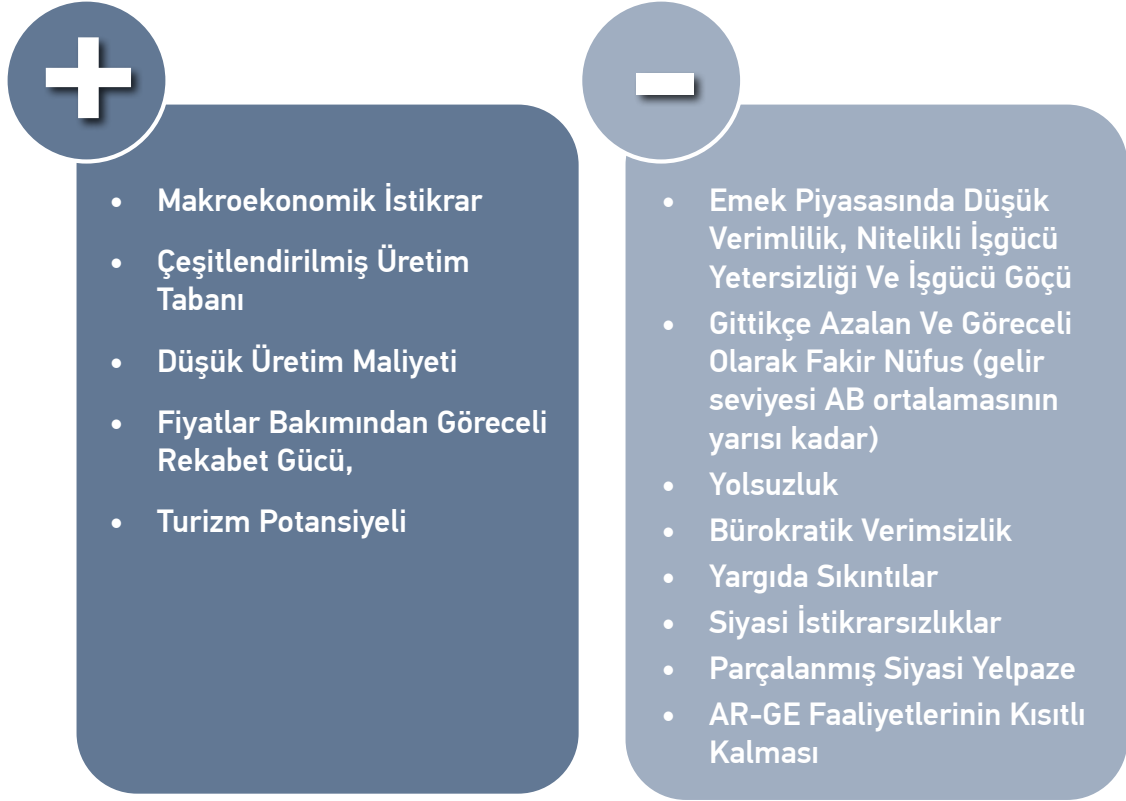
Kaynak: Bulgaristan Merkez Bankası, Ulusal İstatistik Enstitüsü

*: Avrupa Komisyonu 2020 İlkbahar Öngörülleri

Bulgaristan ekonomisi, serbest piyasa şartlarına göre işleyen, dışa açık, özel sektörü orta düzeyde geliştirmiş bir ekonomidir. 2019 yılında satın alma gücü paritesine göre dünyada 74'üncü sırada yer alan Bulgaristan ekonomisini, Dünya Bankası, üst orta gelirli ekonomilerden addetmektedir.

Şekil 1: Bulgaristan'ın Güçlü ve Zayıf Yönleri

Uluslararası kuruluşların ve ekonomi uzmanlarının bazı değerlendirmelerine göre Bulgaristan'ın güçlü yönleri makroekonomik istikrar, çeşitlendirilmiş üretim tabanı, düşük üretim maliyeti, fiyatlar bakımından göreceli rekabet gücü, turizm potansiyelidir.

Emek piyasasının durumu (düşük verimlilik, nitelikli işgücü yetersizliği ve işgücü göçü), gittikçe azalan ve göreceli olarak fakir nüfus (gelir seviyesi AB ortalamasının yarısı kadar), yolsuzluk, bürokratik verimsizlik, yargıda sıkıntılar, zaman zaman meydana gelen siyasi istikrarsızlıklar, parçalanmış siyasi yelpaze, AR-GE faaliyetlerinin kısıtlı kalması rekabet gücünü olumsuz etkileyen faktörlerdir.

Bu kapsamda kritik bir öneme haiz nüfusa ilişkin veriler ve projeksiyonlar aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

Şekil 2: Bulgaristan'ın Nüfusu

Hem emek piyasasının hem de içi tüketimin ana faktörü olan nüfus, 31 Aralık 2019 itibariyle AB nüfusunun %1,4'ü kadar olup 6.951.482 kişidir.

Yaşlanma trendi 2019 yılında da devam etmiş, 2018 yılına göre nüfus 48.557 kişi azalmıştır. 65 yaşın üzerindeki kişi sayısı 1.504.088'e (nüfusun %21,6'sı kadar) ulaşmıştır.

Ulusal İstatistik Enstitüsü'nün en gerçekçi addedilen öngörülerine göre ülke nüfusu 2025 yılında 6.735.715 kişi, 2050 yılında 5.791.137 kişi ve 2080 yılında 4.872.317 kişi olacaktır.

1 Ocak 2007'de AB'ye tam üye olan Bulgaristan, AB üyelik koşulları sebebiyle ekonomik yapısında önemli reformlar yapmıştır. 2007-2018 döneminde Bulgaristan'da satın alma gücü paritesine göre kişi başına GSYİH AB ortalamasının % 41'inden % 51'ine yükselmiş, yoksulluk ve sosyal dışlanma tehlikesi altındaki nüfusun payı üçte iki oranında küçülerek % 22 seviyesine düşmüştür. Ancak, kaydedilen olumlu gelişmelere rağmen Bulgaristan, AB'nin en fakir ülkesi olmaya devam etmektedir.

Bulgaristan İstatistik Enstitüsü'nün yayınladığı ön verilere göre 2019 yılında GSYİH % 3,4 büyüyerek 60,7 milyar euro olarak gerçekleşmiştir. Kişi başına GSYİH 16.973 leva (9.716 dolar/8.678 euro) olmuştur.

2019 yılında gayri safi katma değer, gayri safi yurtiçi hasılanın % 86,2'sini oluşturmuş, 52,3 milyar

euro seviyesine ulaşmıştır. Tarım sektörünün katma değer içerisindeki payı % 3,7, sanayinin % 25,9 ve hizmetlerin % 70,4 olmuştur.

2019 yılında işsizlik oranı % 4,2 , enflasyon oranı % 3,8 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

2020 yılının başında bütün dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınının küresel ve yerel ekonomileri derin bir krize sürükleyeceği aşikardır. Meydana gelecek olan küresel resesyonun ne denli büyük olacağı ve yerel ekonomileri ne denli etkileyeceği salgın sonrası dönemde ortaya çıkacaktır. Bu çerçevede Bulgaristan Hükümeti en olumsuz senaryoya göre GSYİH'nin % 3 azalması ve işsizlik oranının % 2 artmasını beklemektedir. Hükümetin değerlendirmelerine göre en olumlu senaryo ekseninde ise 2020 yılında ülke GSYİH'sı % 0,7 oranında artacaktır. Diğer taraftan, Avrupa Komisyonu'nun ilkbahar öngörülleri raporunda Bulgaristan ekonomisinin 2020 yılında 7,2 oranında küçüleceği, 2021 yılında ise % 6'lık bir büyümeye ulaşacağı tahmin edilmektedir.

2019 yılında ülkenin ihracatı % 4,2 oranında artarak 29,9 milyar euro, ithalatı % 3,6 artarak 33,3 milyar euro olarak gerçekleşmiştir. İhracatın GSYİH'ya oranı % 49,1, ithalatın GSYİH'ya oranı ise % 54,9 olmuştur. Dış ticaret hacmi 63,2 milyar euro, dış ticaret dengesi ise - 3,4 milyar euro olmuştur. Cari işlemler dengesi 2,5 milyar euro düzeyinde gerçekleşmiştir (GSYİH'nin % 4'ü kadar). Avrupa Komisyonu'nun öngörüllere göre 2020 yılında ihracat % 13,2, ithalat % 12,5 oranında küçülecek, 2021 yılında ise ihracat % 10,8, ithalat % 6,8 oranında artacaktır.

2019 yılında Bulgaristan'ın AB'ye ihracatı yıllık bazda % 2,9 oranında artış göstermiş, 19,8 milyar euroya ulaşmıştır. Bulgaristan'ın AB'deki ana ticaret partnerleri Almanya, Romanya, İtalya, Yunanistan ve Fransa olmuştur. Söz konusu ülkelere ihracat AB ihracatının % 62,2'sini oluşturmaktadır. 2019 yılında Bulgaristan'ın AB'den ithalatı % 4,6 oranında artarak 17,2 milyar euro olarak gerçekleşmiştir. En çok ithalat Almanya, İtalya, Romanya, Yunanistan ve Polonya'dan yapılmıştır. Söz konusu ülkelere ithalat toplam AB'den ithalatın % 59,5'ine tekabül etmektedir. Bulgaristan'ın AB ile 2019 ticaret hacmi 37 milyar euro, ticaret dengesi pozitif olup 2,6 milyar euro büyüklüğündedir.

2019 yılında üçüncü ülkelere olan ihracat yıllık bazda % 7 oranında artarak 10 milyar euro olarak gerçekleşmiştir. Bulgaristan'ın üçüncü ülkelere ana ticaret partnerleri Türkiye, Çin, Sırbistan, ABD, Rusya, Kuzey Makedonya ve Ukrayna olmuştur. Bahse konu ülkeler, üçüncü ülkelere yapılan ihracatın % 54'ünü teşkil etmektedir. Aynı dönemde Bulgaristan'ın üçüncü ülkelere ithalatı yıllık bazda % 2,6 oranında artmış olup, 16,1 milyar euro düzeyinde gerçekleşmiştir. En çok ithalat Rusya, Çin, Türkiye ve ABD'den yapılmıştır. Söz konusu ülkelere ithalat toplam üçüncü ülkelere ithalatın % 54,9'unu teşkil etmektedir. 2019 yılında Bulgaristan'ın üçüncü ülkelere ticaretinde ulaşılan hacim 26,1 milyar euro olmuştur. 6,1 milyar euro büyüklüğünde ise bir açık meydana gelmiştir.

Bulgaristan'a 2019'da yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımları tutarı bir önceki yıla göre % 6,3 oranında artarak 1.092 milyon euro olmuştur.

Tablo 2: Bulgaristan'a En Çok Yatırım Yapan İlk 20 Ülkenin 2017-2019 Döneminde Yıllık Yatırımları ve 2019 Yılı İtibariyle Bulgaristan'daki Birikimli Yatırımları (Milyon Euro)

Ülke	2017	2018	2019	2019 İtibariyle Birikimli DYY	Pay	Δ '18-'19
Toplam	1 619	1 028	1 092	46 160	100,0%	6,3%
1 Hollanda	892	-33	285	8 578	18,6%	-968%
2 Avusturya	-30	-219	119	4 127	8,9%	-154%
3 Almanya	150	231	168	3 219	7,0%	-28%
4 İtalya	93	14	94	2 688	5,8%	571%
5 İngiltere	-27	-59	304	2 516	5,5%	-614%
6 Yunanistan	16	127	1	2 491	5,4%	-99%
7 Kıbrıs	51	-68	77	2 280	4,9%	-213%
8 Rusya	55	-52	142	2 199	4,8%	-375%
9 Macaristan	1	583	40	1 551	3,4%	-93%
10 Belçika	7	138	17	1 532	3,3%	-88%
11 İsviçre	146	-75	43	1 492	3,2%	-158%
12 Lüksemburg	39	-219	105	1 355	2,9%	-148%
13 Fransa	24	128	-524	1 247	2,7%	-511%
14 İspanya	-3	8	36	1 140	2,5%	337%
15 Türkiye	74	17	3	907	2,0%	-85%
16 Malta	130	141	-24	836	1,8%	-117%
17 ABD	-135	-20	-8	802	1,7%	-62%
18 İngiliz Virjinya Adaları	-63	-35	30	771	1,7%	-185%
19 İrlanda	8	-52	47	713	1,5%	-191%
20 Çekya	49	-24	-38	632	1,4%	63%
İlk 20 Toplamı	1 475	533	916	41 076	89,0%	72%

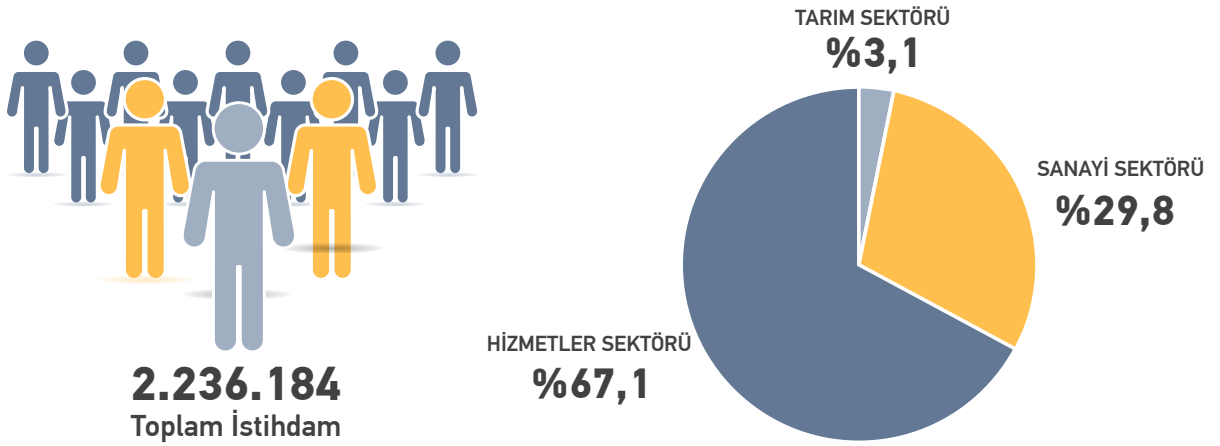
Kaynak: Bulgaristan Merkez Bankası

Tablo 2'den görüleceği üzere, 2019 yılında birikimli yatırımlar sıralamasında ilk beş ülke sırasıyla Hollanda, Avusturya, Almanya, İtalya ve İngiltere'dir. Ülkemiz 2019 yılı sıralamasında bir sıra ilerleyerek 15'inci sraya yerleşmiştir. Diğer taraftan, Bulgaristan'daki en büyük Türk yatırımı olan Şişecam, Türk sermayeli Hollanda şirketi olarak Bulgaristan'a giriş yaptığı için sıralamada Türkiye'nin değil Hollanda'nın rakamını etkilemektedir.

Maliye Bakanlığı verilerine göre 2019 yılında Konsolide Mali Program bilançosu negatif olup, 1.148,3 milyon levalık (GSYİH'nın % 0,97'si kadar) açık meydana gelmiştir. Ulusal bütçe açığı 1.040,8 milyon leva, AB fonlarında açık 107,5 milyon levadır. Konsolide Mali Program çerçevesinde gelirler 44.048,5 milyon leva (bütçede öngörülen gelirlerin % 100,4'ü kadar), giderler ise 45.196,9 milyon leva (bütçede öngörülen giderlerin % 97,6'sı kadar) olarak gerçekleşmiştir.

Ulusal İstatistik Enstitüsü verilerine göre 2019 yılında istihdam edilenlerin toplam sayısı 2.236.184 kişidir. İstihdam edilenlerin % 3,1'i tarım sektöründe, % 29,8'i sanayide ve % 67,1'i hizmetlerde çalışmaktadır. 2019 yılında işsizlerin sayısı 82,3 bini erkek ve 60,5 bini kadın olmak üzere 142,8 bindir. 2018 yılına göre işsizlerin sayısı % 17,6 oranında azalmış durumdadır. İşsizlik oranı 2018'e göre yüzde olarak 1 puan düşüş yaşayarak % 4,2'lik seviyeye gerilemiştir. Uzun vadeli işsiz olanların sayısı 81 bin kişidir.

Şekil 4: Bulgaristan'ın Sektörler Bazında İstihdamı (2019)

Kaynak: Ulusal İstatistik Enstitüsü

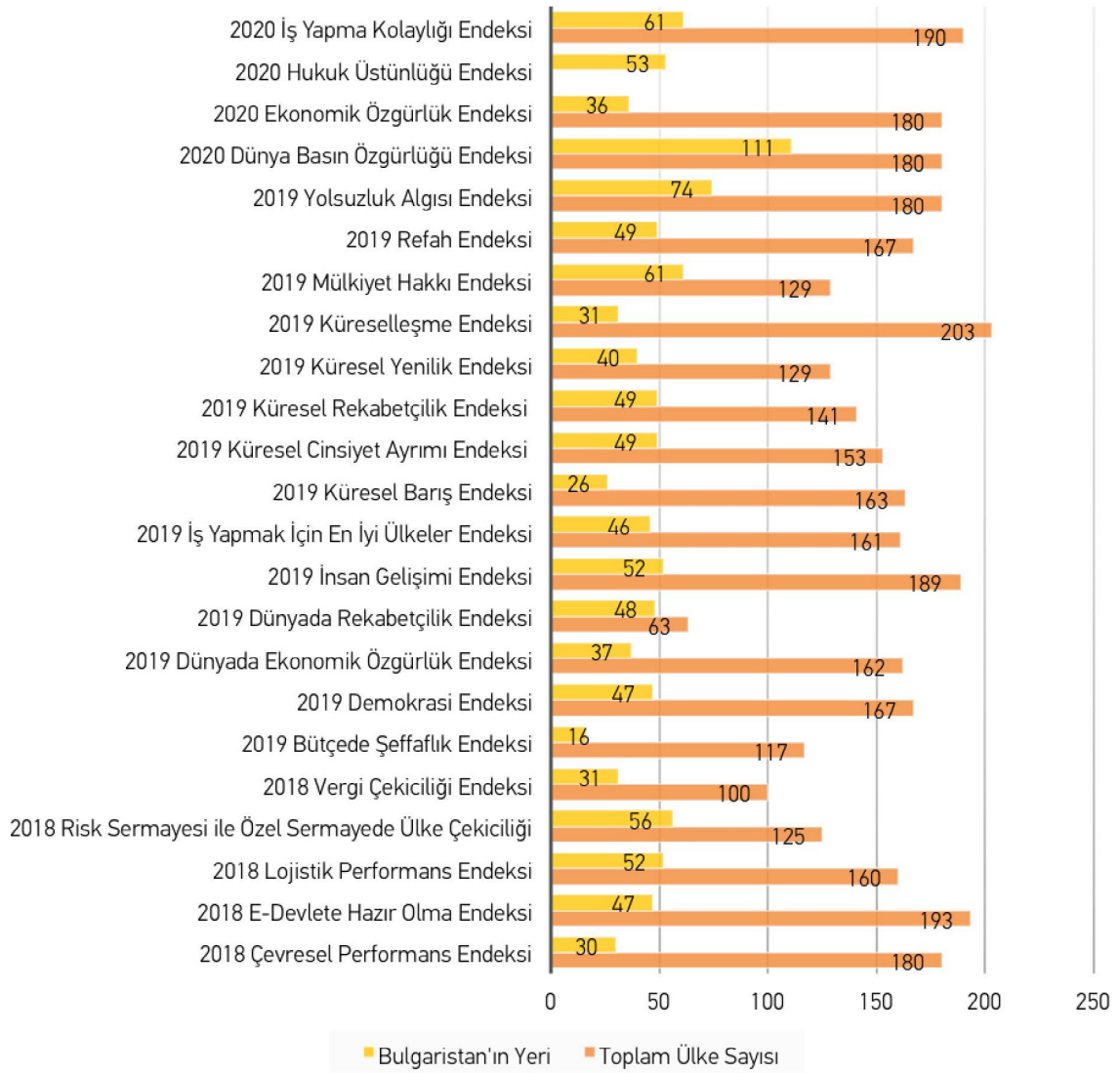
Ulusal İstatistik Enstitüsü verilerine göre 2019 yılının son çeyreğinde ortalama brüt aylık ücret çeyreklik bazda % 5,1 oranında, yıllık bazda % 12,1 artarak 1.313 levaya ulaşmıştır. Ortalama ücret Aralık ayında 1.349 leva olarak gerçekleşmiştir. Eğitim (% 14,8), finans ve sigortacılık (% 9,2), elektrik/ısı/gaz yakıtlar üretimi ve dağıtımı (% 9,1) alanlarında en büyük ücret artışları yaşanmıştır.

Ulusal İstatistik Enstitüsü'nün verilerine göre 2019 yılının son çeyreğinde bir aile ferdinin toplam geliri yıllık bazda % 13,7 oranında artarak 1.770 levaya ulaşmıştır. Toplam gelirin yapısı içerisinde % 56,2'lik pay ile çalışma ücreti ilk sırada yer almıştır. Emeklilik maaşının payı % 27,3, kendi işinden gelirin payı ise % 6,4 olmuştur. Yine 2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir aile ferdinin toplam gideri yıllık bazda % 10,7 artarak 1.670 leva olarak gerçekleşmiştir. Toplam giderler içerisinde gıda harcamalarının payı % 29,7, ev ile ilgili giderlerin payı % 17,2, vergi ve sosyal sigorta giderlerinin payı % 12,9 ve ulaştırma/haberleşme giderlerinin payı % 11,5 olmuştur. Sağlık harcamalarında meydana gelen % 43,6'luk artış dikkat çekicidir.

Bulgaristan'ın ekonomik durumuna ışık tutan belli başlı uluslararası endekslerde ülkenin konumu aşağıdaki grafikte yer almaktadır.

Grafik 1: Belli Başlı Uluslararası Endekslerde Bulgaristan'ın Konumu

II. BULGARİSTAN'IN DIŞ TİCARET REJİMİ

II.1- Genel Bilgiler

AB'de dış ticaret politikası üye ülkelerin değil AB'nin ayrıcalıklı yetki alanındadır ve Avrupa Komisyonu tarafından icra edilmektedir. Avrupa Komisyonu'nun temel hedeflerinden biri yerel üretimi haksız ticari uygulamalardan korumaktır. Bu doğrultuda çeşitli anti-damping önlemleri, devlet destekli ithalat önlemleri ve koruma önlemleri uygulanabilmektedir.

Bulgaristan gümrük rejimi ilke olarak liberal bir özellik gösterse de, özel durumlarda milli güvenliğin, kamu düzeninin ve ahlakın, insanların, hayvanların ve bitkilerin yaşamının ve sağlığının, milli zenginliği oluşturan sanat eserleri, tarihi ve arkeolojik değerlerin, sınai ve fikri hakların korunmasına ilişkin birtakım gerekçelere dayanan yasak ve sınırlamalar getirmektedir. Söz konusu kısıtlama ve yasaklamalar AB mevzuatına ve Bulgaristan'ın taraf olduğu uluslararası anlaşmalara dayanmaktadır.

İthalatta aşağıda sayılmış olan durumlarda kayıt, lisans ve izin rejimleri uygulanmaktadır;

- Nükleer maddeler, radyoaktif maddeler ve diğer iyonize edici ışınım kaynakları
- Patlayıcı Madde, Ateşli Silahlar ve Mühimmat Kontrolüne İlişkin Kanuna göre ithalatı yapılacak patlayıcı madde, ateşli silahlar ve mühimmat
- Biyolojik Çeşitlilik Yasasına göre ithalatı yapılacak ve Bulgaristan'da bulunmayan bitki ve hayvan türleri
- Menkul kıymetlerin kullanımına benzer kullanımı olan halka arz edilecek poligrafik ürünler
- Bitkileri Koruma Yasasına göre ithalatı yapılacak bitki koruma ürünleri
- Tıpta İlaçlar ve Eczaneler Yasasına göre ithalatı yapılacak tıbbi ilaçlar
- Veterinerlik Faaliyeti Yasasına göre ithalatı yapılacak veterinerlik tedavi ürünleri
- Avlanma ve Av Hayvanlarının Korunması Yasasına göre ithalatı yapılacak canlı av hayvanları ve genler
- Organ, Doku ve Hücre Nakli Yasasına göre söz konusu organizmaların dış ticareti izin rejimine tabi tutulmaktadır.
- Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar Kanununa göre söz konusu organizmaların ticareti izin rejimine tabii tutulmaktadır.

Piyasaya sürülecek tekstil ürünleri için bazı şartlar aranmaktadır. Söz konusu ürünlerin etiketleri ve adlarına ilişkin şartlar yönetmelikle düzenlenmektedir.

Gümrük idaresi, aşağıda sayılmış olan ve çeşitli mercilerce verilen belgelerin denetimini yapmaktadır;

- Şarap, ispiroto, destile maddeler, ispiroto içecekler ile üzüm ve şarap ürünleri ithalatında test ve analiz belgeleri
- İşlenmemiş elmasların ithalatı, ihracatı ve transit geçişinde, Kimberley Süreci çerçevesinde sertifika

II.2- Gümrük Vergileri ve İlgili AB Mevzuatı

AB üyeliğinin ardından Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin bir tarafı haline gelen Bulgaristan ile Türkiye arasında sanayi ürünlerinin ticaretinde gümrük vergisi alınmamaktadır. Tarım ürünleri içinse AB'nin Türk tarım ürünlerine uyguladığı tercihli vergi oranları uygulanmaktadır. AB TARİC sisteminden her ürünün AB'ye ithal edilmesi aşamasında aranan şartlar ve belgelere ilişkin mevzuata, gümrük vergilerine ürün GTİP kodu ile arama yapılarak ulaşılmaktadır.⁴

Avrupa Komisyonu'nun Trade Helpdesk sitesinden de AB ülkelerine ithalatta ürünlerin uyması gereken şartlara ilişkin bilgi mevcuttur.⁵

II.3- Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

AB üyeliğinin ardından Bulgaristan'da AB'nin ürün güvenliği, standardizasyon, akreditasyon, metroloji, uygunluk değerlendirmesi, test, muayene ve belgelendirme mevzuatına geçilmiştir. Bulgaristan'a ihraç edilen ürünlerin insan sağlığı ve güvenliğine ilişkin tüm kuralları karşılaması gerekmektedir.

Bulgaristan'da ürünlerin serbest dolaşımına ilişkin mevzuat ve Eski ve Yeni Yaklaşımın ilkeleri birçok Bulgar yasa ve yönetmeliğine dahil edilmiştir. Böylelikle mevzuatta imalatçı, ithalatçı, distribütör ve perakende satıcılara getirilen şartlara uyulması ve piyasaya sürülecek ürünlerin güvenli ve uyumlaştırılmış kurallara uygun olması hedeflenmiştir. Yasal olarak aranan şartların uygulanmasını teminen Bulgaristan'da çeşitli denetim organlarının yer aldığı bir sistem mevcuttur. "Piyasa denetim organları" olarak adlandırılan söz konusu organlar, tehlikeli ve mevzuata uygun olmayan ürünlerin piyasaya arz edilmesini önlemek amacıyla kontrol ve denetim prosedür ve yöntemleri (önlem alma, belge üzerinde kontrol, fiziki kontrol, piyasadan çekme vb.) uygulamaktadır. Bulgaristan'a ihraç edilen ürünlerin güvenlik şartlarına uygunluğunun denetimi hem ithalat aşamasında gümrük yetkilileri tarafından hem de ürün piyasada iken ilgili kurumlar tarafından icra edilmektedir.

II.4- Tarımsal, Hayvansal ve Su Ürünlerinin İthalatı

Türkiye-AB Gümrük Birliği kapsamında bulunmayan tarımsal, hayvansal ve su ürünlerinin Türkiye'den Bulgaristan'a ihracatında veya bu ülkeden transit geçişlerinde mevzuata uygunluk konusunda bir takım sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu konuda gerekli uygunluk değerlendirme belgelerinin ve sertifikaların kurallara uygun düzenlenmesi önem arz etmektedir.

4 http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

5 <https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/>

II.5- Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

II.5.1- Tarım Ürünü İthalatı ve Bitki Sağlığı Kontrolleri

Bitki sağlığı kontrolü sınır kapılarında Tarım, Gıda ve Ormanlar Bakanlığı'na bağlı Bulgaristan Gıda Güvenliği Ajansı tarafından gerçekleştirilmektedir. Kontrol üç aşamadan oluşmaktadır;

1. Evrak kontrolü (menşe ülkeden verilen gerekli sağlık sertifikaları; ihracat belgeleri vb.);
2. Ürün kimlik kontrolü (ürünün geldiği bölge, üreticisi, sağlık sertifikasını hazırlayan doktor, etiket vb.);
3. Fiziki bitkisel sağlık kontrolü (ürünler araçtan indirilmekte, belli yerlerden numune alınıp kontrol edilmektedir; örneğin portakal taşıyan bir araçtan tüm paletler indirilip, değişik paletlerden 10 portakal alınıp incelenmektedir; eğer şüphe uyandıran bir durum söz konusu ise, 2-3 portakal alınıp laboratuvar analizine gönderilmektedir).

2019 yılında Bulgaristan'ın AB'nin TRACES elektronik sistemini kullanmaya başlaması çerçevesinde bitki sağlığı kontrolleri zorunlu olan ürünler için resmi Bulgar bitki sağlığı otoritelerine yazılı ön bildirimde bulunma zorunluluğu getirilmiştir. Ön bildirim ihracatçı devletin yetkili mercilerince düzenlenmiş, yük beraberindeki bitki sağlığı sertifikasının taranmış bir nüshasının gönderilmesi yoluyla yapılmalıdır.⁶ Sınırdaki gerçekleştirilecek bitki sağlığı kontrolleri neticesinde Bulgar yetkililerce düzenlenecek "Common Health Entry Document" belgesinin varış noktasına kadar gönderinin beraberinde bulundurulması zorunluluğu getirilmiştir.

II.5.2- Meyve ve Sebze İthalatı

2019/1793 sayılı AB Regülasyonuna göre ülkemiz menşeli bazı ürünlerin zirai ilaç kalıntısı tespiti için analize tabi tutuldukları sıklık oranları aşağıda yer almaktadır.

Ürün	Tehlike	Fiziki Kontrollerin Sıklık Oranı (%)
Kayısı (zerdali dahil)	Sülfidler	10
Kayısı içeren konserve ürünler	Sülfidler	
Kuru üzüm	Okratoksin A	5
Limon	Pestisit kalıntıları	10
Nar	Pestisit kalıntıları	10
Tatlı biber	Pestisit kalıntıları	10
Nihai tüketiciye yönelik olan kayısı çekirdekleri	Siyanid	50
Kurutulmuş incir	Aflatoksin	20

⁶ Zorunlu ön bildirim fitoandreevo@gmail.com e-posta adresine yapılmaktadır.

İncir içeren karışımlar	Aflatoksin	
Kurutulmuş incir içeren homojenize müstahzarlar	Aflatoksin	
Kurutulmuş incir içeren konserve ürünler	Aflatoksin	
Kurutulmuş incir unu, kaba unu veya tozu	Aflatoksin	
Kabuklu fındık	Aflatoksin	5
Kabuksuz fındık	Aflatoksin	
Fındık içeren karışımlar	Aflatoksin	
Fındık içeren homojenize müstahzarlar	Aflatoksin	
Fındık içeren karışımlar	Aflatoksin	
Fındık unu, kaba unu veya tozu	Aflatoksin	
Kırılmış fındık	Aflatoksin	
Kırılmış fındık içeren konserve ürünler	Aflatoksin	
Fındık yağı	Aflatoksin	
Kabuklu Antep fıstığı	Aflatoksin	50
Kabuksuz Antep fıstığı	Aflatoksin	
Antep Fıstığı içeren karışımlar	Aflatoksin	
Antep Fıstığı içeren homojenize müstahzarlar	Aflatoksin	
Antep fıstığı içeren konserve ürünler	Aflatoksin	
Antep fıstığı unu, kaba unu veya tozu	Aflatoksin	
Asma yaprağı	Pestisit kalıntıları	20

Denetimleri Bulgaristan Tarım, Gıda ve Orman Bakanlığı'na bağlı Bulgaristan Gıda Güvenliği Ajansı yürütmektedir.

2019/1793 sayılı AB Regülasyonu çerçevesinde yapılan kontrollerin sıklığı, laboratuvar sonuçlarını bekleme sürelerinden dolayı yaşanan gecikmeler firmalarımızın şikayet konusu olmakta ve kontroller esnasında tahsil edilen ücretler (yükleme-boşaltma, laboratuvar testleri, uygunluk sertifikası hazırlanması, kargo vb. hizmetlere ilişkin bedeller) ihracatımızı olumsuz etkilemektedir.

II.5.3- Veterinerlik Kontrolleri

Tüm hayvansal ürünler ile su ürünlerinin veterinerlik kontrolleri Bulgaristan sınır kapılarında Bulgaristan Gıda Güvenliği Ajansı tarafından icra edilmektedir. Söz konusu ürünlerin ithalatı veya transit geçişlerinde ilgili AB mevzuatına dayanılarak iki belge aranmaktadır. Bunlardan ilki ortak ithalat belgesi olup Bulgarca dilindedir. Ortak ithalat belgesinin bir gün önceden giriş yapılacak hudut kapısı yetkililerine ibraz edilmesi gerekmektedir. Söz konusu belgenin yanı sıra ithalatta veya transit geçişte veterinerlik sağlık sertifikası da malın beraberinde olmalıdır.

II.5.4- Savunma ile İlgili Ürün ve Çifte Kullanımı Olan Ürün ve Teknoloji İhracatının Kontrolüne İlişkin Mevzuat

Bulgaristan, BM Güvenlik Konseyi, AB ve AGİT kararları ile uyumlu bir şekilde silah ve silahlara ilişkin ekipmanın satış ve tedarikinde yasak veya gözetim uygulamakta ve ayrıca silah ve muhtemel ikili kullanımı olan mal ve teknolojilerin dış ticaretini kontrol etmektedir. Çifte kullanımı olan ürünlerin Bulgaristan'dan transit geçiş yapabilmesi için Bulgaristan'ın Savunma ile İlgili Ürün ve Çifte Kullanımı Olan Ürün ve Teknoloji İhracatının Kontrolüne İlişkin Kanun hükümleri gereğince Bulgaristan Ekonomi Bakanlığı'ndan izin alınması gerekmektedir. Bu izin işleminin mal Bulgaristan sınırına gelmeden çok önce başlatılması önerilmektedir.

II.5.5- Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Bulgaristan gümrük kapılarında yapılan marka tescil kontrolleri neticesinde Bulgar Patent Ofisince tescillenmiş markalara sahip ihraç malları taşıyan Türk kamyonları, marka tescil evrakları sürücü tarafından hemen tevsik edilemeyince durdurulmakta ve sürücüler kimi zaman savcılığa sevk edilmektedir. Marka tescil konusunda bir sorunla karşılaşmamak için Bulgaristan güzergâhından mal gönderecek tüm firmaların mal beraberinde fikri/sınai mülkiyet haklarını gösterir belgeleri bulundurmaları en uygulanabilir yol olarak görülmektedir.

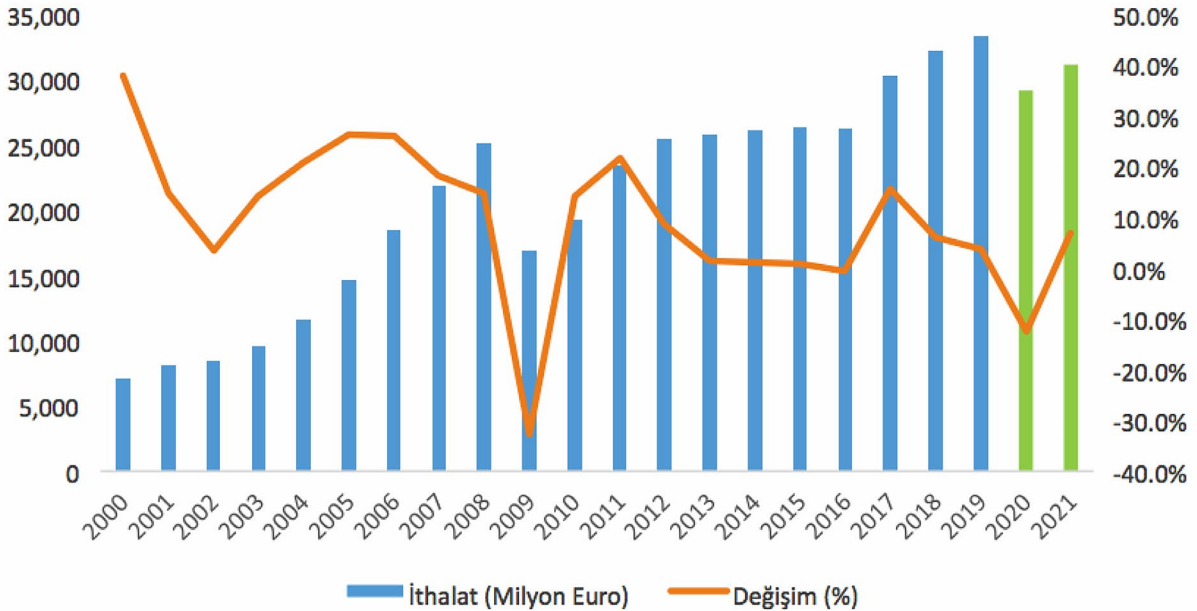
III. BULGARİSTAN İTHALATININ ANALİZİ

Bulgaristan, küçük, dış ticaret açığı olan, dışa açık bir ekonomidir. Düşük emek verimliliği, öncelikli sektörlerde yatırım eksikliği ve üretimde AR-GE yetersizliği Bulgaristan'ın dış ticaretini olumsuz etkilemektedir. **2019 yılında yaklaşık 17 trilyon euro seviyesinde gerçekleşen küresel ithalat hacminden aldığı %2 pay ile, Bulgaristan en çok ithalat gerçekleştiren 60. ülke olmuştur.** Bulgaristan DTÖ kurallarıyla uyumlu liberal bir dış ticaret rejimi uygulamaktadır. AB üyesi olarak ülkenin dış ticaret mevzuatı büyük ölçüde AB mevzuatı ile uyumlu olmakla beraber kimi zaman uygulamada deneyim eksiklikleri ile karşılaşmaktadır.

III.1- Bulgaristan'ın Yıllara Göre İthalatı

Grafik 2'de yıllara göre Bulgaristan'ın yaptığı ithalat görülmektedir. **Bulgaristan 2000 yılında 7 milyar euroluk ithalat gerçekleştirenken 2019 yılında ithalatı 33,3 milyar euroya yükselmiştir.** Bulgaristan'ın ithalatının AB Komisyonu Avrupa Ekonomik Görünümü 2020 Bahar Raporuna göre 2020 yılında %12,5 azalarak 29,1 milyar euro, 2021 yılında ise %6,8 oranında artarak 31,1 milyar euro seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Grafik 2: Bulgaristan'ın Yıllara Göre İthalatı

Kaynak: Bulgaristan Merkez Bankası

Not: 2020 ve 2021 yılı ithalat rakamları AB Komisyonu Avrupa Ekonomik Görünümü 2020 Bahar Raporunda yer alan büyüme oranları ile hesaplanmıştır.

III.2- Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı Ülkeler

Tablo 3'te Bulgaristan'ın 2019 yılında en çok ithalat yaptığı ilk yirmi ülke ile bu ülkelerin 2000-2019 yılları arasındaki seçilmiş yıllarda yaptığı ithalatı yer almaktadır. Tabloya göre Bulgaristan'ın ithalatında geleneksel olarak ilk sırada yer alan Rusya'nın zaman içerisinde yerini Almanya'nın aldığı görülmektedir. Bulgaristan'ın 2000 yılında Çin'den ithalatı 74 milyon euro iken 2019 yılında yaklaşık 38 kat artarak 2,8 milyar euro seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatına bakıldığında 2000 yılında 234 milyon euro seviyesinde gerçekleşen ithalatın 2019 yılında 9,4 kat artarak yaklaşık 2,2 milyar euro seviyesinde olduğu görülmektedir. Türkiye Bulgaristan'a kendinden bir önce yer alan İtalya'dan 242 milyon euro daha az ihracat gerçekleştirmiştir.

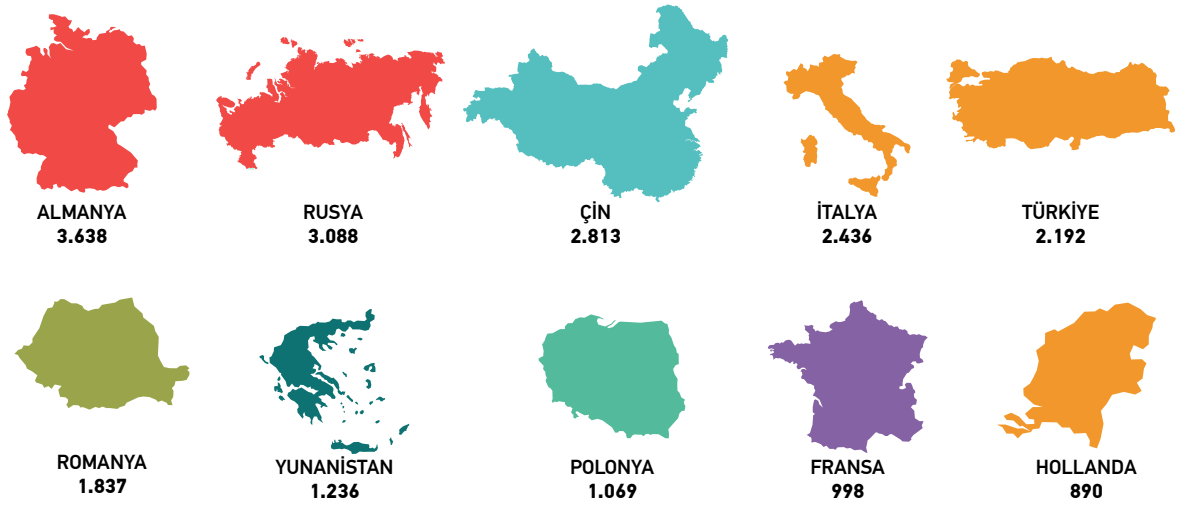
Tablo 3: 2019 Yılında Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı Ülkeler ve Söz Konusu Ülkelerden Seçilmiş Yıllarda İthalatı (Milyon Euro)

Sıra	Ülke	2000	2005	2010	2015	2019
1	Almanya	984	1 998	2 005	3 074	3 638
2	Rusya	1 726	2 294	3 292	3 206	3 088
3	Çin	74	567	1 045	1 918	2 813
4	İtalya	599	1 318	1 458	1 961	2 436
5	Türkiye	234	888	1 067	1 437	2 192
6	Romanya	253	547	1 135	1 403	1 837
7	Yunanistan	345	735	1 033	1 059	1 236
8	Polonya	98	239	438	861	1 069
9	Fransa	344	687	651	855	998
10	Hollanda	119	211	341	547	890
11	ABD	207	363	293	524	766
12	İspanya	107	272	362	541	731
13	Çekya	129	213	342	571	710
14	Macaristan	67	171	386	518	655
15	Sırbistan	25	70	209	373	639
16	Avusturya	157	317	395	487	624
17	Birleşik Krallık	151	335	290	519	478
18	Ukrayna	200	560	457	435	468
19	Belçika	94	181	269	421	436
20	İsviçre	89	147	203	283	344
Tablo Toplamı		6 002	12 115	15 670	20 994	26 047
Toplam İthalat (CIF)		7 085	14 668	19 245	26 357	33 303

Kaynak: Bulgaristan Merkez Bankası

Grafik 3'te Bulgaristan'ın ithalatının yaklaşık %60'ını oluşturan ilk 10 ülke ve bu ülkelerden 2019 yılında gerçekleştirilen ithalat gerçekleştirdiği görülmektedir. **2019 yılında Bulgaristan sırasıyla en çok Almanya (3,638 milyar euro), Rusya (3,088 milyar euro) , Çin (2,813 milyar euro), İtalya (2,436 milyar euro), Türkiye (2,192 milyar euro), Romanya (1,837 milyar euro), Yunanistan (1,236 milyar euro), Polonya (1,063 milyar euro), Fransa (998 milyon euro) ve Hollanda'dan (890 milyon euro) ithalat gerçekleştirmiştir.** AB dışı ülkelere bakıldığında Türkiye Rusya'dan sonra Bulgaristan'ın en çok ithalat gerçekleştirdiği 2. ülke konumundadır.

Grafik 3: Bulgaristan'ın İthalatında İlk 10 Ülke (2019) (Milyon Euro)

Kaynak: Bulgaristan Merkez Bankası

Tablo 4'te Bulgaristan'ın son 5 yıllık dönemde en çok ithalat gerçekleştirdiği 20 ülke görülmektedir. En çok ithalat gerçekleştirilen 20 ülke Bulgaristan'ın toplam ithalatının %78,2'sini gerçekleştirmektedir.

2019 yılında ithalatını bir önceki yıla göre %3,6 oranında artıran Bulgaristan'ın yalnızca Sırbistan (-%0,6), Birleşik Krallık (-%12,2) ve İsviçre'den (-%0,4) yapmış olduğu ithalatta bir azalış gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan Bulgaristan'ın en çok ithalat gerçekleştirdiği ilk 20 ülkeye bakıldığında bunlardan 13 ülkenin AB üyesi, 7 ülkenin ise AB dışı ülkeler olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı Ülkeler (2015-2019) (Milyon Euro)

Sıra	Ülke	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2018 Değişim (%)	2019 Pay (%)
1	Almanya	3 074	3 211	3 327	3 592	3 638	1,3%	10,9%
2	Rusya	3 206	2 345	3 018	3 028	3 088	2,0%	9,3%
3	Çin	1 918	2 075	2 216	2 535	2 813	11,0%	8,4%
4	İtalya	1 961	2 041	2 154	2 358	2 436	3,3%	7,3%
5	Türkiye	1 437	1 603	1 880	2 021	2 192	8,5%	6,6%
6	Romanya	1 403	1 398	1 616	1 708	1 837	7,6%	5,5%
7	Yunanistan	1 059	989	1 097	1 156	1 236	6,9%	3,7%
8	Polonya	861	1 055	1 087	1 049	1 069	1,9%	3,2%
9	Fransa	855	847	916	932	998	7,0%	3,0%
10	Hollanda	547	534	620	769	890	15,7%	2,7%
11	ABD	524	511	561	657	766	16,5%	2,3%
12	İspanya	541	531	630	633	731	15,4%	2,2%
13	Çekya	571	550	658	692	710	2,5%	2,1%
14	Macaristan	518	535	602	641	655	2,2%	2,0%
15	Sırbistan	373	407	639	642	639	-0,6%	1,9%
16	Avusturya	487	504	506	552	624	13,0%	1,9%
17	Birleşik Krallık	519	516	526	544	478	-12,2%	1,4%
18	Ukrayna	435	402	446	460	468	1,7%	1,4%
19	Belçika	421	416	423	412	436	5,8%	1,3%
20	İsviçre	283	306	334	345	344	-0,4%	1,0%
Tablo Toplamı		20 994	20 775	23 253	24 728	26 047	5,3%	78,2%
Toplam İthalat (CIF)		26 357	26 181	30 286	32 148	33 303	3,6%	100,0%

Kaynak: Bulgaristan Merkez Bankası

III.3- Geniş Ekonomik Grup Sınıflandırmasına Göre Bulgaristan'ın İthalatı

Tablo 5'te geniş ekonomik grup sınıflandırmasına göre Bulgaristan'ın ithalatı yer almaktadır. Buna göre 2019 yılında en çok ithalat 11,5 milyar euro değerinde hammadde ve malzeme grubunda (%34,6) gerçekleştirilmiştir. Bunu yaklaşık 9 milyar euro ile yatırım malları (%26,9), 7,7 milyar euro ile tüketim malları ve 5 milyar euro ile enerji ürünleri (%14,9) izlemiştir.

Tablo 5: Geniş Ekonomik Grup Sınıflandırmasına Göre Bulgaristan'ın İthalatı (2015-2019) (Milyon Euro)

Açıklama	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay
Tüketim Ürünleri Toplam	5 600	5 961	6 527	6 955	7 656	23,0%
Gıda, içecek ve sigara	1 757	1 879	2 087	2 231	2 540	
İlaç ve kozmetik	1 222	1 273	1 375	1 442	1 529	
Mobilya ve ev gereçleri	799	766	823	896	1 032	
Giyim ve ayakkabı	631	760	800	830	904	
Otomobil	372	398	481	491	499	
Diğer tüketim ürünleri	819	885	961	1 065	1 153	
Hammadde ve Malzeme Toplam	9 674	9 425	11 159	11 811	11 525	34,6%
Plastik ve kauçuk	1 473	1 494	1 651	1 761	1 835	
Cevher	1 315	1 052	1 741	1 838	1 341	
Demir/çelik	830	796	1 024	1 208	1 207	
Tekstil hammaddeler	1 192	1 217	1 246	1 242	1 201	
Renkli metaller	709	678	964	979	883	
Gıda imalatı için hammadde	675	692	744	702	844	
Kimyasallar	642	608	692	743	767	
Ahşap malzeme, kağıt ve karton	513	547	577	627	648	
Tütün	80	85	88	85	79	
Deri	103	92	79	77	72	
Diğer hammadde ve malzemeler	2 143	2 164	2 354	2 551	2 649	

Yatırım Malları Toplam	6 751	7 121	7 837	8 562	8 966	26,9%
Makine ve cihazlar	2 255	2 241	2 603	2 778	2 869	
Yedek parça ve teçhizat	1 078	1 199	1 395	1 645	1 659	
Taşıma araçları	1 282	1 320	1 371	1 603	1 497	
Elektrikli makine	977	1 069	1 088	1 199	1 417	
Diğer yatırım malları	1 159	1 292	1 379	1 338	1 524	
Enerji Dışı Ürünler Toplam	22 024	22 507	25 522	27 329	28 147	84,5%
Enerji Ürünleri Toplam	4 204	3 535	4 609	4 654	4 969	14,9%
Ham petrol ve doğalgaz	2 955	2 275	3 031	3 310	3 580	
Yağlar	954	858	1 088	868	886	
Ham petrol, doğalgaz ve kömürden farklı yakıtlar	192	342	403	387	431	
Kömür	103	60	87	89	72	
Elektrik	0	0	0	0	0	
Diğer Toplam	129	139	155	166	188	0,6%
Toplam İthalat (CIF)	26 357	26 181	30 286	32 148	33 303	

Kaynak: Bulgaristan Merkez Bankası

III.4- Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı 2'li GTİP Kodlu Ürün Grupları

"TradeMap"te ülkeler için 2'li, 4'lü ve 6'lı Armonize Sistem (Harmonized System/ GTİP) kodlu ürünlerin ülkeler için ithalat ve ihracat verilerini bulmak mümkündür. Bu bölümde sektör/ alt sektör anlamına gelen 2'li GTİP kodları ile Bulgaristan'ın en çok ithalatını gerçekleştirdiği ürünler incelenecektir.

Tablo 6'da Bulgaristan'ın son 5 yılda en çok ithalat yaptığı 2'li GTİP kodlu ilk 10 ürün görülmektedir. **Bulgaristan son 5 yılda en çok 27 "mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahzarları" GTİP kodlu ürün grubunu ithal ederken, bu ürün grubundan ithalatı 2019 yılında toplam ithalatının %13,7'sini oluşturmuştur.** Bulgaristan'ın ithalatında 2. ve 3. sırada yer alan 85 "Elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları" ile 84 "Nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar, aletler, parçaları" GTİP kodlu ürün gruplarının ithalatı ise son 5 yılda değer olarak oldukça yakın seviyelerde gerçekleşmiş ve 2019 yılında toplam ithalatın yaklaşık %10'unu oluşturmuştur.

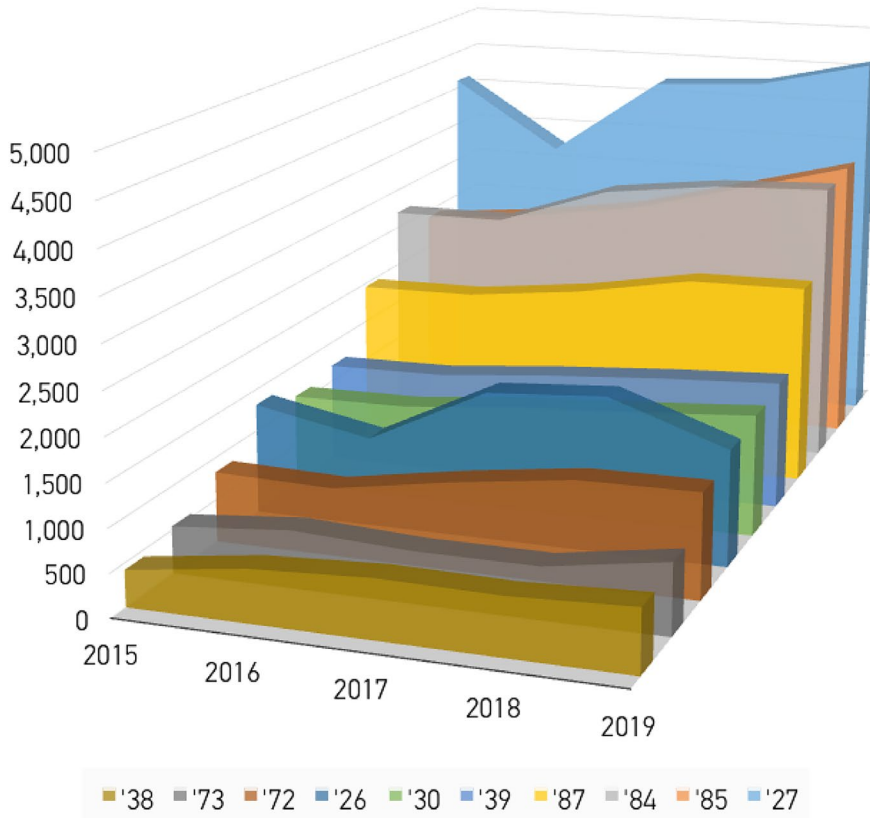
En çok ithalatı yapılan ilk dört ürün grubu Bulgaristan'ın toplam ithalatının %41,1'ini oluştururken yaklaşık 21 milyar euro değerindeki ilk on ürün grubunun ithalattaki payının ise %62,2 olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Bulgaristan'ın 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği Ürün Grupları ve Söz Konusu Ürün Gruplarında Beş Yıllık İthalat (Milyon Euro)

Sıra	Fasıl	Açıklama	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay (%)
1	'27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahzarları	4 101	3 237	4 217	4 298	4 616	13,7%
2	'85	Elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları	2 402	2 538	2 741	3 100	3 463	10,3%
3	'84	Nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar, aletler, parçaları	2 699	2 705	3 177	3 346	3 401	10,1%
4	'87	Kara taşıtları, parçaları ve bunların aksesuarları (demiryolu veya tramvay vagonları hariç)	1 956	1 973	2 133	2 382	2 403	7,1%
5	'39	Plastik ve plastikten mamul eşya	1 202	1 219	1 347	1 444	1 519	4,5%
6	'30	Eczacılık ürünleri	1 109	1 124	1 256	1 339	1 443	4,3%
7	'26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	1 315	1 052	1 741	1 838	1 363	4,0%
8	'72	Demir ve çelik	829	796	1 023	1 209	1 228	3,6%
9	'73	Demir veya çelikten eşya	545	667	600	603	825	2,4%
10	'38	Muhtelif kimyasal maddeler	423	611	686	672	736	2,2%
Tablo Toplamı			16 580	15 924	18 922	20 231	20 997	62,2%
Toplam İthalat			26 338	26 156	30 202	32 097	33 774	100,0%

Kaynak: Trademap

Grafik 4: Bulgaristan'ın 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği Ürün Grupları (Milyon Euro)

Kaynak: Trademap

III.5- Bulgaristan'ın En Çok İthalat Yaptığı 6'lı GTİP Kodlu Ürünler

Bu bölümde ise daha detay ürün tanımlaması anlamına gelen 6'lı GTİP kodları ile Bulgaristan'ın en çok ithal ettiği ürünler incelenecektir.

Tablo 7'de Bulgaristan'ın son 5 yılda en çok ithalat yaptığı 6'lı GTİP kodlu ilk 10 ürün görülmektedir. **Bulgaristan son 5 yılda en çok 270900 "Petrol yağları, bitümenli minerallerden elde edilen yağ-ham" GTİP kodlu ürünü ithal etmiş, bu GTİP'den ithalatı 2019 yılında toplam ithalatının %8'4'ünü oluşturmuştur.** Bulgaristan'ın ithalatında 2. sırada yer alan 260300 "Bakır cevherleri ve konsantreleri" GTİP kodlu ürünün ithalatı ise 2019 yılında toplam ithalatın yaklaşık %5'ini oluşturmuştur.

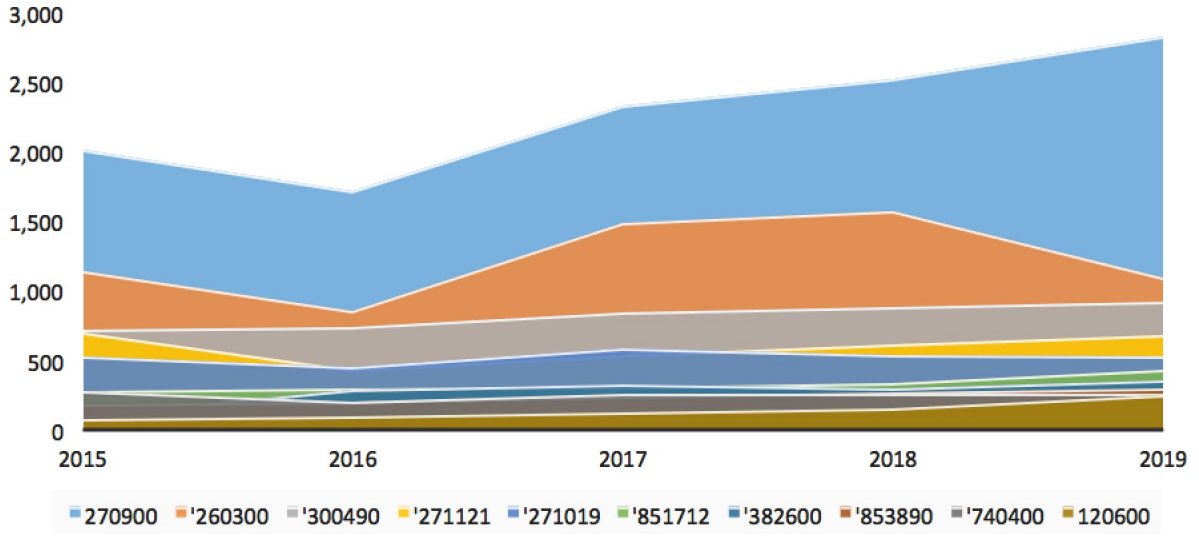
En çok ithalatı yapılan ilk on ürün 7,6 milyar euro ithalat değeriyle Bulgaristan'ın toplam ithalatının %22'6'sını oluşturmaktadır.

Tablo 7: Bulgaristan'ın 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği Ürünler ve Söz Konusu Ürünlerden Beş Yıllık İthalat (Milyon Euro)

Sıra	GTİP	Açıklama	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay (%)
1	270900	Petrol yağları, bitümenli minerallerden elde edilen yağ-ham	2 013	1 713	2 333	2 518	2 827	8,4%
2	'260300	Bakır cevherleri ve konsantreleri	1 139	855	1 486	1 570	1 098	3,3%
3	'300490	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan diğer ilaçlar	724	738	842	879	923	2,7%
4	'271121	Doğal gaz (gaz halinde)	705	435	534	612	679	2,0%
5	'271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar	530	455	588	534	525	1,6%
6	'851712	Hücreli ağlar için veya diğer kablosuz ağlar için telefonlar	282	299	303	336	429	1,3%
7	'382600	Biodizel ve bunların karışımları (Ağırlık itibarıyla %70'den az petrol yağları veya bitümenli minerallerden elde edilen yağları içerenler veya içermeyenler)	104	285	326	302	355	1,1%
8	'853890	Elektrik devresi teçhizatı aksam-parçaları	184	197	236	274	298	0,9%
9	'740400	Bakır hurda ve döküntüler	276	204	263	264	258	0,8%
10	'120600	Ayçiçeği tohumu	73	97	123	158	250	0,7%
Tablo Toplamı			6 030	5 279	7 034	7 445	7 642	22,6%
Toplam İthalat			26 338	26 156	30 202	32 097	33 774	100,0%

Kaynak: Trademap

Grafik 5: Bulgaristan'ın 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği Ürünler (Milyon Euro)

Kaynak: Trademap

III.6- Bulgaristan'ın 10 Milyon Euro Üzerinde İthalat Yaptığı Ürünlerde En Büyük Artış ve Azalış Olan Ürünler

Bu bölümde Bulgaristan'ın son 5 yıllık dönemde 10 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirdiği 8'li GTİP bazında ürünlerde geometrik ortalama yöntemiyle hesaplanan en fazla artış ve azalış yaşanan 10 ürün incelenmiştir.

Tablo 8: Son 5 Yılda Yıllık İthalat Artış ve Azalış Oranı En Büyük Olan İlk 10 Ürün (Bin Euro)

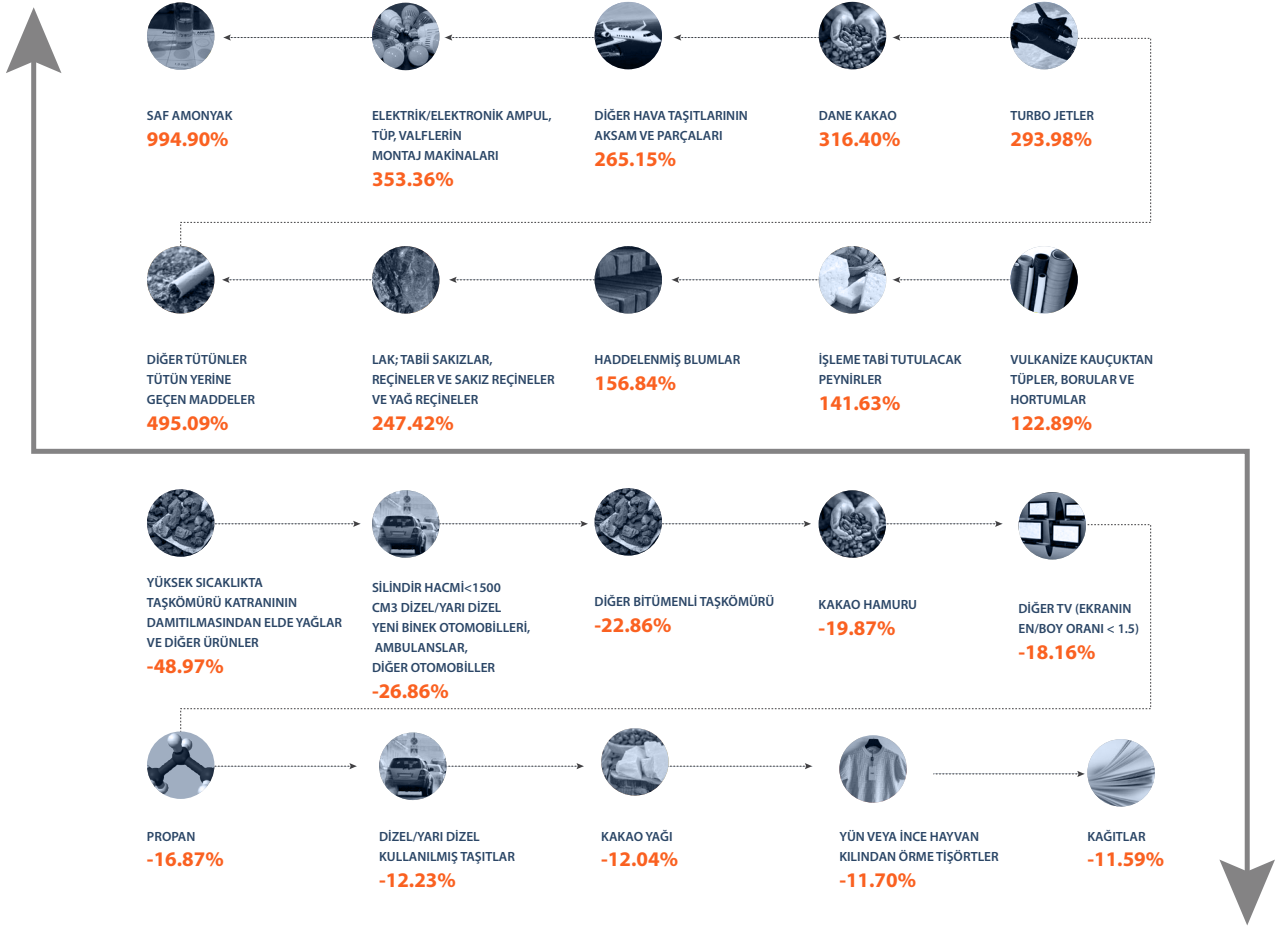
GTİP	Açıklama	2015	2016	2017	2018	2019	Ortalama Yıllık Artış Oranı
28141000	Saf amonyak	5	1 726	3 790	34 406	71 857	994,90%
24039990	Diğer tütünler tütün yerine geçen maddeler	26	69	289	21 671	32 607	495,09%
84751000	Elektrik/elektronik ampul, tüp, valflerin montaj makinaları	26	2 109	88	163	10 984	353,36%
18010000	Dane Kakao (Ham Veya Kavrulmuş)-Bütün Veya Kırık	125	306	4 586	28 115	37 581	316,40%
84111230	Turbojetler - 44 kn <itici güç=< 132 kn	56	91	23 329	10 686	13 492	293,98%

88039090	Diğer hava taşıtlarının diğer aksam ve parçaları	66	52	1 797	4 058	11 734	265,15%
13019000	Lak; tabii sakızlar, reçineler ve sakız reçineler ve yağ reçineler (arap zımkı hariç)	123	288	8 021	16 386	17 920	247,42%
72071114	Haddelenmiş blumlar - karbon < %0.25. Genişlik < 2kalınlık. Kalınlık=<130mm. diğer	379	145	35 944	53 959	16 492	156,84%
04069001	İşleme tabi tutulacak peynirler	359	3 696	6 905	7 861	12 237	141,63%
40093200	Vulkanize kauçuktan tüpler, borular ve hortumlar	505	2 534	7 738	6 663	12 464	122,89%
48010000	%70'den fazla odun hamuru içeren m2 ağırlığı 50-55 gr (dahil) arasında olan kağıtlar ve diğerleri	20 185	18 681	14 661	15 558	12 330	-11,59%
61099020	Tiştirler.fanila.atlet.kaşkor. vb.yün.veya ince hayvan kılından örme, sent/suni lif. Örme	19 912	20 920	14 924	13 045	12 107	-11,70%
18040000	Kakao yağı- (katı ve sıvı)	49 579	32 229	27 055	25 878	29 683	-12,04%
87042299	Dizel/yarı dizel kullanılmış taşıtlar - 5 ton<taş.kap.< 20 ton	37 787	47 379	29 999	36 193	22 422	-12,23%
27111297	Propan - saf < % 99. Diğer . Sıvılaştırılmış	58 426	40 708	46 788	40 638	27 897	-16,87%
85287280	Diğer tv (ekranın en/boy oranı < 1.5)	47 880	18 912	13 931	15 231	21 480	-18,16%
18031000	Kakao hamuru-yağı alınmamış	45 720	48 828	29 313	16 839	18 848	-19,87%
27011290	Diğer bitümenli taşkömürü	58 262	31 042	44 753	40 389	20 631	-22,86%
87033110	Dizel/yarı dizel yeni binek otomobilleri, ambulanslar, diğer otomobiller -silindir hacmi<1500 cm3	86 690	60 396	53 273	61 771	24 808	-26,86%
27079999	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	171 139	116 850	86 202	42 801	11 603	-48,97%

Kaynak: Trademap

Buna göre en büyük artış %995 oranında artış ile 28141000 8'li GTİP'inde yer alan saf amonyakta gerçekleşmiştir. En büyük azalış ise %49 oranında azalış ile 27079999 8'li GTİP'inde yer alan yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünlerde meydana gelmiştir.

Grafik 6: Son 5 Yılda Yıllık İthalat Artış ve Azalış Oranı En Büyük Olan İlk 10 Ürün

IV. BULGARİSTAN'IN TÜRKİYE'DEN YAPTIĞI İTHALATIN ANALİZİ

Türkiye, Bulgaristan'ın önemli bir ticaret ortağı durumundadır. Türkiye'nin Avrupa ülkeleriyle yaptığı ticaretin karayolu ile taşınan kısmının büyük bir bölümü Bulgaristan üzerinden yapılmaktadır. Ayrıca Bulgaristan, Balkanlar'ın coğrafi olarak merkezi konumundadır. İstanbul, Kocaeli ve Bursa gibi Türkiye'nin üretim merkezlerine de çok yakındır. 2007 yılından itibaren Bulgaristan'ın AB'ye üye olması, ülkenin Türkiye ile AB arasındaki gümrük birliğine dahil olmasından dolayı ikili ticarete gümrük vergilerinin sıfırlanması, Bulgaristan'da kurumlar ve gelir vergisi oranlarının % 10 olması gibi gelişmeler nedeniyle Bulgaristan'ı Türk ihracatçı ve yatırımcıları gözünde cazip kılan özellikler daha da artmıştır. Bulgaristan GZFT Analizi yapıldığında karşımıza şöyle bir durum çıkmaktadır.

GÜÇLÜ YÖNLER

- **Bulgaristan'ın AB üyesi olması:**
  - Gümrük Birliği nedeniyle ikili ticarete sanayi ürünleri gümrük vergisinden muaftır, tarım ürünleri içinse tercihli vergi oranları uygulanmaktadır
  - Büyük ölçüde iki ülkenin teknik mevzuatı uyumludur
- **Bulgaristan ile Türkiye'nin coğrafik yakınlığı:**
  - Türkiye'nin Avrupa ülkeleriyle yaptığı ticaretin karayolu ile taşınan kısmının büyük bir bölümü Bulgaristan üzerinden yapılmaktadır
  - Balkanlar'ın merkezinde yer alan ve beş Pan-Avrupa koridorunun üzerinden geçtiği Bulgaristan, lojistik açısından önemli bir noktadır
  - İstanbul, Kocaeli ve Bursa gibi Türkiye'nin üretim merkezlerine de çok yakındır
- **Ülke, multimodal ulaştırma imkanlarından faydalanmayı mümkün kılan bir konuma ve altyapıya sahiptir**
- **İki ülkenin ortak tarihsel ve kültürel geçmişi mevcuttur**
- **Balkanlar'da en büyük sayıda soydaşımız Bulgaristan'da yaşamaktadır. Sayıca daha fazla soydaş kökenli vatandaşımız Türkiye'de mukimdir. Çifte vatandaşlık sahibi soydaşlarımızın mevcudiyeti olumlu bir unsurdur. İki ülke arasındaki ilişkilerde merkezi konuma sahip soydaşlarımız, ticaret alanında her iki ülkede işadamlarına önemli kolaylaştırıcı avantajlar sunmaktadır. Lisan engelinin soydaşlarımız vasıtasıyla aşılması, ticaret ilişkileri bakımından önemli bir başka teşvik unsurudur.**
- **Kalite-fiyat oranının Türk ürünlerinin Bulgaristan piyasasındaki rekabet gücünü artırıcı nitelikte olması**

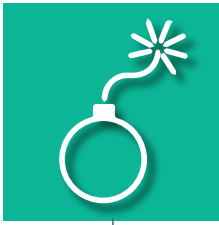
ZAYIF YÖNLER

- Bulgaristan piyasasının küçük olması
- Vatandaşların satın alma gücünün göreceli olarak düşük olması
- Mal ve kişilerin serbest dolaşımı nedeniyle Bulgarların AB ülkeleri ile ticaret yapma kolaylığı

FIRSATLAR

- Bulgaristan ekonomisinin büyüme oranı AB'deki ortalama büyüme oranını aşmaktadır. Dolayısıyla nüfusun satın alma gücü diğer üye ülkelere göre daha hızlı artmaktadır. Hayat standardı iyileşmesinden kaynaklanacak talep artışı Türk ihracatçıları açısından yeni fırsatlar yaratabilecektir.
- Bulgaristan'da AB operasyonel programları çerçevesinde bir çok altyapı projesinin gerçekleştirilmesinin gündemde olması bir çok fırsat yaratmaktadır. Bu kapsamda hem müteahhitlik firmalarına hizmet sunmakla doğrudan, hem de ihracatçılara ihalelerden kaynaklanan mal ihtiyaçlarının karşılanmasında dolaylı yoldan söz konusu süreçte yer alma fırsatı doğmaktadır.
- Bulgaristan'da ortalama yaşın 2030 yılında 46,5'a yükselmesi beklenmektedir. Yaşlı nüfus için hayatı kolaylaştıracak ve sağlığını koruyacak yaşlı dostu ürünler (akıllı sensörlere sahip tekstil ürünleri, ev içi ekipman, dekorasyon ürünleri, ilaç, doğal-sağlıklı yaşam temalı gıda ürünleri) potansiyel arz etmektedir.

TEHDİTLER

- Ekonomik ve siyasi istikrarsızlıklardan kaynaklanan belirsizlikler
- AB fonlarının büyük bir bölümünün çeşitli engellerden dolayı kullanılamaması
- Yerli firmalar hakkında yeterli bilgi noksanlığı ve araştırma yapma konusundaki kısıtlı imkanlar (güvenli iş ortağı seçimi önem arz etmektedir)
- Küresel ve bölgesel krizler

IV.1- Yıllara Göre Bulgaristan'ın Türkiye'den Yaptığı İthalat

Tablo 9'da Bulgaristan'ın son 20 yılda tüm dünyadan ve Türkiye'den yaptığı ithalat ve değişimi yer almaktadır.

Rakamlara bakıldığında Bulgaristan'ın son 20 yılda toplam ithalatı yıllık ortalama %8,5 oranında artış gösterirken, Türkiye'den ithalatı aynı dönemde yıllık ortalama %12,5 oranında artmıştır. Türkiye'den ithalattaki yıllık artış, Bulgaristan'ın toplam ithalatındaki yıllık artıştan 1,5 kat daha fazla gerçekleşmiştir.

2000 yılında 7 milyar euro tutarında ithalat gerçekleştiren Bulgaristan, aynı yıl Türkiye'den 234 milyon euro ithalat gerçekleştirmiş ve Türkiye Bulgaristan'ın ithalatından %3,3 pay almıştır. 2019 yılında tüm dünyadan 33,3 milyar euro ithalat gerçekleştiren Bulgaristan, Türkiye'den 2,2 milyar seviyesinde ithalat yapmış ve Türkiye Bulgaristan'ın toplam ithalatından %6,6 pay almıştır.

Tablo 9: Yıllar İtibariyle Bulgaristan'ın Dünyadan ve Türkiye'den İthalatı (Milyon Euro)

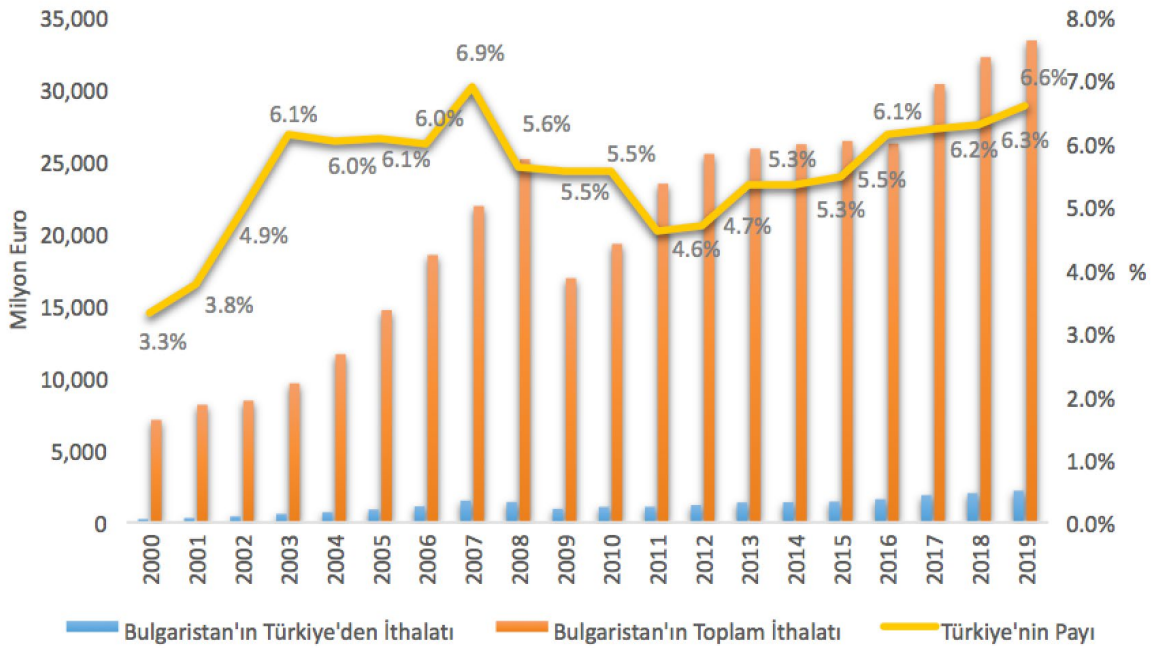
Yıl	Bulgaristan'ın Türkiye'den İthalatı	Bulgaristan'ın Toplam İthalatı	Türkiye'den İthalatta Değişim	Türkiye'nin Payı
2000	234	7 085	50,77%	3,3%
2001	306	8 128	30,81%	3,8%
2002	415	8 411	35,69%	4,9%
2003	589	9 611	41,90%	6,1%
2004	700	11 620	18,94%	6,0%
2005	888	14 668	26,88%	6,1%
2006	1 105	18 479	24,38%	6,0%
2007	1 506	21 861	36,27%	6,9%
2008	1 407	25 094	-6,54%	5,6%
2009	935	16 875	-33,54%	5,5%

2010	1 067	19 245	14,09%	5,5%
2011	1 076	23 406	0,85%	4,6%
2012	1 194	25 459	10,99%	4,7%
2013	1 378	25 828	15,37%	5,3%
2014	1 393	26 126	1,11%	5,3%
2015	1 437	26 357	3,11%	5,5%
2016	1 603	26 181	11,57%	6,1%
2017	1 880	30 286	17,29%	6,2%
2018	2 021	32 148	7,51%	6,3%
2019	2 192	33 303	8,45%	6,6%

Kaynak: Bulgaristan Merkez Bankası

2000'li yılların başından Türkiye'nin Bulgaristan toplam ithalatından aldığı pay görece daha düşük seviyede iken 2003 yılı itibariyle küresel kriz yıllarına kadar ciddi oranda artış göstermiştir. 20 yıllık seyir içerisinde yalnızca 2008-2009 küresel kriz döneminde azalan Türkiye'den ithalat, kriz yıllarından sonra toparlanmış ve son yıllarda %6 seviyesinde istikrar sağlamıştır.

Grafik 7: Yıllar İtibariyle Bulgaristan'ın Dünyadan ve Türkiye'den İthalatı (Milyon Euro)

Kaynak: Bulgaristan Merkez Bankası

IV.2- Türkiye'nin 50 Milyon Euro Üzerinde İhracat Gerçekleştirdiği 6'lı GTİP Kodlu Ürünler

Bu bölümde daha detay ürün tanımlaması anlamına gelen 6'lı GTİP kodları ile Türkiye'nin 50 milyon euro üzerinde ihracat gerçekleştirdiği ürünler incelenecektir.

Türkiye 2019 yılında 152 milyar euro tutarında ihracat gerçekleştirmiştir. Ülkemizin 50 milyon euro üzerinde ihracat gerçekleştirdiği 6'lı GTİP bazında ürünler incelendiğinde karşımıza 519 ürün çıkmaktadır. Bu ürünlerin tamamına ilişkin tablo EK 1'de yer almakta olup, bu kapsamdaki ilk 50 ürün Tablo 10'da, ürün açıklamaları ise Tablo 11'de ele alınmıştır.

Türkiye 2019 yılında en çok ihracatı 711319 "Diğer kıymetli metal-kaplamalarından mücevherci eşyası" 6'lı GTİP'inde yer alan ürün grubundan yaklaşık 4,5 milyar euro seviyesinde gerçekleştirmiştir. Tablo 10 genel olarak incelendiğinde Türkiye'nin 19 üründe 1 milyar euronun üzerinde, 32 üründe 500 milyon ila 1 milyar euro arasında, 222 üründe 100 milyon ila 500 milyon euro arasında, 245 üründe ise 50 milyon ila 100 milyon arasında ihracat gerçekleştirdiği görülmektedir. 1 milyar euronun üzerinde ihracat gerçekleştirilen 6'lı bazda GTİP Türkiye'nin toplam ihracatının %27'sini oluşturmuştur. Türkiye'nin 6'lı GTİP bazında 50 milyon euronun üzerinde ihracat gerçekleştirdiği ürünler incelendiğinde ise toplam ihracatının %83'ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 10: Türkiye'nin 50 milyon Euronun Üzerinde İhracat Gerçekleştirdiği İlk 50 Ürün (2015-2019) (Bin Euro)

SIRA	6'LI GTİP	2015	2016	2017	2018	2019
Toplam İhracat		129 589 887	128 853 778	138 968 838	142 190 702	152 835 232
1	'711319	3 297 181	3 321 740	3 571 892	3 648 069	4 461 842
2	'870421	3 568 834	3 734 149	3 866 629	3 940 861	3 741 725
3	'271019	1 717 441	962 457	1 419 864	1 525 259	3 552 775
4	'870340	0	0	1 756 185	2 638 392	2 790 717
5	'721420	2 665 508	2 307 876	2 181 850	2 709 226	2 320 206
6	'870321	452 642	979 586	1 226 739	1 656 436	2 182 989
7	'870322	2 160 822	2 394 328	2 758 951	2 334 418	1 872 311
8	'271012	1 853 869	1 550 488	1 827 675	1 627 340	1 858 627
9	'570242	1 478 936	1 404 609	1 556 221	1 544 665	1 809 874
10	'710812	6 649 351	7 453 059	5 847 884	2 182 243	1 782 585
11	'870210	1 076 407	1 354 625	1 421 523	1 495 260	1 720 079
12	'870332	952 834	1 198 194	1 371 152	1 515 620	1 642 407
13	'610910	1 362 990	1 430 563	1 463 219	1 423 973	1 566 353

14	'854449	1 103 441	1 027 859	1 144 045	1 223 975	1 247 754
15	'620462	1 117 545	1 136 011	1 200 314	1 158 193	1 227 062
16	'870331	1 598 306	1 586 221	1 582 216	1 321 197	1 209 569
17	'870899	1 095 552	1 166 900	1 169 634	1 154 413	1 182 505
18	'852872	1 394 592	1 229 596	1 258 990	1 211 919	1 152 965
19	'080222	1 477 900	1 049 219	946 253	790 753	1 112 194
20	'611020	706 142	740 704	863 371	871 811	946 557
21	'840999	932 278	956 092	968 849	919 823	940 123
22	'110100	881 633	974 483	931 736	852 083	939 457
23	'870323	1 042 958	1 378 975	1 748 145	1 054 987	923 170
24	'845011	784 195	816 814	822 943	852 210	871 213
25	'610990	1 321 195	1 217 566	1 080 879	945 262	869 196
26	'620342	935 283	998 641	871 813	829 785	855 433
27	'841810	641 033	799 564	811 458	840 481	851 699
28	'870829	713 438	674 983	706 120	790 057	808 456
29	'870120	48 166	286 190	390 072	773 254	778 039
30	'851660	613 421	603 456	655 787	692 236	742 833
31	'251512	641 679	660 615	884 505	737 391	722 414
32	'611030	615 800	597 319	612 600	667 637	716 592
33	'730890	718 375	576 753	577 191	635 385	710 139
34	'283620	223 480	222 954	295 049	508 037	681 233
35	'200819	858 982	622 488	613 895	547 562	661 267
36	'961900	710 323	624 587	614 901	609 018	647 193
37	'732690	477 434	557 310	616 647	642 176	623 716
38	'720839	270 068	309 268	478 992	706 692	615 618
39	'721049	121 329	175 173	457 780	597 440	605 188
40	'940350	429 410	437 121	440 601	472 707	599 003
41	'300490	417 502	453 348	482 479	499 870	598 579
42	'611595	537 656	569 277	554 751	565 626	595 902
43	'401110	322 321	347 819	451 064	527 043	592 995
44	'870870	571 485	547 061	563 181	584 728	592 730
45	'401120	426 134	421 557	416 605	474 675	588 884
46	'880330	510 772	536 824	552 202	521 846	586 560
47	'842211	338 326	353 490	397 545	465 056	543 397
48	'760429	393 439	377 783	422 045	469 373	538 554
49	'190219	361 870	365 042	414 746	445 642	515 116
50	'721391	193 310	227 168	413 583	622 812	513 754

Kaynak: Trademap

Tablo 11: Tablo 10'da Yer Alan 6'lı GTİP Kodlarının Açıklamaları

SIRA	6'LI GTİP	Açıklama
1	'711319	Diğer kıymetli metal-kaplamalarından mücevherci eşyası
2	'870421	Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5ton)
3	'271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar
4	'870340	Hem benzinli hem de tahrik gücü veren elektrik motorlu diğer taşıtlar; harici güç kaynağından şarj edilenler
5	'721420	Köşeli çubuklar (çentik, yiv, oluk vb şekil bozuklukları olan)
6	'870321	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (silindir hacmi <= 1000cm ³)
7	'870322	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm ³ <silindir=<1500 cm ³)
8	'271012	Petrol ve bitümenli yağlardan elde edilen hafif yağlar ve müstahzarları (petrol veya bitümenli yağ)
9	'570242	Halılar ve diğer yer kaplamaları; sent. / suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır
10	'710812	Altın (diğer işlenmemiş şekillerde olanlar, para yerine kullanılmayan)
11	'870210	Minibüs, midibüs ve otobüs; dizel veya yarı dizel, kapasitesi >=10 kişi
12	'870332	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (1500cm ³ <silindir hacmi=<2500cm ³)
13	'610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. Giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)
14	'854449	Diğer elektrik iletkenleri (gerilimi=<80 v. İçin)
15	'620462	Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. Pamuktan
16	'870331	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (silindir hacmi=<1500cm ³)
17	'870899	Kara taşıtları için diğer aksam, parçaları
18	'852872	Televizyon; diğerleri, renkli olanlar
19	'080222	Fındık (kabuksuz)
20	'611020	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. Eşya; pamuktan (örme veya kroşe)
21	'840999	Dizel motorlar için aksam; parçalar
22	'110100	Buğday unu/mahlut unu
23	'870323	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1500cm ³ <silindir=<3000 cm ³)
24	'845011	Tam otomatik çamaşır yıkama makineleri-kapasitesi=<10 kg

25	'610990	Tişört, fanila, atlet, vb. Giyim eşyası; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe)
26	'620342	Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. Pamuktan
27	'841810	Birden fazla dış kapılı kombine soğutucu-dondurucular
28	'870829	Kara taşıtlarının diğer aksam-parçaları
29	'870120	Çekiciler; yarı römorklar için
30	'851660	Diğer elektrikli fırınlar, ocaklar, ızgaralar vb.
31	'251512	Mermer ve traverten (blok, kalın dilimler şeklinde kesilmiş)
32	'611030	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. Eşya; sentetik veya suni liflerden (örme veya kroşe)
33	'730890	Demir/çelikten diğer inşaat-aksamı
34	'283620	Sodyum karbonat
35	'200819	Diğer sert kabuklu meyve ve karışımlarının konserveleri
36	'961900	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya
37	'732690	Demir/çelikten diğer eşya
38	'720839	Sıcak mamul demir, çelik rulo (kalınlık<3mm. Diğer)
39	'721049	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişlik=>600mm, oluklu hariç, başka usulle çin
40	'940350	Yatak odalarında kullanılan türden ahşap mobilyalar
41	'300490	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan diğer ilaçlar
42	'611595	Diğer çoraplar; pamuktan (örme veya kroşe)
43	'401110	Otomobil dış lastiği; yeni
44	'870870	Kara taşıtları için tekerlekleri vb aksam, parça/aksesuarı
45	'401120	Otobüs-kamyon dış lastiği; yeni
46	'880330	Uçak ve helikopterlerin diğer aksam ve parçaları
47	'842211	Evlerde kullanılan bulaşık yıkama makineleri
48	'760429	Aluminyum alaşımlarından diğer çubuk ve profiller
49	'190219	Makarna; yumurtasız (pişirilmemiş)
50	'721391	Filmaşın (çap<14mm. Enine kesiti daire şeklinde)

IV.3- Bulgaristan'ın 10 Milyon Euro Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği 6'lı GTİP Kodlu Ürünler

Bu bölümde daha detay ürün tanımlaması anlamına gelen 6'lı GTİP kodları ile Bulgaristan'ın 10 milyon euro üzerinde ithalat gerçekleştirdiği ürünler incelenecektir.

Bulgaristan 2019 yılında 33 milyar 774 milyon euro tutarında ithalat gerçekleştirmiştir. Bulgaristan'ın 10 milyon euro üzerinde ithalat gerçekleştirdiği 6'lı GTİP bazında ürünler incelendiğinde karşımıza 565 ürün çıkmaktadır. Bu ürünlerin tamamına ilişkin tablo EK 2'de yer almakta olup, bu kapsamdaki ilk 50 ürün Tablo 12'de, ürün açıklamaları ise Tablo 13'de ele alınmıştır.

Bulgaristan 2019 yılında en çok ihracatı 270900 "Petrol yağları, bitümenli minerallerden elde edilen yağ-ham" 6'lı GTİP'inde yer alan ürün grubundan yaklaşık 2,8 milyar euro seviyesinde gerçekleştirmiştir. Tablo 12 genel olarak incelendiğinde Bulgaristan'ın 3 üründe 1 milyar euronun üzerinde, 3 üründe 500 milyon ila 1 milyar euro arasında, 31 üründe 100 milyon ila 500 milyon euro arasında, 62 üründe 50 milyon ila 100 milyon arasında ve 467 üründe 10 milyon ila 50 milyon arasında ithalat gerçekleştirdiği görülmektedir. 500 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirilen 6'lı bazda GTİP Bulgaristan'ın toplam ithalatının %23'ünü oluşturmuştur. Bulgaristan'ın 6'lı GTİP bazında 10 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirdiği ürünler incelendiğinde ise toplam ithalatının %80'ini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 12: Bulgaristan'ın 10 milyon Euronun Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği İlk 50 Ürün (2015-2019) (Bin Euro)

Sıra	GTİP	2015	2016	2017	2018	2019
	Toplam İthalat	26 338 034	26 155 539	30 202 150	32 097 460	33 773 734
1	'270900	2 013 051	1 712 591	2 333 455	2 517 812	2 826 876
2	'260300	1 139 446	854 955	1 485 892	1 569 723	1 097 786
3	'300490	724 204	737 521	842 246	878 856	923 408
4	'271121	704 831	434 967	533 574	611 936	678 625
5	'271019	529 633	454 830	587 952	533 989	525 197
6	'851712	282 146	299 428	303 472	335 690	429 235
7	'382600	103 688	285 486	326 035	302 019	355 092
8	'853890	183 790	197 375	235 699	273 560	298 399
9	'740400	275 613	204 479	262 753	263 732	257 741
10	'120600	73 155	96 940	123 175	157 691	250 052
11	'870323	118 054	170 243	206 666	212 366	227 734
12	'870322	81 665	88 509	140 565	165 977	221 895
13	'730511	109 401	211 894	12 862	10 819	195 982
14	'870332	219 543	215 567	237 368	210 322	191 328

15	'720711	103 489	141 146	139 494	198 247	182 059
16	'870120	168 361	148 783	131 246	161 062	169 829
17	'271012	122 236	100 272	145 741	150 170	165 610
18	'852872	176 513	132 054	138 773	138 477	165 215
19	'390210	81 475	74 091	92 276	129 291	161 447
20	'760120	114 810	102 887	123 348	163 815	161 228
21	'300215	0	0	110 399	132 920	153 988
22	'854231	72 325	101 257	127 841	168 259	140 201
23	'740311	34 157	71 897	207 464	193 653	139 134
24	'392690	112 883	120 047	120 591	131 329	138 837
25	'870333	115 902	142 251	165 196	144 318	134 670
26	'847130	132 354	116 901	124 456	118 316	132 168
27	'720839	76 956	81 985	108 491	109 570	121 910
28	'950300	71 438	88 604	98 423	110 707	121 724
29	'853400	70 768	73 829	89 752	108 002	117 440
30	'854449	122 788	122 919	119 454	130 544	115 255
31	'851762	101 575	117 417	111 176	103 650	111 867
32	'870195	0	0	73 131	82 050	110 302
33	'853690	68 934	71 444	84 345	93 211	109 104
34	'020329	72 424	76 496	92 048	84 561	107 162
35	'843351	115 183	78 479	82 174	110 432	106 581
36	'210690	73 105	82 709	91 953	98 447	104 920
37	'401110	77 490	89 008	98 048	97 501	98 610
38	'760110	92 028	89 075	108 887	101 484	96 407
39	'732690	57 677	62 338	71 550	81 919	95 647
40	'261690	29 726	12 130	9 094	60 446	94 076
41	'240220	77 866	76 118	74 792	73 194	92 089
42	'870421	63 635	64 570	83 982	97 265	91 682
43	'870422	99 435	99 708	92 230	92 739	91 387
44	'271600	104 362	154 723	184 582	67 150	89 401
45	'510529	72 579	69 727	88 359	92 939	86 653
46	'854442	39 682	45 081	50 521	73 255	86 065
47	'390761	0	0	62 516	75 234	85 956
48	'380893	85 774	76 320	84 132	83 190	85 541
49	'841510	51 876	64 103	70 529	76 630	85 114
50	'310210	83 056	74 261	76 402	62 429	84 542

Kaynak: Trademap

Tablo 13: Tablo 12'de Yer Alan 6'lı GTİP Kodlarının Açıklamaları

Sıra	GTİP	Açıklama
1	'270900	Petrol yağları, bitümenli minerallerden elde edilen yağ-ham
2	'260300	Bakır cevherleri ve konsantreleri
3	'300490	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan diğer ilaçlar
4	'271121	Doğal gaz (gaz halinde)
5	'271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar
6	'851712	Hücresel ağlar için veya diğer kablosuz ağlar için telefonlar
7	'382600	Biodizel ve bunların karışımları (petrol yağları veya bitümenli mineral yağ oranı ağırlıkça <%70 vey
8	'853890	Elektrik devresi teçhizatı aksam-parçaları
9	'740400	Bakır hurda ve döküntüler
10	'120600	Ayçiçeği tohumu
11	'870323	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1500cm ³ <silindir=<3000 cm ³)
12	'870322	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm ³ <silindir=<1500 cm ³)
13	'730511	Demir/çelikten uzunlamasına ark kaynağı yapılmış, gaz/petrol boru hatlarında kull. İnce-kalın borular
14	'870332	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (1500cm ³ <silindir hacmi=<2500cm ³)
15	'720711	Demir/alaşimsız çelik (cu<%0, 25; genişlik<2xkalınlık)
16	'870120	Çekiciler; yarı römorklar için
17	'271012	Petrol ve bitümenli yağlardan elde edilen hafif yağlar ve müstahzarları
18	'852872	Televizyon; diğerleri, renkli olanlar
19	'390210	Polipropilen (ilk şekilde)
20	'760120	İşlenmemiş alüminyum alaşımları
21	'300215	Dozlandırılmış veya perakende satışa uygun şekilde ambalajlanmış/hazırlanmış başışiklık ürünleri
22	'854231	Elektronik entegre devreler; işlemci ve kontrolör
23	'740311	Rafine bakır-katotlar ve katot parçaları

24	'392690	Plastikten diğer eşya
25	'870333	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (silindir hacmi>2500cm ³)
26	'847130	Portatif nümerik otomatik bilgi işlem makineleri; ağırlık<10 kg.
27	'720839	Sıcak mamul demir, çelik rulo (kalınlık<3mm. Diğer)
28	'950300	Diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bulmacalar
29	'853400	Baskı devreler
30	'854449	Diğer elektrik iletkenleri (gerilimi=<80 v. İçin)
31	'851762	Ses, görüntü/diğer bilgileri almaya, çevirmeye, vermeye/yeniden oluşturmaya yarayan makineler
32	'870195	Traktörler (8709 pozisyonuna giren traktörler hariç); motor gücü > 130 kw
33	'853690	Diğer elektrik devresi teçhizatı
34	'020329	Dondurulmuş evcil domuz eti
35	'843351	Kombine biçerdöverler
36	'210690	Diğer gıda müstahzarları
37	'401110	Otomobil dış lastiği; yeni
38	'760110	İşlenmemiş alaşımsız alüminyum
39	'732690	Demir/çelikten diğer eşya
40	'261690	Diğer kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri
41	'240220	Tütün içeren sigaralar
42	'870421	Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5ton)
43	'870422	Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (5ton<taşıma kapasitesi<20 ton)
44	'271600	Elektrik enerjisi
45	'510529	Diğer şekilde taranmış
46	'854442	Bağlantı parçaları takılmış olan (gerilimi:<1000 v.) Diğer elektrik iletkenleri
47	'390761	Poli(etilen tereftalat); ilk şekilde, viskozitesi=>78 ml/g
48	'380893	Zararlı bitkileri yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler
49	'841510	Klima cihazları (self-contained veya split sistem]
50	'310210	Üre

IV.2 ve IV.3 bölümler birlikte değerlendirildiğinde şöyle bir durum karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin 50 milyon euro üzerinde ihracat gerçekleştirdiği 519 ürün arasından 253 üründe Bulgaristan 10 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirmektedir. Diğer taraftan Türkiye'nin 50 milyon euro üzerinde ihracat gerçekleştirdiği 266 üründe ise Bulgaristan'ın ithalatı 10 milyon euronun altındadır.

Türkiye'nin 50 milyon euro üzerinde ihracat, Bulgaristan 10 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirdiği 253 ürün kapsamında, Bulgaristan'ın ithalatında Türkiye'nin payını incelediğimizde karşımıza şu durum çıkmaktadır.

253 ürünün 15'inde Türkiye'nin payı %50'nin üzerinde, 48'inde %20 ila %50 arasında, 57'sinde %10 ila %20 arasında, 42'sinde %5 ila %10 arasında, 64'ünde %1 ila %5 arasında ve nihayetinde 27 üründe %0 ila %1 arasında yer almaktadır.

Türkiye'nin payının %0 ila %5 arasında yer aldığı 6'lı GTİP bazında 90 ürün ve bu ürünlerde pazara hakim olan ülkeler Tablo 14'de görülmektedir.

Tablo 14: Türkiye'nin 50 Milyon Euronun Üzerinde İhracat, Bulgaristan'ın 10 Milyon Euronun Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği 6'lı GTİP'lerde Türkiye'nin Payının %0-5 Arası Olduğu Ürünler (2019) (Bin Euro)

Sıra	GTİP (6'lı)	BG'nin Türkiye'den İthalatı	BG'nin Toplam İthalatı	Türkiye'nin Payı	Bulgaristan İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)
1	'040210	0	41.173	0,00%	1- Polonya % 29,2 2-Almanya % 12,7 3-Letonya % 11,4 4- Litvanya % 8,4 5- Estonya % 7,3
2	'150710	0	11.742	0,00%	1- Sırbistan % 92,6 2-Moldova % 4,2 3-Romanya % 3,2
3	'261690	0	94.076	0,00%	1- Papua Yeni Gine % 86,9 2-Meksika % 8,3 3-İspanya % 3,3 4- Kanada % 1,5
4	'020714	0	37.154	0,00%	1- Polonya % 29,3 2- Macaristan % 12,7 3- Hollanda % 11,4 4- Romanya % 8,4 5- Yunanistan % 7,3
5	'890110	0	16.178	0,00%	1- Hollanda % 100

6	'860310	0	39.964	0,00%	1- Polonya % 99,5 2-Çek Cumhuriyeti %0,5
7	'720711	0	182.059	0,00%	1- Ukrayna % 90,9 2- Yunanistan % 9 3- İtalya % 0,1
8	'400932	1	12.667	0,01%	1- Sırbistan % 97,6 2-Almanya % 0,8 3- İtalya % 0,4 4- Fransa % 0,2 5- Macaristan % 0,2
9	'080810	10	11.223	0,09%	1- Makedonya % 40,6 2-Polonya % 23,7 3- İtalya % 13 4- Yunanistan % 7,9 5- Germany % 4,8
10	'690210	10	10.292	0,10%	1- Avusturya % 44,3 2-Çin % 29,3 3- Almanya % 20,5 4- İsviçre % 2 5- Hindistan % 1,4
11	'880330	50	50.166	0,10%	1- Rusya % 27,8 2-Almanya % 19,8 3- ABD % 15,5 4- İsviçre % 6,6 5- İtalya % 5,9
12	'720720	17	11.490	0,15%	1- Ukrayna % 72,8 2-İspanya % 9,9 3- Almanya % 8,7 4- Rusya % 6,6 5- Danimarka % 1,2
13	'230990	91	42.776	0,21%	1- Çin % 28,4 2-Almanya % 10,1 3- Danimarka % 9,2 4- Avusturya % 6 5- Belçika % 5,7
14	'853620	25	11.691	0,21%	1- Macaristan % 35,9 2- Almanya % 17,1 3- Çin % 13,1 4- İtalya % 12,4 5- Çek Cumhuriyeti % 8,7
15	'180632	155	45.294	0,34%	1- Almanya % 53,8 2-Romanya % 19,3 3- Ukrayna % 5,8 4- Polonya % 5,5 5- Yunanistan % 5
16	'271012	756	165.610	0,46%	1- Romanya % 82,7 2-Sırbistan % 5,3 3- Macaristan % 4,1 4- Slovakya % 2,2 5- Belçika % 1,9
17	'271320	200	40.811	0,49%	1- Yunanistan % 42,2 2-Sırbistan % 40,1 3- Romanya % 11,6 4- Macaristan % 3,3 5- Arnavutluk % 1,1

18	'901890	370	66.617	0,56%	1- Çek Cumhuriyeti % 22,6 2-Almanya % 14,4 3- Japonya % 10,1 4- Romanya % 7,3 5- İtalya % 6,1
19	'841490	128	22.418	0,57%	1- Almanya % 51,2 2-İtalya % 11,2 3- Hollanda % 7,1 4- Danimarka % 5,6 5- Macaristan % 4,3
20	'300490	6.207	923.408	0,67%	1- Macaristan % 21,3 2-Almanya % 12,7 3- Slovenya % 8 4- İsviçre % 7,3 5- Avusturya % 6,9
21	'841391	517	70.986	0,73%	1- Almanya % 67,1 2-İtalya % 13,6 3- Romanya % 8 4- İsveç % 1,6 5- Birleşik Krallık % 1,2
22	'330499	428	54.541	0,78%	1- Fransa % 19,5 2-Romanya % 14,7 3- Almanya % 12,4 4- İsveç % 7,8 5- Çek Cumhuriyeti % 6,1
23	'853890	2.389	298.399	0,80%	1- Almanya % 19,3 2-Çek Cumhuriyeti % 17,8 3- İtalya % 14,3 4- Fransa % 13 5- İrlanda % 6,6
24	'210690	843	104.920	0,80%	1- Almanya % 14,3 2-Polonya % 13 3- Hollanda % 8,4 4- İtalya % 8,3 5- Fransa % 7,9
25	'850300	150	15.939	0,94%	1- Almanya % 24,5 2-İtalya % 22,6 3- ABD % 20,2 4- Slovenya % 6,8 5- Çin % 6,3
26	'271019	5.059	525.197	0,96%	1- Rusya % 39,3 2-Romanya % 34,2 3- Yunanistan % 9,3 4- Sırbistan % 4,7 5- Almanya % 2,5
27	'850440	612	54.295	1,13%	1- Almanya % 23,5 2- Çin % 16,6 3- Hollanda % 9 4- Macaristan % 7,6 5- Çek Cumhuriyeti % 7,2
28	'720851	246	21.693	1,13%	1- Romanya % 37,2 2- Ukrayna % 18,3 3- Avusturya % 12,7 4- İsviçre % 9,6 5- Makedonya % 8,8

29	'080212	124	10.906	1,14%	1- ABD % 65 2- Yunanistan % 21,3 3- İspanya % 4 4- Almanya % 2,7 5- Hollanda % 2,4
30	'151790	210	15.950	1,32%	1- Yunanistan % 38,2 2- İsveç % 23,7 3- Hollanda % 12,9 4- Mısır % 5,5 5- Ukrayna % 4,8
31	'180631	537	40.272	1,33%	1- Almanya % 40,5 2- Romanya % 18 3- Polonya % 8,7 4- Hollanda % 7,2 5- İtalya % 4,9
32	'840991	239	17.335	1,38%	1- İtalya % 36 2- Almanya % 17,8 3- Polonya % 15,7 4- Romanya % 7,6 5- Belçika % 5,8
33	'848210	154	10.731	1,44%	1- Almanya % 30,8 2- Çin % 18,6 3- İtalya % 11,9 4- Fransa % 7,2 5- Hollanda % 5,6
34	'330290	344	23.715	1,45%	1- Fransa % 32,6 2- Almanya % 16,5 3- Hollanda % 15,9 4- Birleşik Krallık % 13,7 5- Avusturya % 9,3
35	'240110	849	57.017	1,49%	1- Yunanistan % 41,4 2- Makedonya % 39 3- Lübnan % 12,9 4- Sırbistan % 2,3 5- Türkiye % 1,5
36	'848190	1.047	65.672	1,59%	1- İtalya % 27,5 2- Almanya % 24 3- Çin % 22,7 4- Avusturya % 6,9 5- Danimarka % 6,9
37	'722830	416	25.169	1,65%	1- Romanya % 27,8 2- Rusya % 19 3- Çin % 16,1 4- Ukrayna % 10,7 5- İsveç % 8,9
38	'841370	305	18.263	1,67%	1- Macaristan % 22,2 2- Almanya % 22 3- İtalya % 11,9 4- Fransa % 9,5 5- Çin % 7,1
39	'410711	188	10.789	1,74%	1- İtalya % 97,2 2- Türkiye % 1,7 3- Hollanda % 0,5 4- Yunanistan % 0,5 5- Polonya % 0,1

40	'870894	342	19.274	1,77%	1- Almanya % 69,1 2- Çin % 15,4 3- İtalya % 2 4- Macaristan % 1,8 5- Türkiye % 1,8
41	'330300	1.100	56.077	1,96%	1- Çek Cumhuriyeti % 13,4 2- Romanya % 13,1 3- İtalya % 12,7 4- Hollanda % 12,2 5- Almanya % 11,4
42	'843149	892	43.503	2,05%	1- Çin % 13,9 2- Slovakya % 13,9 3- Belçika % 10,7 4- Almanya % 10,5 5- İtalya % 9,8
43	'240220	1.909	92.089	2,07%	1- Yunanistan % 32,7 2- Polonya % 22,7 3- Almanya % 13 4- Litvanya % 11,6 5- Romanya % 8,4
44	'940540	1.085	52.040	2,08%	1- Çin % 61 2- Yunanistan % 17,4 3- Almanya % 4 4- Polonya % 3,2 5- Romanya % 2,2
45	'848350	261	11.195	2,33%	1- Almanya % 65,6 2- Fransa % 11,5 3- İtalya % 3,9 4- İsveç % 3,4 5- Türkiye % 2,3
46	'901839	348	14.697	2,37%	1- Almanya % 31,1 2- Hollanda % 28,4 3- Çin % 8,4 4- Belçika % 7,4 5- Romanya % 4,2
47	'640419	800	33.406	2,39%	1- Çin % 19,7 2- Polonya % 19,6 3- Almanya % 9,2 4- Romanya % 8,1 5- Çek Cumhuriyeti % 7,7
48	'870332	4.615	191.328	2,41%	1- Macaristan % 23,4 2- Almanya % 19,2 3- Fransa % 17,9 4- İtalya % 11,7 5- Hollanda % 5,8
49	'870893	499	20.627	2,42%	1- Almanya % 69 2- Polonya % 6,6 3- Belçika % 3,2 4- İtalya % 2,9 5- Türkiye % 2,4
50	'760612	515	19.797	2,60%	1- Almanya % 39,1 2- Polonya % 21,2 3- Romanya % 11,9 4- Yunanistan % 7,9 5- Çin % 5

51	'848340	398	15.084	2,64%	1- İtalya % 20,4 2- Almanya % 13,2 3- Rusya % 9,6 4- İsviçre % 8,3 5- Çek Cumhuriyeti % 7,6
52	'220210	1.845	68.211	2,70%	1- Romanya % 18,1 2- Macaristan % 16,4 3- İtalya % 16,4 4- Avusturya % 12,6 5- Sırbistan % 8,2
53	'853690	3.050	109.104	2,80%	1- Almanya % 35,8 2- Fransa % 11,1 3- İtalya % 6,3 4- İsveç % 5,5 5- Belçika % 4,9
54	'854442	2.480	86.065	2,88%	1- Almanya % 25,1 2- Macaristan % 18,5 3- Romanya % 17,6 4- Çin % 7 5- Çek Cumhuriyeti % 6
55	'851680	304	10.543	2,88%	1- İtalya % 47,8 2- Sırbistan % 15,9 3- Almanya % 11,3 4- Polonya % 6,6 5- Çin % 3,2
56	'848180	2.445	81.305	3,01%	1- Almanya % 28,4 2- İtalya % 16,5 3- Çin % 16,1 4- Romanya % 4 5- Çek Cumhuriyeti % 3,9
57	'848120	347	11.209	3,10%	1- Almanya % 25,5 2- İtalya % 23,4 3- Avusturya % 9,5 4- Macaristan % 8,1 5- Belçika % 4,4
58	'842810	504	16.021	3,15%	1- İspanya % 33,9 2- İtalya % 18,8 3- Fransa % 10,4 4- Romanya % 8,3 5- Almanya % 8,1
59	'120600	7.872	250.052	3,15%	1- Romanya % 52,6 2- Rusya % 12 3- Moldova % 11,9 4- Macaristan % 5,4 5- Fransa % 3,9
60	'870830	1.075	32.857	3,27%	1- Almanya % 33,8 2- Macaristan % 17,5 3- İtalya % 12,4 4- Polonya % 6,3 5- Çin % 5,4
61	'480519	360	10.956	3,29%	1- Macaristan % 27,5 2- Romanya % 21,8 3- Avusturya % 20,7 4- Sırbistan % 8,2 5- Hırvatistan % 7,9

62	'701090	898	26.590	3,38%	1- Sırbistan % 16,7 2- Yunanistan % 15,5 3- Romanya % 11,9 4- Çin % 8,5 5- Ukrayna % 7,8
63	'853669	1.636	46.553	3,51%	1- Almanya % 38,2 2- Fransa % 8,9 3- Avusturya % 7,4 4- Çin % 6,9 5- İtalya % 5,8
64	'848310	374	10.512	3,56%	1- Almanya % 46 2- Slovenya % 16,6 3- İtalya % 8,8 4- Çin % 4,3 5- Türkiye % 3,6
65	'392030	627	17.607	3,56%	1- Almanya % 61,2 2- Çek Cumhuriyeti % 9,6 3- Romanya % 8,2 4- Sırbistan % 5,5 5- Avusturya % 3,7
66	'260300	39.321	1.097.786	3,58%	1- İspanya % 54,9 2- Gürcistan % 21 3- İndonezya % 8,5 4- Kuzey Makedonya % 3,6 5- Türkiye % 3,6
67	'940510	1.772	48.853	3,63%	1- Çin % 68,6 2- Romanya % 5,5 3- Almanya % 4,9 4- Türkiye % 3,6 5- Polonya % 3,1
68	'841459	567	15.440	3,67%	1- Almanya % 25,8 2- İtalya % 13,6 3- Çin % 10,9 4- Avusturya % 7,6 5- İspanya % 7,5
69	'870323	8.623	227.734	3,79%	1- Almanya % 25,3 2- İtalya % 14 3- Birleşik Krallık % 10,2 4- Macaristan % 7,7 5- Fransa % 6,9
70	'842139	497	13.015	3,82%	1- Almanya % 24,6 2- İtalya % 18,6 3- Polonya % 12,7 4- Macaristan % 8,4 5- Belçika % 6,6
71	'382499	2.039	52.039	3,92%	1- İrlanda % 29,1 2- Almanya % 25,9 3- Çin % 6,9 4- Romanya % 4,4 5- Türkiye % 3,9
72	'841510	3.402	85.114	4,00%	1- Çin % 44,1 2- Yunanistan % 13,2 3- Polonya % 8,5 4- Tayland % 8 5- İtalya % 4,3

73	'940490	736	18.238	4,04%	1- Polonya % 45,6 2- Çin % 23,6 3- Sırbistan % 6,7 4- Almanya % 5,4 5- Türkiye % 4
74	'300420	1.206	29.857	4,04%	1- Birleşik Krallık % 17,5 2- İtalya % 15,7 3- Slovenya % 10,2 4- İsviçre % 10,1 5- Almanya % 6,6
75	'330590	882	21.359	4,13%	1- Almanya % 16,5 2- İtalya % 15,7 3- Romanya % 8,6 4- Polonya % 7,2 5- Belçika % 6,4
76	'330210	1.563	37.805	4,13%	1- İrlanda % 66,9 2- Almanya % 11,7 3- Türkiye % 4,1 4- Hollanda % 4 5- Macaristan % 3,7
77	'190532	862	20.634	4,18%	1- Romanya % 44,8 2- Polonya % 12,7 3- Yunanistan % 8,1 4- Çek Cumhuriyeti % 6,5 5- İtalya % 5,5
78	'840999	708	16.363	4,33%	1- Almanya % 36,9 2- Romanya % 10,1 3- İtalya % 7,2 4- Belçika % 6,3 5- Polonya % 6,2
79	'853710	2.602	59.541	4,37%	1- Çin % 17,5 2- Almanya % 16,3 3- Slovakya % 12,3 4- Hollanda % 10,3 5- ABD % 10,1
80	'610462	521	11.809	4,41%	1- Almanya % 30 2- Belçika % 15,9 3- İtalya % 10,6 4- Yunanistan % 10,2 5- Polonya % 6,4
81	'260700	3.399	75.429	4,51%	1- Kuzey Makedonya % 83 2- İtalya % 9,9 3- Türkiye % 4,5 4- Romanya % 2,1 5- Hırvatistan % 0,4
82	'180690	3.295	71.707	4,60%	1- Romanya % 34 2- Almanya % 28,4 3- Ukrayna % 7,4 4- Türkiye % 4,6 5- Hollanda % 3,7

83	'330720	579	12.555	4,61%	1- Romanya % 45,7 2- Slovakya % 14,7 3- Çek Cumhuriyeti % 6,7 4- Fransa % 5,6 5- Almanya % 4,8
84	'842121	765	16.419	4,66%	1- Almanya % 24,1 2- Fransa % 11,2 3- İtalya % 10 4- Slovakya % 9,2 5- Çin % 6,5
85	'940190	481	10.289	4,67%	1- Almanya % 35,6 2- Kuzey Makedonya % 11,5 3- İtalya % 10,1 4- Polonya % 7,6 5- Çek Cumhuriyeti % 7,5
86	'190590	3.230	68.091	4,74%	1- Romanya % 27,1 2- Almanya % 18,2 3- Polonya % 11,1 4- Yunanistan % 10,4 5- Türkiye % 4,7
87	'841590	3.244	67.423	4,81%	1- Çek Cumhuriyeti % 33,5 2- İtalya % 16,8 3- Almanya % 15 4- Malezya % 11,6 5- Macaristan % 7,9
88	'401120	2.804	57.850	4,85%	1- Romanya % 36,7 2- Rusya % 13,4 3- Polonya % 8,7 4- Tayland % 7 5- Slovenya % 5,1
89	'870120	8.381	169.829	4,93%	1- Belçika % 23,6 2- Hollanda % 21,4 3- Almanya % 17,2 4- İsveç % 12,7 5- Fransa % 5,7
90	'847990	1.053	21.331	4,94%	1- Almanya % 33,4 2- İtalya % 19,7 3- Malezya % 7,6 4- Hollanda % 5,4 5- Türkiye % 4,9

Kaynak: Trademap

Tablo 14'den görüleceği üzere Bulgaristan'ın 90 üründen ithalatı yaklaşık 7 milyar Euro seviyesindedir. Türkiye'nin tüm dünyaya 50 milyon euro ve üzerinde ihracat gerçekleştirdiği 14 üründe Bulgaristan'a ihracatı 100 bin euronun altında gerçekleşmiştir. Aynı şekilde 60 üründe Türkiye'nin Bulgaristan'a ihracatı 1 milyon euronun altındadır.

Bulgaristan pazarında hiç olamadığımız veya çok küçük pay aldığımız bu ürünlerde rakip ülkelere baktığımızda 28 üründe pazara AB ülkelerinin hakim olduğunu, 62 üründe ise pazarda Türkiye'de dahil olmak üzere AB üyesi ülkeler dışında üçüncü ülkelerinde ciddi paya sahip olduğunu görüyoruz. Diğer taraftan 31 üründe pazardaki en yüksek payın Almanya'ya ait olduğu ve söz konusu 31 üründe Bulgaristan'ın 1,5 milyar euro ithalat gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Bulgaristan'ın toplam ithalat tutarının 762 milyon Euro olduğu 10 üründe Romanya, toplam ithalat tutarının 365 milyon Euro olduğu 7 üründe ise Çin pazar lideri konumundadır.

IV.4- Bulgaristan'ın Türkiye'den En Çok İthal Ettiği 2'li GTİP Kodlu Ürün Grupları

Bu bölümde 2'li GTİP kodları ile Bulgaristan'ın Türkiye'den en çok ithalatını gerçekleştirdiği ürünler incelenecektir.

Tablo 15'de Bulgaristan'ın son 5 yılda Türkiye'den en çok ithalat yaptığı 2'li GTİP kodlu ilk 10 ürün görülmektedir. **Bulgaristan son 5 yılda Türkiye'den en çok 72 "demir ve çelik" GTİP kodlu ürün grubunu ithal ederken, bu ürün grubundan ithalatta Türkiye'nin payı %17,86 seviyesinde gerçekleşmiştir.** Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatında 2. ve 3. sırada yer alan 87 "Kara taşıtları, parçaları ve bunların aksesuarları" ile 84 "Nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar, aletler, parçaları" GTİP kodlu ürün gruplarının ithalatı ise son 5 yılda değer olarak oldukça yakın seviyelerde gerçekleşmiş olmakla birlikte Türkiye'nin payı 87. Fasılda %7,63, 84. Fasılda %5,35 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Söz konusu ilk 10 fasıldaki son 5 yıllık ithalat rakamları incelendiğinde 39. Fasılda dışındaki fasıllarda ithalatın her yıl artış gösterdiği görülmektedir.

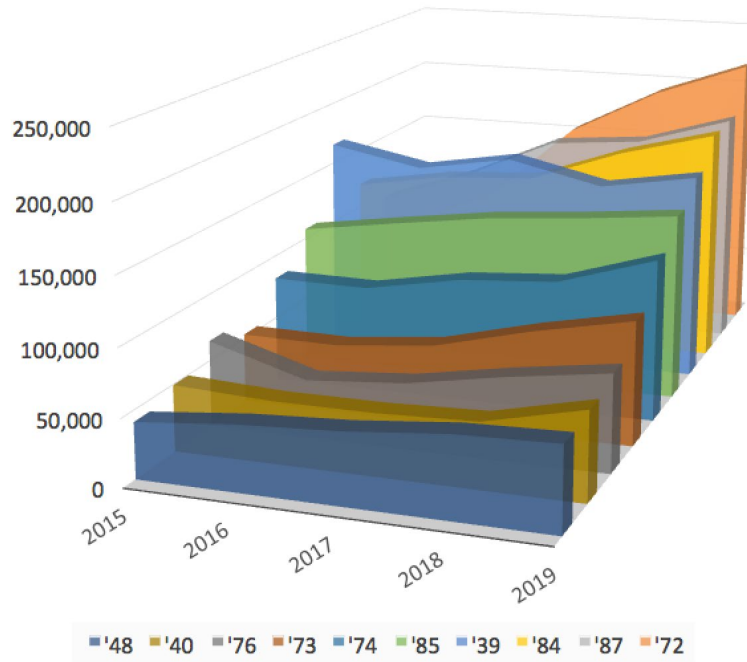
Bulgaristan'ın 2019 yılında Türkiye'den en çok ithalat gerçekleştirdiği ilk 10 fasılda Türkiye'nin payı 7 fasılda %10'un üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 15: Bulgaristan'ın Türkiye'den 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubu ve Söz Konusu Ürün Gruplarından 5 Yıllık İthalat (Bin Euro)

Sıra	Fasıl	2015	2016	2017	2018	2019	TR'nin Payı (%)	Yıllık Ortalama Büyüme (%)
1	'72	59 538	89 562	153 983	192 092	219 298	17,86%	38,54%
2	'87	95 094	121 046	154 287	160 787	183 308	7,63%	17,83%
3	'84	119 275	131 423	135 865	162 495	182 044	5,35%	11,15%
4	'39	165 464	151 369	163 992	147 549	160 067	10,53%	-0,83%
5	'85	107 592	118 648	128 899	135 115	142 855	4,13%	7,34%
6	'74	81 905	81 116	94 618	100 050	123 362	20,76%	10,78%
7	'73	53 086	52 313	59 905	78 601	93 820	11,37%	15,30%
8	'76	64 978	43 347	49 246	62 313	73 073	15,09%	2,98%
9	'40	49 692	46 296	46 382	49 023	66 253	16,55%	7,46%
10	'48	41 545	48 891	53 000	60 257	62 688	12,57%	10,83%
TOPLAM İTHALAT		1 493 095	1 622 995	1 862 433	1 971 626	2 174 754	6,44%	9,86%

Kaynak: Trademap

Grafik 8: Bulgaristan'ın Türkiye'den 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubu ve Söz Konusu Ürün Gruplarından 5 Yıllık İthalat (Bin Euro)

Kaynak: Trademap

Diğer taraftan Tablo 16'de yer alan tablo incelendiğinde Bulgaristan'ın ithalatında Türkiye'nin payının yüksek olduğu fasıllarda, Türkiye'nin ihracatında Bulgaristan'ın payı da önem arz etmektedir. Bu oran 6 fasılda %2,5'in üzerindedir. Örneğin Bulgaristan'ın bakır ve bakırdan eşya ithalatının %20,76'sını Türkiye'den gerçekleştirirken, Türkiye de aynı gruptan ihracatının %9'unu Bulgaristan'a gerçekleştirmiştir.

Tablo 16: Bulgaristan'ın Türkiye'den 2'li GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubunda Türkiye'nin Dünyaya İhracatı ve Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı (Bin Euro)

Sıra	GTİP	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı					Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
1	'72	5 907 004	5 590 388	7 285 484	9 777 024	8 878 500	829 343	796 351	1 023 305	1 208 922	1 227 596
2	'87	15 732 170	17 894 515	21 192 242	22 657 967	23 381 212	1 955 576	1 973 182	2 133 464	2 381 981	2 403 077
3	'84	11 111 310	11 208 711	12 238 212	13 402 198	14 697 565	2 698 937	2 705 258	3 177 387	3 345 875	3 401 229
4	'39	4 827 674	4 542 961	4 845 798	5 116 937	5 615 936	1 201 815	1 219 195	1 346 527	1 444 411	1 519 402
5	'85	7 458 552	7 028 778	7 161 106	7 386 137	7 797 537	2 402 365	2 538 161	2 741 439	3 100 116	3 462 591
6	'74	1 053 332	1 007 353	1 276 083	1 518 493	1 364 107	445 488	431 015	641 675	645 700	594 215
7	'73	4 923 937	4 488 614	4 956 179	5 532 693	5 793 366	544 627	667 160	599 631	602 608	825 319
8	'76	2 135 213	2 022 212	2 223 793	2 536 052	2 776 004	409 759	393 551	462 886	504 443	484 133
9	'40	1 950 934	1 990 697	2 207 928	2 389 792	2 524 713	309 268	319 246	350 050	367 201	400 299
10	'48	1 068 036	1 223 943	1 345 822	1 452 854	1 604 595	408 506	420 946	439 877	481 972	498 579

Kaynak: Trademap

Tablo 17: Tablo 15 ve 16'da Yer Alan Fasılların Açıklamaları

Sıra	GTİP	Açıklama
1	'72	Demir ve çelik
2	'87	Kara taşıtları, parçaları ve bunların aksesuarları (demiryolu veya tramvay vagonları hariç)
3	'84	Nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar, aletler, parçaları
4	'39	Plastik ve plastikten mamul eşya
5	'85	Elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları
6	'74	Bakır ve bakırdan eşya
7	'73	Demir veya çelikten eşya
8	'76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya
9	'40	Kauçuk ve kauçuktan eşya
10	'48	Kağıt ve karton; kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya

IV.5- Bulgaristan'ın Türkiye'den En Çok İthal Ettiği 6'lı GTİP Kodlu Ürünler

Bu bölümde 6'lı GTİP kodları ile Bulgaristan'ın Türkiye'den en çok ithal ettiği ürünler incelenecektir. Bulgaristan son 5 yıllık dönemde 6'lı GTİP bazında 4.950 kalem üründe ithalat gerçekleştirmiştir. Bu hesaplamada 5 yıllık dönemde 2019 yılında ithalat gerçekleştirdiği veya 2015-2018 yılları arasında herhangi bir yılda 6'lı GTİP bazında 100 bin euro ve üzerinde ithalat gerçekleştirdiği ürünler dikkate alınmıştır. Diğer taraftan aynı dönemde Türkiye'den 2.951 6'lı GTİP'te ithalat gerçekleştirmiştir.

Tablo 18'de Bulgaristan'ın Türkiye'den son 5 yılda en çok ithalat yaptığı 6'lı GTİP kodlu ilk 10 ürün görülmektedir. **Bulgaristan Türkiye'den son 5 yılda en çok 854449 "Diğer elektrik iletkenleri" 6'lı GTİP kodlu ürünü ithal etmiş, bu GTİP'den ithalatta Türkiye'nin payı %39 olmuştur. Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatında ilk 10 sırada yer alan ürünler arasından 7 üründe Türkiye'nin payı %30'un üzerinde gerçekleşmiştir. 4 ürün de ise bu oran %65'in üzerindedir.**

Tablo 18: Bulgaristan'ın Türkiye'den 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubu ve Söz Konusu Ürün Gruplarından 5 Yıllık İthalat (Bin Euro)

Sıra	6'lı GTİP	2015	2016	2017	2018	2019	Türkiye'nin Payı (%)	Yıllık Ortalama Büyüme
1	854449	30 153	24 756	30 411	40 328	45 106	39,14%	10,59%
2	720839	2 094	12 994	26 057	28 103	41 677	34,19%	111,22%
3	260300	28 635	48 861	120 249	50 262	39 321	3,58%	8,25%
4	870210	8 436	33 170	33 770	14 226	37 524	72,41%	45,23%
5	740811	2 231	9 955	23 268	24 288	37 219	99,18%	102,10%
6	270900	66 026	47 819	28 811	0	33 043	1,17%	-
7	070200	11 143	12 279	18 840	26 282	33 011	67,60%	31,19%
8	870322	23 725	18 056	34 045	34 698	31 644	14,26%	7,47%
9	401699	4 776	7 668	7 340	12 272	30 898	65,29%	59,48%
10	720838	354	5 622	13 696	17 718	26 333	36,74%	193,68%
TOPLAM		1 493 095	1 622 995	1 862 433	1 971 626	2 174 754	6,44%	9,86%

Türkiye'den en çok ithalatı yapılan ilk on ürün 356 milyon euro ithalat değeriyle Bulgaristan'ın Türkiye'den toplam ithalatının %16'3'ünü oluşturmaktadır. **Son 5 yıllık ithalat rakamları incelendiğinde söz konusu ilk 10 ürün grubunun Türkiye'den ithalatı her yıl artış gösterdiği görülmektedir.** Ayrıca 720838 "sıcak mamul demir, çelik (rulo kalınlık 3-4, 75mm. diğer)" 6'lı GTİP'indeki %194 oranındaki son 5 yıllık ortalama artış oranı dikkat çekicidir.

Diğer taraftan Tablo 19'da yer alan tablo incelendiğinde Bulgaristan'ın ithalatında Türkiye'nin payının yüksek olduğu ürünlerde, Türkiye'nin tüm dünyaya ciddi oranda ihracatı olduğu görülmektedir. Ayrıca bu ürünlerin ihracatında Bulgaristan önemli bir yere sahiptir.

Bulgaristan 740811 "Rafine edilmiş bakırdan tel" 6'lı GTİP'inden yapmış olduğu ithalatın %99,2'sini Türkiye'den gerçekleştirmekte olup bu GTİP'den Türkiye'nin gerçekleştirdiği toplam ihracatta Bulgaristan %25 seviyesinde paya sahiptir. 260300 "Bakır cevherleri ve konsantreleri" GTİP'inden Türkiye ihracatının %25'ini Bulgaristan'a gerçekleştirmekle birlikte Bulgaristan'ın bu GTİP'den tüm dünyadan yapmış olduğu ithalatın yalnızca %3,6'sını oluşturmaktadır.

Tablo 19: Bulgaristan'ın Türkiye'den 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubunda Türkiye'nin Dünyaya İhracatı ve Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı (Bin Euro)

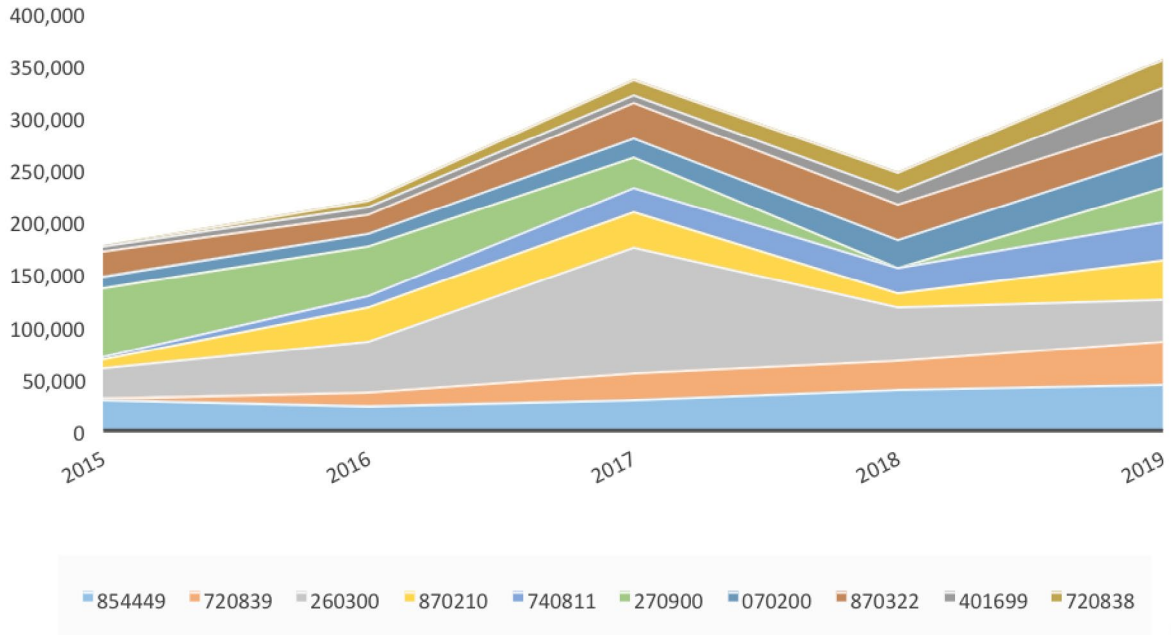
Sıra	GTİP	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı					Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
1	854449	1 103 441	1 027 859	1 144 045	1 223 975	1 247 754	122 788	122 919	119 454	130 544	115 255
2	720839	270 068	309 268	478 992	706 692	615 618	76 956	81 985	108 491	109 570	121 910
3	260300	225 603	160 725	207 884	103 957	155 708	1 139 446	854 955	1 485 892	1 569 723	1 097 786
4	870210	1 076 407	1 354 625	1 421 523	1 495 260	1 720 079	33 424	59 905	49 843	48 194	51 820
5	740811	40 261	43 214	106 278	132 706	159 017	15 108	22 050	23 397	24 614	37 528
6	270900						2 013 051	1 712 591	2 333 455	2 517 812	2 826 876
7	070200	329 034	216 747	256 828	245 413	270 721	24 072	29 176	35 683	44 875	48 834
8	870322	2 160 822	2 394 328	2 758 951	2 334 418	1 872 311	81 665	88 509	140 565	165 977	221 895
9	401699	451 303	436 934	437 537	429 626	428 709	21 441	24 284	24 424	30 038	47 327
10	720838	101 104	113 386	252 786	432 035	325 523	45 794	41 229	58 308	68 087	71 680

Kaynak: Trademap

Tablo 20: Tablo 18 ve Tablo 19'de Yer Alan 6'lı GTİP'lerin Açıklamaları

Sıra	GTİP	Açıklama
1	854449	Diğer elektrik iletkenleri (gerilimi=<80 v. için)
2	720839	Sıcak mamul demir, çelik rulo (kalınlık<3mm. Diğer)
3	260300	Bakır cevherleri ve konsantreleri
4	870210	Minibüs, midibüs ve otobüs; dizel veya yarı dizel, kapasitesi >=10 kişi
5	740811	Rafine edilmiş bakırdan tel; enine kesit >6 mm
6	270900	Petrol yağları, bitümenli minerallerden elde edilen yağ-ham
7	070200	Domates (taze/soğutulmuş)
8	870322	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli
9	401699	Vulkanize kauçuktan diğer eşya
10	720838	Sıcak mamul demir, çelik (rulo kalınlık 3-4, 75mm. Diğer)

Grafik 9: Bulgaristan'ın Türkiye'den 6'lı GTİP Bazında En Çok İthal Ettiği İlk 10 Ürün Grubu ve Söz Konusu Ürün Gruplarından 5 Yıllık İthalat (Bin Euro)

Kaynak: Trademap

IV.6- Bulgaristan'ın Türkiye'den 1 Milyon Euro Üzerinde İthalat Gerçekleştirdiği Ürünler

Bu bölümde 6'lı GTİP kodları ile Bulgaristan'ın Türkiye'den 1 milyon euro üzerinde ihracat gerçekleştirdiği ürünler incelenecektir.

Bulgaristan 2019 yılında 6'lı GTİP bazında Türkiye'den 403 üründe 1 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirmiştir. Bu ürünlerin tamamına ilişkin tablo EK 3'de yer almakta olup, bu kapsamdaki ilk 50 ürün Tablo 21'de, ürün açıklamaları ise Tablo 22'de ele alınmıştır.

Bu başlık altında incelenen 403 ürün 1,8 milyar euro ithalat değeriyle Bulgaristan'ın Türkiye'den toplam ithalatının %83'ünü oluşturmaktadır. Bulgaristan 40 üründe Türkiye'den 10 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirirken, 360 üründe 1 ila 10 milyon euro arasında ithalat yapmıştır.

Bulgaristan 6'lı GTİP bazında 29 üründe 2015 yılında, aynı şekilde 25 üründe 2016 yılında Türkiye'den ithalat yapmamışken bu ürünlerden 2019 yılında 1 milyon euronun üzerinde ithalat gerçekleştirmiştir. Sadece 841112 "turbojetler" 6'lı GTİP'inden son 5 yıl içerisinde sadece 2019 yılında ithalat gerçekleştirmiştir.

Tablo 21: 2019 Yılında Bulgaristan'ın Türkiye'den İthalatında 1 Milyon Euronun Üzerinde Olan Ürünler ve Bu Ürünlerde 5 Yıllık İthalat Rakamları (Bin Euro)

Sıra	GTİP	Bulgaristan'ın Türkiye'den İthalatı				
		2015	2016	2017	2018	2019
1	'854449	30 153	24 756	30 411	40 328	45 106
2	'720839	2 094	12 994	26 057	28 103	41 677
3	'260300	28 635	48 861	120 249	50 262	39 321
4	'870210	8 436	33 170	33 770	14 226	37 524
5	'740811	2 231	9 955	23 268	24 288	37 219
6	'270900	66 026	47 819	28 811	0	33 043
7	'070200	11 143	12 279	18 840	26 282	33 011
8	'870322	23 725	18 056	34 045	34 698	31 644
9	'401699	4 776	7 668	7 340	12 272	30 898
10	'720838	354	5 622	13 696	17 718	26 333
11	'760120	24 410	6 648	7 541	17 319	26 064
12	'740400	33 732	28 147	22 086	20 512	24 186
13	'721391	283	4 023	6 935	6 688	23 260
14	'740721	16 973	14 862	18 816	22 536	20 370
15	'721049	1 987	2 707	9 564	17 560	19 719
16	'252329	17 384	16 366	14 863	16 524	18 612
17	'721420	1 948	9 330	21 777	25 666	17 381
18	'080550	11 163	13 754	12 631	19 462	15 523
19	'271600	1 756	647	5 449	6 399	15 332
20	'400829	20 490	19 484	18 747	15 328	15 051
21	'870340	0	0	6 248	7 838	14 944
22	'852872	12 808	14 778	15 970	14 049	14 530
23	'600410	12 017	13 371	13 504	13 419	13 963
24	'600622	13 255	14 667	14 426	16 680	13 558
25	'870421	7 314	11 297	13 153	14 320	13 431

26	'732690	9 190	8 883	9 018	12 247	13 093
27	'721070	10 080	10 576	17 053	17 821	13 008
28	'620342	11 577	14 986	12 356	12 913	12 877
29	'845011	8 480	11 018	9 847	11 780	12 690
30	'740311	0	0	0	272	12 582
31	'730890	4 085	4 751	3 746	6 008	12 494
32	'392690	7 618	9 384	8 692	9 927	12 356
33	'390761	0	0	29 997	13 357	11 829
34	'870321	8 460	11 935	16 685	12 122	11 682
35	'760421	5 415	5 329	6 835	12 641	11 628
36	'480300	6 105	8 924	13 163	12 527	11 626
37	'711319	645	876	1 305	6 770	11 551
38	'851660	7 023	8 156	8 998	9 915	11 085
39	'560312	6 819	7 562	7 376	13 601	10 696
40	'700529	1 686	782	1 816	6 701	10 122
41	'730820	801	80	325	958	9 685
42	'070960	3 973	6 042	6 431	9 491	9 566
43	'260800	0	3 209	4 860	5 827	9 234
44	'760429	17 110	10 714	13 210	8 595	8 995
45	'610910	5 136	7 087	6 503	9 051	8 988
46	'481810	2 099	2 668	5 562	7 944	8 927
47	'392190	6 073	6 003	6 089	6 926	8 729
48	'870323	5 361	6 326	7 078	8 335	8 623
49	'441011	5 187	4 493	5 132	9 236	8 459
50	'392010	7 381	7 235	7 518	8 292	8 434

Kaynak: Trademap

Tablo 22: Tablo 21'de yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları

Sıra	GTİP	Açıklama
1	'854449	Diğer elektrik iletkenleri (gerilimi=<80 v. İçin)
2	'720839	Sıcak mamul demir, çelik rulo (kalınlık<3mm. Diğer)
3	'260300	Bakır cevherleri ve konsantreleri
4	'870210	Minibüs, midibüs ve otobüs; dizel veya yarı dizel, kapasitesi >=10 kişi
5	'740811	Rafine edilmiş bakırdan tel; enine kesit >6 mm
6	'270900	Petrol yağları, bitümenli minerallerden elde edilen yağ-ham
7	'070200	Domates (taze/soğutulmuş)
8	'870322	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm ³ <silindir=<1500 cm ³)
9	'401699	Vulkanize kauçuktan diğer eşya
10	'720838	Sıcak mamul demir, çelik (rulo kalınlık 3-4, 75mm. Diğer)
11	'760120	İşlenmemiş alüminyum alaşımları
12	'740400	Bakır hurda ve döküntüler
13	'721391	Filmaşın (çap<14mm. Enine kesiti daire şeklinde)
14	'740721	Bakır; çinko esaslı alaşımlardan çubuk ve profiller
15	'721049	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişlik=>600mm, oluklu hariç, başka usulle çin)
16	'252329	Çimento; portland; diğer
17	'721420	Köşeli çubuklar (çentik, yiv, oluk vb şekil bozuklukları olan)
18	'080550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)
19	'271600	Elektrik enerjisi
20	'400829	Gözenekli olmayan kauçuktan çubuk ve profiller
21	'870340	Hem benzinli hem de tahrik gücü veren elektrik motorlu diğer taşıtlar; harici güç kaynağından şarj e
22	'852872	Televizyon; diğerleri, renkli olanlar
23	'600410	Örme veya kroşe mensucat (en>30cm, elastomerik iplik >%5) (60.01 pozisyonundakiler hariç)
24	'600622	Pamuktan diğer örme veya kroşe mensucat; boyanmış

25	'870421	Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5ton)
26	'732690	Demir/çelikten diğer eşya
27	'721070	Demir/alaşimsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişlik=>600mm, boyanmış, verniklenmiş/plastik madde
28	'620342	Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. Pamuktan
29	'845011	Tam otomatik çamaşır yıkama makineleri-kapasitesi=<10 kg
30	'740311	Rafine bakır-katotlar ve katot parçaları
31	'730890	Demir/çelikten diğer inşaat-aksamı
32	'392690	Plastikten diğer eşya
33	'390761	Poli(etilen tereftalat); ilk şekilde, viskozitesi=>78 ml/g
34	'870321	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (silindir hacmi <= 1000cm3)
35	'760421	Aluminyum alaşımlarından içi boş profiller
36	'480300	Tuvalet-temizlik kağıtları
37	'711319	Diğer kıymetli metal-kaplamalarından mücevherci eşyası
38	'851660	Diğer elektrikli fırınlar, ocaklar, ızgaralar vb.
39	'560312	Dokunmamış mensucat [dokunabilir sentetik/suni lifden (m2 ağır; 25..70gr.)]
40	'700529	Perdahlanmış, levha, yaprak halinde, takviyesiz diğer camlar
41	'730820	Demir/çelikten kuleler ve pylonlar
42	'070960	Capsicum/pimenta cinsi meyveler (taze/soğutulmuş)
43	'260800	Çinko cevherleri ve konsantreleri
44	'760429	Aluminyum alaşımlarından diğer çubuk ve profiller
45	'610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. Giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)
46	'481810	Tuvalet kağıdı
47	'392190	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül, varak ve lamlar
48	'870323	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1500cm3<silindir=<3000 cm3)
49	'441011	Ağaçtan yonga ve levha
50	'392010	Etilen polimerlerden-levha, pelikül, lamlar-takviyesiz

IV.7- Türkiye'nin Bulgaristan Pazarında En Yüksek Pazar Payına Sahip Olduğu Ürünler

Bu bölümde 2019 yılında Türkiye'nin Bulgaristan pazarında en yüksek ithalat payına sahip olduğu ürünler incelenmiştir. İncelemede Bulgaristan'ın Türkiye'den ve dünyadan 500 bin euro üzerinde ithalat gerçekleştirdiği 6'lı GTİP bazında ürünler esas alınmış ve Türkiye'nin %70 ve üzerinde pazar payına sahip ürünler listelenmiştir.

Bukapsamda **Türkiye 6'lı GTİP bazında 57 üründe Bulgaristan pazarında %70 ve üzeri paya sahiptir. Bu ürünlerden Bulgaristan toplam ithalatının %83,5'ini Türkiye'den gerçekleştirmektedir.** Bulgaristan 410510 "koyun ve kuzuların yaş derileri" 6'lı GTİP'inden sadece Türkiye'den ithal ederken, 20 üründe ithalatının %90'dan fazlasını Türkiye'den gerçekleştirmiştir.

Türkiye'nin Bulgaristan pazarında en yüksek ithalat payına sahip olduğu ürünler arasında 40 üründe Türkiye'den ithalatı 1 milyon euronun üzerindedir.

Tablo 23: 2019 yılında Türkiye'nin Bulgaristan Pazarında En Yüksek Pazar Payına Sahip Olduğu Ürünler (Bin Euro)

Sıra	GTİP	Bulgaristan'ın Türkiye'den İthalatı	Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı	Pazar Payı (%)
1	'410510	952	952	100,00%
2	'740620	6 228	6 237	99,86%
3	'060312	1 102	1 104	99,82%
4	'252910	4 608	4 643	99,25%
5	'551110	736	742	99,19%
6	'740811	37 219	37 528	99,18%
7	'540263	1 223	1 234	99,11%
8	'590220	1 069	1 079	99,07%
9	'251910	987	1 001	98,60%
10	'730820	9 685	9 878	98,05%
11	'252329	18 612	19 398	95,95%
12	'760810	1 425	1 502	94,87%
13	'550330	830	878	94,53%
14	'291211	2 225	2 354	94,52%
15	'740819	7 312	7 757	94,26%
16	'400829	15 051	16 173	93,06%
17	'551030	631	679	92,93%
18	'551120	540	582	92,78%
19	'080420	2 791	3 054	91,39%

20	'291735	2 195	2 424	90,55%
21	'390920	6 826	7 645	89,29%
22	'740721	20 370	23 028	88,46%
23	'721650	2 164	2 459	88,00%
24	'480451	978	1 116	87,63%
25	'520612	643	736	87,36%
26	'400299	781	895	87,26%
27	'291521	1 076	1 236	87,06%
28	'291739	2 165	2 518	85,98%
29	'080521	6 773	7 916	85,56%
30	'680221	2 999	3 543	84,65%
31	'081310	654	793	82,47%
32	'700800	945	1 172	80,63%
33	'700521	7 401	9 267	79,86%
34	'391729	5 658	7 093	79,77%
35	'550130	3 801	4 815	78,94%
36	'070993	3 379	4 307	78,45%
37	'848030	938	1 221	76,82%
38	'290250	1 032	1 353	76,27%
39	'480254	772	1 021	75,61%
40	'560312	10 696	14 221	75,21%
41	'620312	547	729	75,03%
42	'520523	5 002	6 703	74,62%
43	'550932	515	692	74,42%
44	'290531	1 747	2 355	74,18%
45	'080929	4 954	6 688	74,07%
46	'850422	1 667	2 251	74,06%
47	'291411	1 259	1 714	73,45%
48	'600536	1 660	2 277	72,90%
49	'570242	3 534	4 873	72,52%
50	'870210	37 524	51 820	72,41%
51	'711319	11 551	16 059	71,93%
52	'761410	2 952	4 160	70,96%
53	'030314	599	847	70,72%
54	'080550	15 523	22 047	70,41%
55	'290512	1 494	2 130	70,14%
56	'847740	860	1 227	70,09%
57	'741300	6 419	9 160	70,08%

Tablo 24: Tablo 23'de yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları

SIRA	GTİP (6'LI)	Açıklama
1	'410510	Koyun ve kuzuların yaş derileri
2	'740620	Bakırdan pul bünyeli tozlar; ince pullar
3	'060312	Karanfiller (taze)
4	'252910	Feldispat
5	'551110	Diğer iplik-diğer, sentetik devamsız lif=>%85, perakende
6	'740811	Rafine edilmiş bakırdan tel; enine kesit >6 mm
7	'540263	Polipropilenden iplikler (dikiş ipliği hariç); çok katlı veya katlı bükülü (kable), perakende satış
8	'590220	Poliester esaslı iç-dış lastiği mensucatı
9	'251910	Tabii magnezyum karbonat (magnezit)
10	'730820	Demir/çelikten kuleler ve pylonlar
11	'252329	Çimento; portland; diğer
12	'760810	Alaşımsız alüminyumdan ince ve kalın borular
13	'550330	Sentetik devamsız lifler; akrilik/modakrilikten
14	'291211	Formaldehit (metanal)
15	'740819	Rafine edilmiş bakırdan diğer teller
16	'400829	Gözenekli olmayan kauçuktan çubuk ve profiller
17	'551030	Diğer iplik-pamuk karışık, suni devamsız lif < 85% (toptan)
18	'551120	Diğer iplik-diğer, sentetik devamsız lif<%85, perakende
19	'080420	İncir (taze/kurutulmuş)
20	'291735	Ftalik anhidrit
21	'390920	Melamin reçineler (ilk şekilde)
22	'740721	Bakır; çinko esaslı alaşımlardan çubuk ve profiller
23	'721650	Diğer demir/çelik profiller (sıcak işlenmiş)
24	'480451	Kraft kağıt/karton (m2 =>225 gr). Beyazlatılmamış
25	'520612	Pamuk ipliği (tek kat, penyesiz, pamuk<%85, 232.56<=dtex<714.29; toptan)
26	'400299	Sentetik diğer kauçuk, sıvı yağlardan türetilen diğer taklit kauçuk ve 4001 pozisyonundaki ürünlerin
27	'291521	Asetik asit (sirke asidi)

28	'291739	Diğer aromatik polikarboksilik asitler ve türevleri
29	'080521	Mandarinler (tanjerin ve satsumalar dahil); taze veya kurutulmuş
30	'680221	Mermer, traverten ve su mermeri (yontulmuş/kesilmiş)
31	'081310	Kayısı (zerdali dahil) kurutulmuş
32	'700800	Çok katlı yalıtım camları
33	'700521	Boyanmış, ışık geçirmez, kaplı, parlak, takviyesiz camlar
34	'391729	Tüpler, borular, hortumlar (sert) diğer plastiklerden
35	'550130	Sentetik filament demetleri; akrilik/modakrilikten
36	'070993	Balkabağı, kabak ve su kabağı (taze veya soğutulmuş)
37	'848030	Döküm modelleri
38	'290250	Stiren (vinil benzen)
39	'480254	Diğer kağıt ve karton (m ² ağırlık; < 40gr.)
40	'560312	Dokunmamış mensucat [dokunabilir sentetik/suni lifden (m ² ağır; 25..70gr.)]
41	'620312	Erkek/erkek çocuk için takım elbise; sentetik lifden
42	'520523	Pamuk ipliği (tekkat, penyeli, pam=>%85, 192.31<=dtex<232.56; toptan)
43	'550932	Ağırlık; >= 85% akrilik, modakrilik rötör, kable iplik
44	'290531	Dioller-etilen glikol (etandiol)
45	'080929	Kiraz (taze)
46	'850422	Sıvı dielektrik transformatörleri;650 kva<gücü<10 000kva
47	'291411	Aseton (propanon)
48	'600536	Sentetik liflerden çözgü tipi örgülü olan diğer mensucat; ağartılmamış veya ağartılmış
49	'570242	Halılar ve diğer yer kaplamaları; sent. / suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır
50	'870210	Minibüs, midibüs ve otobüs; dizel veya yarı dizel, kapasitesi >=10 kişi
51	'711319	Diğer kıymetli metal-kaplamalarından mücevherci eşyası
52	'761410	Aluminyum tellerden halatlar, örme halatlar vb. (çelik gözlü olanlar)
53	'030314	Alabalıklar; dondurulmuş
54	'080550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)
55	'290512	Propan1 ol (propil alkol) ve propan2ol (izopropil alkol)
56	'847740	Vakumlu döküm makineleri ve ısıtarak şekil veren diğer makineler
57	'741300	Bakırdan ince, kalın, örme vb. Halatlar (elektrik-izole hariç)

IV.8- Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın Hiç Olmadığı Ürünler

Bu bölümde son 5 yıllık dönemde Bulgaristan'ın 6'lı GTIP bazında herhangi bir yılda 100 bin euro-nun üzerinde ithalat gerçekleştirdiği veri seti içerisinde, Bulgaristan'ın ithalatında pazar payımızın hiç olmadığı ancak Bulgaristan'ın dünyadan ithalatının ve Türkiye'nin dünyaya ihracatının 10 milyon euronun üzerinde olduğu ürünler incelenmiştir.

Tablo 25'de Bulgaristan'ın ithalatında pazar payımızın hiç olmadığı 21 ürün yer almaktadır. Liste kapsamındaki 21 üründen 12'sinde Bulgaristan pazarına hakim olan ilk 5 ülkenin AB üyesi olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte 720711 "demir/alaşimsız çelik"; 150710 "soya yağı ve fraksiyonları"; 270799 "yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar"; 380893 "zararlı bitkileri yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler"; 230400 "soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar"; 151211 "ham ayçiçeği tohumu yağları"; 261900 "cüruf, moloz ve demir/çeliğin imalinden elde edilen diğer döküntüler"; 300390 "tedavide/korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış diğer ilaçlar (dozlandırılmamış)" ve 271311 "kalsine edilmemiş petrol koku" ürün gruplarında Türkiye'nin ciddi ihracat potansiyeli varken Bulgaristan'a ihracat gerçekleştirilememiştir.

Listenin ilk 4 sırasında yer alan ve Türkiye'nin 100 milyon euro üzerinde ihracat gerçekleştirdiği ürünlere bakıldığında 720711 "demir/alaşimsız çelik" ile 890110 "yolcu gemileri, gezinti gemileri ve esasen insan taşımak üzere üretilen deniz taşıtları" ürün grupları dikkat çekmektedir. Ülkemiz bu ürün gruplarında sırasıyla 410 milyon ve 199 milyon euro ihracat gerçekleştirirken Bulgaristan pazarına girememiştir.

Tablo 25: Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın Hiç Olmadığı Ürünler (2019)

Sıra	GTIP (6'LI)	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı	Bulgaristan İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)
1	'720711	410 090	182 059	1. Ukrayna: % 90,9 2. Yunanistan: % 9 3. İtalya: % 0,1
2	'020714	201 559	37 154	1. Polonya: % 29,3 2. Macaristan: % 18 3. Hollanda: % 12,7 4. Romanya: % 11,7 5. Yunanistan: % 6,3
3	'890110	198 453	16 178	1. Hollanda: % 100
4	'261690	117 960	94 076	1. Papua Yeni Gine: % 86,9 2. Meksika: % 8,3 3. İspanya: % 3,3 4. Kanada: % 1,5
5	'040210	71 640	41 173	1. Polonya: % 29,2 2. Almanya: % 12,7 3. Letonya: % 11,4 4. Litvanya: % 8,4 5. Estonya: % 7,4
6	'150710	69 896	11 742	1. Sırbistan: % 92,6 2. Moldova: % 4,2 3. Romanya: % 3,2
7	'860310	56 749	39 964	1. Polonya: % 99,5 2. Çek Cumhuriyeti: % 0,5
8	'040690	48 029	46 024	1. Polonya: % 21,7 2. Hollanda: % 20,3 3. Almanya: % 19,3 4. İtalya: % 10,2 5. Birleşik Krallık: % 10,2
9	'270799	42 741	11 730	1. Romanya: % 62,1 2. Rusya: % 37,7 3. Almanya: % 0,2 4. Yunanistan: % 0,1
10	'380893	37 189	85 541	1. Almanya: % 21,5 2. Romanya: % 16,3 3. Fransa: % 14,8 4. Çin: % 9 5. Macaristan: % 6,9
11	'040610	36 711	32 884	1. Almanya: % 35,5 2. Polonya: % 21,5 3. İtalya: % 13,8 4. Hollanda: % 6,8 5. Fransa: % 5,1

12	'040410	35 694	10 215	1. Polonya: % 22,2 2. Hollanda: % 16,9 3. Slovakya: % 16,5 4. Yunanistan: % 10,7 5. Almanya: % 10,1
13	'230400	22 808	41 771	1. Romanya: % 85,9 2. Yunanistan: % 9,6 3. Sırbistan: % 2,9 4. Çin: % 0,8 5. İtalya: % 0,3
14	'160100	19 606	22 716	1. Almanya: % 31,6 2. Polonya: % 24,5 3. İtalya: % 15,6 4. İspanya: % 8,9 5. Romanya: % 5,3
15	'300410	18 628	16 810	1. Fransa: % 44,6 2. Birleşik Krallık: % 34 3. Slovenya: % 12,1 4. Macaristan: % 5 5. Avusturya: % 1,4
16	'151211	15 333	16 001	1. Ukrayna: % 73,6 2. Romanya: % 21,2 3. Slovakya: % 2,8 4. Yunanistan: % 0,9 5. İtalya: % 0,4
17	'300450	12 658	24 315	1. İtalya: % 45,6 2. Almanya: % 40,2 3. Birleşik Krallık: % 4,2 4. Slovenya: % 2,8 5. Polonya: % 1,5
18	'261900	12 590	10 350	1. Hollanda: % 96 2. İsrail: % 3,1 3. Yunanistan: % 0,9
19	'040120	12 475	21 645	1. Yunanistan: % 32,2 2. Polonya: % 20,5 3. Romanya: % 14,1 4. Çek Cumhuriyeti: % 10 5. Almanya: % 7,1
20	'300390	11 846	22 991	1. Çek Cumhuriyeti: % 23,7 2. Polonya: % 15,5 3. Hindistan: % 12,7 4. İspanya: % 11,4 5. Hollanda: % 6,4
21	'271311	10 585	31 581	1. ABD: % 92,5 2. Romanya: % 3,7 3. Yunanistan: % 2,8 4. Rusya: % 0,9

Kaynak: Trademap

Türk ihracatçılarının Bulgaristan pazarına giremediği bu ürün gruplarında AB ve Bulgaristan dış ticaret mevzuatında genel manada piyasaya giriş engeli olup olmadığına baktığımızda karşımıza şöyle bir durum çıkmaktadır.

Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş) ürün grubunun Bulgaristan'a ithalatında sağlık sertifikası, AGRİM ithalat lisansı ve gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Süt ürünleri; kuş ve kümes hayvanlarının yumurtaları; tabii bal; tarifinin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan yenilebilir hayvansal menşeli ürünler ürün grubunun Bulgaristan'a ithalatında sağlık sertifikası, organik ürün ithal edildiğinde organik ürün sertifikası ve gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Etten, sakatattan veya kandan yapılmış sosisler ve benzeri ürünler; esaslı bu ürünler olan gıda müstahzarları ürün grubunun Bulgaristan'a ithalatında CITES sertifikası ve gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Bununla birlikte, "hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar", "soya fasulyesi yağı ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar (öğütülmüş veya "pellet" halinde olsun olmasın)", "cüruf, moloz (granüle cüruf hariç), dövme demir kırıntıları ve demir veya çeliğin imalinden elde edilen diğer döküntüler", "mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümenli maddeler; mineral mumlar", "eczacılık ürünleri", "haşarat öldürücü, kemirici hayvanlara karşı koruyucu, zararlı mantarları ve bitkileri yok edici, sürgünleri önleyici ürünler ve bitkilerin büyümesini düzenleyici, dezenfekte edici ve benzeri ürünler (perakende satılacak şekillerde veya ambalajlarda veya müstahzar haline getirilmiş) (kükürtlü şerit; fitil ve mumlar ile sinek kağıtları gibi)", "ferro -alyajlar", "kendinden hareketli demiryolu veya tramvay vagonları (86.04

pozisyonuna girenler hariç)”, “yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri deniz taşıtları” ürün gruplarında tarife dışı bir engel uygulanmamaktadır. AB’nin dış ticaret uygulamaları zaman zaman değişikliğe uğradığından, bu değerlendirmelerin meri mevzuat kapsamında yapıldığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Diğer taraftan Hausmann vd. (2006) çalışmasında yer alan yöntemler vasıtasıyla bu bölümde karşımıza çıkan potansiyel arz eden ürünlerin nitelik düzeyi hesaplandığında bu ürünlerin pekçoğundan gerçekleştirilecek ihracatın, ülkemizin ihracat sepetinin nitelik düzeyini artıracacağı ve üretkenlik seviyesindeki gelişimle birlikte daha yüksek katma değer ve kişi başına gelir düzeyine erişmeyi olanaklı kılacağı karşımıza çıkmaktadır. Örneğin “elektrik enerjisini dışarıdan alan demiryolu ve tramvay vagonları”, “tedavide/korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış diğer ilaçlar”, “penisilanik asit bünyeli penisilinler vb. türevleri” vb. ürünler yapılan hesaplamada katma değeri yüksek, nitelikli ve Türkiye’den Bulgaristan’a ihracat potansiyeli bulunan ürünler olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 26: Tablo 24’de yer alan 6’lı GTİP Açıklamaları

Sıra	GTİP (6’LI)	Açıklama
1	'720711	Demir/Alaşimsız Çelik (Cu<%0, 25; Genişlik<2xkalınlık)
2	'020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatları (dondurulmuş)
3	'890110	Yolcu gemileri, gezinti gemileri ve esasen insan taşımak üzere üretilen deniz taşıtları ve her türlü
4	'261690	Diğer kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri
5	'040210	Süt, Krema (Toz, Granül Vs. Katı Yağ Oranı %1, 5’ten Az)
6	'150710	Soya yağı ve fraksiyonları; ham

7	'860310	Elektrik enerjisini dışarıdan alan demiryolu ve tramvay vagonları
8	'040690	Diğer peynirler
9	'270799	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler
10	'380893	Zararlı bitkileri yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler
11	'040610	Taze peynir (olgunlaşmamış/sertleşmemiş) ve lor
12	'040410	Peynir altı suyu ve tadil edilmiş peynir altı suyu
13	'230400	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar
14	'160100	Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosler vb. Ürünler
15	'300410	Penisilanik asit bünyeli penisilinler vb. Türevleri (dozlandırılmış)
16	'151211	Ayçiçeği tohumu yağları; ham
17	'300450	Vitaminleri veya 29.36 pozisyonundaki diğer ürünleri içeren diğer ilaçlar (dozlandırılmış, perakende)
18	'261900	Cüruf, moloz ve demir/çeliğin imalinden elde edilen diğer döküntüler
19	'040120	Süt, Krema (Katı Yağ Oranı % 1'i Geçen %6'yı Geçmeyen)
20	'300390	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış diğer ilaçlar (dozlandırılmamış)
21	'271311	Petrol koku (kalsine edilmemiş)

IV.9- Bulgaristan'ın Dünyadan İthal Ettiği İlk 100 Ürün İçerisinde Türkiye'nin RCA'sı nın 1'den Yüksek Olduğu Ürünler

Bu bölüm ve takip eden bölümlerde "Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük (RCA)" endeksi kullanılmıştır. Bu endekse göre, eğer bir ülkede herhangi bir yıl içinde, ilgili ürünün ihracatının, ülkenin toplam ihracatı içindeki payı dünya ortalamasına göre yüksek ise (aynı ürünün toplam dünya ihracatı içindeki payına oranı birim değerden büyükse), o üründe ilgili ülke karşılaştırmalı üstünlüğe (RCA) sahiptir. Aynı ürünün toplam dünya ihracatı içindeki payına oranı birim değerden düşük ise ülke o üründe dünya piyasasında dezavantajlı durumdadır.

Bu kapsamda Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) "RCA 1000 Raporu" çalışmasında yer alan yöntemle tespit edilen 285 ürün kullanılmıştır. Anılan çalışmada "TradeMap" sitesinden dünyada en fazla ithalatı yapılan ilk 1000 içerisinden değerlendirilmek üzere geliştirilen RCA endeksi ile Türkiye'nin bu ürünlerin hangisinde açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu tespit edilmiş, böylece Türkiye için dünyada en çok ithalatı yapılan ilk 1.000 ürün içinde "RCA" endeks değeri 1 ve üstünde olan 285 ürün belirlenmiştir.

Bu çalışmada ise tespit edilen ürünler için Bulgaristan'ın küresel ticareti ve bu ticaret içinde Türkiye'nin payı analiz edilmiştir. Bu yöntemde Türkiye'nin küresel piyasalarda rekabet üstünlüğü olan ürünlerin arzından yola çıkarak bu ürünlerin Bulgaristan'ın talep kısmı ile birlikte incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu bölümde Bulgaristan'ın en çok ithalat gerçekleştirdiği ilk 100 6'lı GTİP arasında Türkiye'nin RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen hangilerini Türkiye'den ithal ettiği incelenmiştir. Bu hesaplamada 5 yıllık dönemde herhangi bir yılda 6'lı GTİP bazında 100 bin euro ve üzerinde ithalat gerçekleştirdiği ürünler dikkate alınmıştır.

Bu kapsamda Bulgaristan'ın 5. ithalat partneri olan Türkiye'nin açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu 285 ürününden yalnızca 27 tanesi Bulgaristan'ın en çok ithal ettiği ilk 100 ürün arasında yer almaktadır.

Söz konusu 27 üründen 19'unda Türkiye Bulgaristan ithalatında ilk 5 ülke arasında, 5 üründe pazar lideri konumunda ve 4 üründe pazarda 2. sırada yer almaktadır. Diğer taraftan 8 üründe ise Bulgaristan pazarında en büyük paya sahip olan ilk 5 ülke arasında yer almamaktadır.

Diğer taraftan Bulgaristan'ın en çok ithal ettiği ilk 10 ürün arasında 285 üründen hiçbiri bulunmazken, ilk 50 ürün arasında 12 ürün yer almaktadır.

Tablo 27: Bulgaristan'ın Dünyadan İthal Ettiği İlk 100 Ürün İçerisinde Türkiye'nin RCA'sı'nın 1'den Yüksek Olduğu Ürünler (2019) (Bin Euro)

BG'nin İthalat Sırası	6'lı GTİP	BG'nin dünyadan ithalati	BG'nin TR'den ithalati	BG'nin ithalatında TR'nin payı	TR'nin dünyaya ihracatı	TR'nin ihracatında BG'nin payı	Bulgaristan İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)
11	120600	250 052	7 872	3,15%	115 561	6,81%	1. Romanya: % 52,6 2. Rusya: % 12 3. Moldova: % 11,9 4. Macaristan: % 5,4 5. Fransa: % 3,9
13	870322	221 895	31 644	14,26%	1 872 311	1,69%	1. Hollanda: % 16 2. Türkiye: % 14,3 3. Macaristan: % 11,6 4. Fransa: % 11 5. Çek Cumhuriyeti: % 10,6
15	870332	191 328	4 615	2,41%	1 642 407	0,28%	1. Macaristan: % 23,4 2. Almanya: % 19,2 3. Fransa: % 17,9 4. İtalya: % 11,7 5. Hollanda: % 5,8
17	870120	169 829	8 381	4,93%	778 039	1,08%	1. Belçika: % 23,6 2. Hollanda: % 21,4 3. Almanya: % 17,2 4. İsveç: % 12,7 5. Fransa: % 5,7
19	852872	165 215	14 530	8,79%	1 152 965	1,26%	1. Macaristan: % 40,2 2. Slovakya: % 31,3 3. Türkiye: % 8,8 4. Çin: % 7,8 5. Romanya: % 7,7
28	720839	121 910	41 677	34,19%	615 618	6,77%	1. Sırbistan: % 45,6 2. Türkiye: % 34,2 3. Romanya: % 14,2 4. Ukrayna: % 3 5. Hollanda: % 1,2
31	854449	115 255	45 106	39,14%	1 247 754	3,61%	1. Türkiye: % 39,1 2. Almanya: % 12 3. Romanya: % 8,9 4. Japonya: % 6,9 5. İtalya: % 5,1
37	210690	104 920	843	0,80%	320 723	0,26%	1. Almanya: % 14,3 2. Polonya: % 13 3. Hollanda: % 8,4 4. İtalya: % 8,3 5. Fransa: % 7,9
38	401110	98 610	5 585	5,66%	592 995	0,94%	1. Romanya: % 34,6 2. Çin: % 12,3 3. Sırbistan: % 6,9 4. Slovenya: % 6,5 5. Türkiye: % 5,7

40	732690	95 647	13 093	13,69%	623 716	2,10%	1. Almanya: % 31,6 2. İtalya: % 15,6 3. Türkiye: % 13,7 4. Çin: % 7 5. Polonya: % 5,5
42	240220	92 089	1 909	2,07%	420 138	0,45%	1. Yunanistan: % 32,7 2. Polonya: % 22,7 3. Almanya: % 13 4. Litvanya: % 11,6 5. Romanya: % 8,4
43	870421	91 682	13 431	14,65%	3 741 725	0,36%	1. Fransa: % 22,6 2. İtalya: % 15,8 3. Türkiye: % 14,6 4. Almanya: % 12,3 5. Fas: % 12,3
56	260700	75 429	3 399	4,51%	132 507	2,57%	1. Kuzey Makedonya: % 83 2. İtalya: % 9,9 3. Türkiye: % 4,5 4. Romanya: % 2,1 5. Hırvatistan: % 0,4
58	870899	72 754	6 747	9,27%	1 182 505	0,57%	1. Almanya: % 26,9 2. İtalya: % 13,1 3. Türkiye: % 9,3 4. Polonya: % 8,1 5. Macaristan: % 6
59	180690	71 707	3 295	4,60%	304 252	1,08%	1. Romanya % 34 2. Almanya: % 28,4 3. Ukrayna: % 7,4 4. Türkiye: % 4,6 5. Hollanda: % 3,7
60	720838	71 680	26 333	36,74%	325 523	8,09%	1. Sırbistan: % 39,5 2. Türkiye: % 36,5 3. Romanya: % 15,9 4. Ukrayna: % 3,4 5. Hollanda: % 2,1
61	841391	70 986	517	0,73%	148 456	0,35%	1. Almanya: % 67,1 2. İtalya: % 13,6 3. Romanya: % 8 4. İsveç: % 1,6 5. Birleşik Krallık: % 1,2
63	220210	68 211	1 845	2,70%	142 286	1,30%	1. Romanya: % 18,1 2. Macaristan: % 16,4 3. İtalya: % 16,4 4. Avusturya: % 12,6 5. Sırbistan: % 8,2
64	190590	68 091	3 230	4,74%	348 986	0,93%	1. Romanya: % 27,1 2. Almanya: % 18,2 3. Polonya: % 11,1 4. Yunanistan: % 10,4 5. Türkiye: % 4,7

66	730890	67 389	12 494	18,54%	710 139	1,76%	1. Türkiye: % 18,5 2. Romanya: % 14,2 3. Yunanistan: % 13,5 4. Almanya: % 12,1 5. Sırbistan: % 8,5
75	721391	61 125	23 260	38,05%	513 754	4,53%	1. Türkiye: % 38,1 2. Yunanistan: % 30,8 3. Ukrayna: % 17,2 4. Moldova: % 5 5. Rusya: % 3,5
76	340220	60 751	5 015	8,26%	271 160	1,85%	1. Romanya: % 34,3 2. İtalya: % 11,8 3. Türkiye: % 8,3 4. Polonya: % 7,2 5. Çek Cumhuriyeti: % 6
79	600410	58 832	13 963	23,73%	401 828	3,47%	1. İtalya: % 26,6 2. Türkiye: % 23,7 3. Yunanistan: % 20,3 4. Sırbistan: % 13,9 5. Fransa: % 3
81	721049	58 273	19 719	33,84%	605 188	3,26%	1. Türkiye: % 33,8 2. Romanya: % 20 3. İtalya: % 17 4. Kuzey Makedonya: % 12 5. Ukrayna: % 10,6
82	401120	57 850	2 804	4,85%	588 884	0,48%	1. Romanya: % 36,7 2. Rusya: % 13,4 3. Polonya: % 8,7 4. Tayland: % 7 5. Slovenya: % 5,1
94	870210	51 820	37 524	72,41%	1 720 079	2,18%	1. Türkiye: % 72,4 2. Romanya: % 10,1 3. Almanya: % 7,9 4. Hollanda: % 2,8 5. İsrail: % 2,8
96	260800	51 617	9 234	17,89%	313 037	2,95%	1. Makedonya % 54,6 2. Peru: % 26,7 3. Türkiye: % 17,9 4. Sırbistan: % 0,8

Kaynak: Trademap

Tablo 28: Tablo 27'de yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları

GTİP (6'LI)	Açıklama
120600	Ayçiçeği Tohumu
870322	Motorlu Taşıt; Kıvılcım Ateşlemeli (1000cm ³ <Silindir=<1500 Cm ³)
870332	Motorlu Taşıt; Dizel/Yarı Dizel (1500cm ³ <Silindir Hacmi=<2500cm ³)
870120	Çekiciler; Yarı Römorklar İçin
852872	Televizyon; Diğerleri, Renkli Olanlar
720839	Sıcak Mamul Demir, Çelik Rulo (Kalınlık<3mm. Diğer)
854449	Diğer Elektrik İletkenleri (Gerilimi=<80 V. İçin)
210690	Diğer Gıda Müstahzarları
401110	Otomobil Dış Lastiği; Yeni
732690	Demir/Çelikten Diğer Eşya
240220	Tütün İçeren Sigaralar
870421	Dizel/Yarı Dizel Motorlu Taşıtlar (Taşıma Kapasitesi<5ton)
260700	Kurşun Cevherleri Ve Konsantreleri
870899	Kara Taşıtları İçin Diğer Aksam, Parçaları
180690	Diğer Çikolata, Kakao İçeren Gıda Müstahzarları
720838	Sıcak Mamul Demir, Çelik (Rulo Kalınlık 3-4, 75mm. Diğer)
841391	Pompaların Aksam-Parçaları
220210	Sular (Tatlandırıcı, Lezzetlendirilmiş) Alkolsüz Diğer İçecekler (Meyve Suyu Hariç)
190590	Diğer Ekmekçi Mamulleri
730890	Demir/Çelikten Diğer İnşaat-Aksamı
721391	Filmaşın (Çap<14mm. Enine Kesiti Daire Şeklinde)
340220	Yüzey Aktif Diğer Organik Müstahzarlar (Perakende)
600410	Örme Veya Kroşe Mensucat (En>30cm, Elastomerik İplik >%5) (60.01 Pozisyonundakiler Hariç)
721049	Demir Veya Alaşimsız Çelikten Yassı Hadde Mamulleri (Genişlik=>600mm, Oluklu Hariç)
401120	Otobüs-Kamyon Dış Lastiği; Yeni
870210	Minibüs, Midibüs Ve Otobüs; Dizel Veya Yarı Dizel, Kapasitesi >=10 Kişi
260800	Çinko Cevherleri Ve Konsantreleri

IV.10- Türkiye'nin RCA'sı 1'den Yüksek Olduğu Ancak Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın Hiç Olmadığı Ürünler

Bu bölümde 1.999 kalem ürün arasında Türkiye'nin RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen hangilerinin olmadığı incelenmiştir.

5 yıllık dönemde 2019 yılında ithalat gerçekleştirdiği veya 2015-2018 yılları arasında herhangi bir yılda 6'lı GTİP bazında 100 bin euro ve üzerinde ithalat gerçekleştirdiği ürünler dikkate alındığında Bulgaristan'ın son 5 yıllık dönemde 6'lı GTİP bazında 4.950 kalem üründe ithalat gerçekleştirdiği görülmüştür. Türkiye ise 1.999 kalem üründe Bulgaristan pazarından pay alamamıştır.

Tablo 29'da 1.999 ürün arasında Türkiye'nin RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen 16 tanesi yer almaktadır. Başka bir ifadeyle Türkiye küresel alanda açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu 16 üründe Bulgaristan pazarına girememiştir.

Türkiye 2019 yılında söz konusu 6'lı GTİP kodlu 16 ürünün 13'ünde 50 milyon euronun üzerinde ihracat gerçekleştirmiştir.

16 ürüne ilişkin rakip ülke analizi yapıldığında 11 üründe Bulgaristan pazarına AB üyesi ülkelerinin hakim olduğu görülmektedir.

Ancak Bulgaristan'ın AB üyesi ülkeler dışındaki üçüncü ülkelere ithalat gerçekleştirdiği 720711 "Demir/alaşimsız çelik", 850423 "Sıvı dielektrik transformatörleri", 720421 "Paslanmaz çelik döküntü, hurdaları", 261690 "Diğer kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri" ve 852550 "Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar" ürün gruplarından ülkemizin ihracat potansiyelinin olduğu görülmektedir.

Tablo 29: Türkiye'nin RCA'sı > 1 Olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın Hiç Olmadığı Ürünler (Bin Euro) (2019)

SIRA	GTIP (6'LI)	Açıklama	TR'nin dünyaya ihracatı	BG'nin dünyadan ithalatı	Bulgaristan İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)
1	283620	Sodyum karbonat	681 233	75	1. İspanya: % 44 2. Almanya: % 26,2 3. Romanya % 22,6 4. İtalya: % 2,4 5. Belçika: % 1,2
2	720711	Demir/alaşimsız çelik (cu<%0, 25; genişlik<2xkalınlık)	410 090	182 059	1. Ukrayna: % 90,9 2. Yunanistan: % 9 3. İtalya: % 0,1
3	300213	Karışım olmayan bağışıklık ürünleri; dozlandırılmamış veya perakende satışa uygun şekilde ambalajlan	350 055	32	1. Polonya: % 100
4	020712	Horoz ve tavukların parçalanmamış etler (dondurulmuş)	280 927	8 158	1. Romanya: % 42,8 2. Polonya: % 30,3 3. Yunanistan: % 17,6 4. Hollanda % 4,4 5. Fransa: % 2,5
5	850423	Sıvı dielektrik transformatörleri; gücü>10000 kva	213 903	1 036	1. İtalya: % 99,5 2. İsviçre: % 0,5
6	261000	Krom cevherleri ve konsantreleri	201 629	482	1. İtalya: % 65,2 2. Hollanda: % 21,1 3. Polonya: % 10,7 4. Fransa: % 2,6 5. Slovakya: % 0,6
7	020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatları (dondurulmuş)	201 559	37 154	1. Polonya: % 29,3 2. Macaristan: % 18 3. Hollanda: % 12,7 4. Romanya: % 11,7 5. Yunanistan: % 6,3
8	890110	Yolcu gemileri, gezinti gemileri ve esasen insan taşımak üzere üretilen deniz taşıtları ve her türlü	198 453	16 178	1. Hollanda: % 100

9	720421	Paslanmaz çelik döküntü, hurdaları	131 489	319	1. Romanya: % 96,6 2. Kuzey Makedonya: % 3,4
10	261690	Diğer kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	117 960	94 076	1. Papua Yeni Gine: % 86,9 2. Meksika: % 8,3 3. İspanya: % 3,3 4. Kanada: % 1,5
11	240319	İçilen sigara, pipo ve diğer tütünler (nargile tütünleri hariç)	96 742	6 371	1. Yunanistan: % 34,5 2. Polonya: % 34,4 3. Hollanda: % 22,2 4. Almanya: % 6,1 5. Danimarka: % 1,1
12	890120	Sarıncılı gemiler (tankerler)	78 358	0	1. Almanya: 56,8% 2. Romanya: 30,9% 3. Belçika: 12,3%
13	271119	Diğer hidrokarbon gazları (sıvılaştırılmış)	69 488	4 935	1. Romanya: % 91 2. Çek Cumhuriyeti: % 6,3 3. Avusturya: % 1,8 4. Almanya: % 0,5 5. Yunanistan: % 0,2
14	040410	Peynir altı suyu ve tadil edilmiş peynir altı suyu	35 654	10 215	1. Polonya: % 22,2 2. Hollanda: % 16,9 3. Slovakya: % 16,5 4. Yunanistan: % 10,7 5. Almanya: % 10,1
15	400510	Karbon karası veya silika ile karıştırılmış kauçuk	29 070	4 232	1. İtalya: % 65,3 2. Hollanda: % 15,7 3. İspanya: % 9,2 4. Romanya: % 6,6 5. Almanya: % 1,6
16	852550	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar	567	685	1. Hollanda: % 43 2. ABD: % 22,6 3. Birleşik Krallık: % 7,4 4. Yunanistan: % 7,2 5. Çin: % 4,6

Kaynak: Trademap

Türk ihracatçılarının Bulgaristan pazarına giremediği bu ürün gruplarında AB ve Bulgaristan dış ticaret mevzuatında genel manada piyasaya giriş engeli olup olmadığına baktığımızda karşımıza şöyle bir durum çıkmaktadır.

Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş) ürün grubunun Bulgaristan'a ithalatında sağlık sertifikası, AGRİM ithalat lisansı ve gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Süt ürünleri; kuş ve kümes hayvanlarının yumurtaları; tabii bal; tarifinin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan yenilebilir hayvansal menşeli ürünler grubunun Bulgaristan'a ithalatında sağlık sertifikası, organik ürün ithal edildiğinde organik ürün sertifikası ve gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Etten, sakatattan veya kandan yapılmış sosisler ve benzeri ürünler; esas bu ürünler olan gıda müstahzarları ürün grubunun Bulgaristan'a ithalatında CITES sertifikası ve gümrük vergisi uygulanmaktadır.

İnsan kanı; tedavide, korunmada veya teşhiste kullanılmak üzere hazırlanmış hayvan kanı; antiserum ve diğer kan fraksiyonları ve bağışıklık sağlayan ürünler (biyoteknolojik işleme el- de edilmiş olsun olmasın) aşılarda, toksinler, mikroorganizma kültürleri (mayalar hariç) ve benzeri ürünler grubunun Bulgaristan'a ithalatında CITES sertifikası uygulanmaktadır.

Bununla birlikte, "Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar", "Soya fasulyesi yağı ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar (öğütülmüş veya "pellet" halinde olsun olmasın)", "Cüruf, moloz (granüle cüruf hariç), dövme demir kırıntıları ve demir veya çeliğin imalinden elde edilen diğer döküntüler", "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümenli maddeler; mineral mumlar", "Eczacılık ürünleri", "Haşarat öldürücü, kemirici hayvanlara karşı koruyucu, zararlı mantarları ve bitkileri yok edici, sürgünleri önleyici ürünler ve bitkilerin büyümesini

düzenleyici, dezenfekte edici ve benzeri ürünler (perakende satılacak şekillerde veya ambalajlarda veya müstahzar haline getirilmiş) (kükürtlü şerit; fitil ve mumlar ile sinek kağıtları gibi)”, “Ferro –alyajlar”, “Kendinden hareketli demiryolu veya tramvay vagonları (86.04 pozisyonuna girenler hariç)”, “Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri deniz taşıtları”, “Karbonatlar; peroksikarbonatlar (perkarbonatlar); amonyum kar - bamat içeren ticari amonyum karbonat”, “Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller”, “Kıymetli metal cevherleri ve zenginleştirilmiş kıymetli metal cevherleri”, “Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler”, “Krom cevherleri ve zenginleştirilmiş krom cevherleri”, “Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar”, “Karıştırılmış kauçuk (vulkanize edilmemiş) (ilk şekillerde, levha, tabaka veya şerit halinde)”, “Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları; demir veya çelik döküntü ve hurdalarının yeniden ergitilmesi suretiyle elde edilen külçeler”, “Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller”, “Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler”, “Radyo veya televizyon yayınlarına mahsus verici cihazlar (alıcı cihazı veya ses kaydetme yada kaydedilen sesi tekrar vermeye mahsus cihazı olsun olmasın)”, “Televizyon kameraları, dijital kameralar ve görüntü kaydedici kameralar” ürün gruplarında tarife dışı bir engel uygulanmamaktadır. AB’nin dış ticaret uygulamaları zaman zaman değişikliğe uğradığından, bu değerlendirmelerin meri mevzuat kapsamında yapıldığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Türkiye’nin karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu ancak Bulgaristan pazarında henüz yer edinemediği ürünler arasında yüksek nitelikli ürünler de bulunmaktadır. Hausmann vd. (2006) çalışmasında yer alan yöntemler vasıtasıyla bu bölümde karşımıza çıkan potansiyel arz eden ürünlerin nitelik düzeyi hesaplandığında bu ürünlerin pekçoğundan gerçekleştirilecek ihracatın, ülkemizin ihracat sepetinin nitelik düzeyini artıracığı ve üretkenlik seviyesindeki gelişimle birlikte daha yüksek katma değer ve kişi başına gelir düzeyine erişmeyi olanaklı kılacağı karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, söz konusu ürünler arasında yer alan “radyo/televizyon yayını için verici cihazlar”, “yolcu gemileri, gezinti gemileri”, “sarıncı gemiler” vb. ürünler yapılan hesaplamada katma değeri yüksek, nitelikli ve Türkiye’den Bulgaristan’a ihracat potansiyeli bulunan ürünler olarak değerlendirilmektedir.

IV.11- Türkiye'nin RCA'sı 1'den Yüksek Olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %0-1 Arası Olduğu Ürünler

Bulgaristan'ın 2019 yılında ithalat gerçekleştirdiği veya 2015-2018 yılları arasında herhangi bir yılda 6'lı GTİP bazında 100 bin euro ve üzerinde ithalat gerçekleştirdiği 6'lı GTİP bazında ürün gamında Türkiye'nin ihraç ettiği 2.951 üründe ithalat gerçekleştirmiştir. Bu ürünler arasında **RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen 14'ünde Türkiye'ye Bulgaristan pazarında %0 ila %1 arasında paya sahiptir. Bulgaristan'ın toplam ithalatının %1,13'üne tekabül eden 14 ürün, Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatının %0,08'ini oluşturmaktadır.**

Söz konusu 14 üründe rakip ülke analizi yapıldığında yalnızca 5 ülkede pazara hakimiyetin AB üyesi ülkelere ait olduğu, 9 üründe ise AB üyesi ülkeler dışındaki üçüncü ülkelerden ciddi oranda ithalat yapıldığı görülmektedir.

Tablo 30: Türkiye'nin RCA'sı > 1 olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %0-1 Arası Olduğu Ürünler (Bin Euro) (2019)

Sıra	GTİP (6'LI)	Bulgaristan'ın Türkiye'den İthalatı	Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı	BG'nin İthalatında TR'nin payı	Bulgaristan İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)
1	210690	843	104 920	0,80%	1. Almanya: % 14,3 2. Polonya: % 13 3. Hollanda: % 8,4 4. İtalya: % 8,3 5. Fransa: % 7,9
2	261690	0	94 076	0,00%	1. Papua Yeni Gine: % 86,9 2. Meksika: % 8,3 3. İspanya: % 3,3 4. Kanada: % 1,5
3	841391	517	70 986	0,73%	1. Almanya % 39,5 2. İtalya: % 13,6 3. Romanya: % 8 4. İsveç: % 1,6 5. Birleşik Krallık: % 1,2
4	180632	155	45 294	0,34%	1. Almanya % 53,8 2. Romanya: % 19,3 3. Ukrayna: % 5,8 4. Polonya: % 5,5 5. Yunanistan: % 5
5	853620	25	11 691	0,21%	1. Macaristan % 35,9 2. Almanya: % 17,1 3. Çin: % 13,1 4. İtalya: % 12,4 5. Çek Cumhuriyeti: % 8,7

6	720720	17	11 490	0,15%	1. Ukrayna: % 72,8 2. İspanya: % 9,9 3. Almanya: % 8,7 4. Rusya: % 6,6 5. Danimarka: % 1,2
7	150910	25	7 893	0,32%	1. İtalya: % 50,4 2. Yunanistan: % 21,7 3. Romanya: % 11,6 4. İspanya: % 8,5 5. Çek Cumhuriyeti: % 3,8
8	110100	9	7 771	0,12%	1. Yunanistan: % 80,1 2. İtalya: % 9,5 3. Avusturya: % 2,7 4. Almanya: % 2,1 5. Slovenya: % 1,3
9	761290	12	7 749	0,15%	1. Sırbistan: % 64,8 2. Polonya: % 8,9 3. Romanya: % 7,4 4. Almanya: % 4,5 5. İtalya: % 4,1
10	851629	73	7 651	0,95%	1. Çin: % 47,5 2. Fransa: % 9,6 3. İtalya: % 8,4 4. Almanya: % 6,1 5. Polonya: % 5,6
11	071080	13	5 805	0,22%	1. Yunanistan: % 29,6 2. Polonya: % 16,5 3. İspanya: % 15,2 4. Belçika: % 13,7 5. Çin: % 6,3
12	830230	51	5 254	0,97%	1. Almanya: % 77,4 2. Çek Cumhuriyeti: % 11 3. İspanya: % 2,5 4. Fransa: % 1,7 5. Macaristan: % 1
13	252310	0	1 880	0,00%	1. Tunus: % 64,2 2. Malta: % 23,4 3. Romanya: % 5,6 4. Yunanistan: % 5,4 5. Avusturya: % 0,3
14	720241	4	549	0,73%	1. Hindistan: % 39,5 2. İtalya: % 29,8 3. Çin: % 22,4 4. İspanya: % 3,3 5. Slovenya: % 3,1

Kaynak: Trademap

Tablo 31: Tablo 30'da yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları

Sıra	GTİP (6'LI)	Acıklama
1	210690	Diğer gıda müstahzarları
2	261690	Diğer kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri
3	841391	Pompaların aksam-parçaları
4	180632	Kakao müstahzarları (kalıp/dilim/çubuk)-dondurulmamış
5	853620	Otomatik devre kesiciler
6	720720	Demir/alaşimsız çelikler (c=>%25
7	150910	Saf zeytinyağı
8	110100	Buğday unu/mahlut unu
9	761290	Aluminyumdan diğer şekillerde kaplar-hacmi<300lt
10	851629	Herhangi bir mahalli ısıtan diğer elektrikli cihazlar
11	071080	Diğer sebzeler (dondurulmuş)
12	830230	Nakil vasıtaları için diğer donanım, tertibat vb. Eşya
13	252310	Çimento; klinker
14	720241	Ferro krom (c>%4)

IV.12- Türkiye'nin RCA'sı 1'den Yüksek Olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %1-5 Arası Olduğu Ürünler

Bulgaristan'ın 2019 yılında ithalat gerçekleştirdiği veya 2015-2018 yılları arasında herhangi bir yılda 6'lı GTİP bazında 100 bin euro ve üzerinde ithalat gerçekleştirdiği 6'lı GTİP bazında ürün gamında Türkiye'nin ihraç ettiği 2.951 üründe ithalat gerçekleştirmiştir. **Bu ürünler arasında RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen 50'sinde Türkiye'ye Bulgaristan pazarında %1 ila %5 arasında paya sahiptir. Bulgaristan'ın toplam ithalatının %4,64'üne tekabül eden 50 ürün, Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatının %2,39'unu oluşturmaktadır.**

Söz konusu 50 ürünün 10'unda Türkiye Bulgaristan'da pazara hakim ilk 5 ülke arasında yer almaktadır. 13 üründe AB üyesi ülkelerin Bulgaristan pazarına hakim olduğu görülmektedir. Türkiye'nin pazara hakim ilk 5 ülke arasında olmadığı 40 ürünün 27'sinde ise Bulgaristan ciddi oranda AB üyesi ülkeler dışındaki üçüncü ülkelere ithalat gerçekleştirmektedir. Bu ürünlerde ise en büyük rakip Çin olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 32: Türkiye'nin RCA'sı > 1 olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın
%1-5 Arası Olduğu Ürünler (Bin Euro) (2019)

Sıra	GTIP (6'LI)	Bulgaristan'ın Türkiye'den İthalatı	Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı	BG'nin İthalatında TR'nin payı	Bulgaristan İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)
1	870120	8 381	169 829	4,93%	1. Romanya: % 36,7 2. Rusya: % 13,4 3. Polonya: % 8,7 4. Tayland: % 7 5. Slovenya: % 5,1
2	401120	2 804	57 850	4,85%	1. Belçika: % 23,6 2. Hollanda: % 21,4 3. Almanya: % 17,2 4. İsveç: % 12,7 5. Fransa: % 5,7
3	190590	3 230	68 091	4,74%	1. Romanya: % 27,1 2. Almanya: % 18,2 3. Polonya: % 11,1 4. Yunanistan: % 10,4 5. Türkiye: % 4,7
4	190219	285	6 097	4,67%	1. Yunanistan: % 55 2. İtalya: % 28,7 3. Türkiye: % 4,7 4. Almanya: % 4 5. Litvanya: % 1,1
5	842121	765	16 419	4,66%	1. Almanya: % 24,1 2. Fransa: % 11,2 3. İtalya: % 10 4. Slovakya: % 9,2 5. Çin: % 6,5
6	330720	579	12 555	4,61%	1. Romanya: % 45,7 2. Slovakya: % 14,7 3. Çek Cumhuriyeti: % 6,7 4. Fransa: % 5,6 5. Almanya: % 4,8
7	180690	3 295	71 707	4,60%	1. Romanya: % 34 2. Almanya: % 28,4 3. Ukrayna: % 7,4 4. Türkiye: % 4,6 5. Hollanda: % 3,7
8	550320	1 203	26 234	4,59%	1. Kore Cumhuriyeti: % 23,9 2. Tayland: % 13,7 3. Çin: % 13,4 4. Taipei: % 9,4 5. Vietnam: % 9
9	610711	404	8 863	4,56%	1. Macaristan: % 17,7 2. Yunanistan: % 15,7 3. Almanya: % 14 4. Çin: % 13 5. Belçika: % 7,3

10	611011	209	4 616	4,53%	1. İtalya: % 45,7 2. Macaristan: % 16 3. İspanya: % 5,7 4. Türkiye: % 4,5 5. Almanya: % 4,5
11	260700	3 399	75 429	4,51%	1. Kuzey Makedonya: % 83 2. İtalya: % 9,9 3. Türkiye: % 4,5 4. Romanya: % 2,1 5. Hırvatistan: % 0,4
12	610462	521	11 809	4,41%	1. Almanya: % 30 2. Belçika: % 15,9 3. İtalya: % 10,6 4. Yunanistan: % 10,2 5. Polonya: % 6,4
13	840999	708	16 363	4,33%	1. Almanya: % 36,9 2. Romanya: % 10,1 3. İtalya: % 7,2 4. Belçika: % 6,3 5. Polonya: % 6,2
14	190532	862	20 634	4,18%	1. Romanya: % 44,8 2. Polonya: % 12,7 3. Yunanistan: % 8,1 4. Çek Cumhuriyeti: % 6,5 5. İtalya: % 5,5
15	761510	364	8 762	4,15%	1. Çin: % 43,2 2. Almanya: % 8,4 3. İtalya: % 8,3 4. Romanya: % 6,9 5. Slovakya: % 6,6
16	841350	122	3 371	3,62%	1. Almanya: % 29 2. İtalya: % 12,6 3. Hollanda: % 9,9 4. Belçika: % 9,1 5. Avusturya: % 7,4.
17	848310	374	10 512	3,56%	1. Almanya: % 46 2. Slovenya: % 16,6 3. İtalya: % 8,8 4. Çin: % 4,3 5. Türkiye: % 3,6
18	842131	287	8 403	3,42%	1. Almanya: % 15 2. Polonya: % 14,7 3. Çin: % 13,3 4. İtalya: % 10,1 5. Belçika: % 9,5
19	871690	244	7 177	3,40%	1. Almanya: % 24,9 2. İtalya: % 21,6 3. Polonya: % 13,6 4. Çin: % 5,2 5. Yunanistan: % 5,2

20	480519	360	10 956	3,29%	1. Macaristan: % 27,5 2. Romanya: % 21,8 3. Avusturya: % 20,7 4. Sırbistan: % 8,2 5. Hırvatistan: % 7,9
21	870830	1 075	32 857	3,27%	1. Almanya: % 33,8 2. Macaristan: % 17,5 3. İtalya: % 12,4 4. Polonya: % 6,3 5. Çin: % 5,4
22	630392	93	2 856	3,26%	1. Çin: % 36,1 2. Polonya: % 21,8 3. Almanya: % 20,4 4. Avusturya: % 4,2 5. Türkiye: % 3,3
23	611596	291	9 051	3,22%	1. Çin: % 42,4 2. Polonya: % 35 3. İtalya: % 4,7 4. Yunanistan: % 3,4 5. Türkiye: % 3,2
24	120600	7 872	250 052	3,15%	1. Romanya: % 52,6 2. Rusya: % 12 3. Moldova: % 11,9 4. Macaristan: % 5,4 5. Fransa: % 3,9
25	842810	504	16 021	3,15%	1. İspanya: % 33,9 2. İtalya: % 18,8 3. Fransa: % 10,4 4. Romanya: % 8,3 5. Almanya: % 8,1
26	851680	304	10 543	2,88%	1. İtalya: % 47,8 2. Sırbistan: % 15,9 3. Almanya: % 11,3 4. Polonya: % 6,6 5. Çin: % 3,2
27	851190	96	3 362	2,86%	1. Çin: % 31,8 2. Romanya: % 17,2 3. Çek Cumhuriyeti: % 8,6 4. Danimarka: % 6,3 5. Polonya: % 5,5
28	760711	167	5 954	2,80%	1. Polonya: % 25,8 2. Çin: % 25,1 3. Almanya: % 15,4 4. İtalya: % 13,7 5. Çek Cumhuriyeti: % 8,6
29	691200	65	2 373	2,74%	1. Çin: % 44 2. Polonya: % 15,4 3. Almanya: % 12,2 4. Hollanda: % 5,7 5. Romanya: % 3

30	481940	208	7 610	2,73%	1. Macaristan: % 34,6 2. Sırbistan: % 13 3. İtalya: % 8,6 4. Romanya: % 6,3 5. Çin: % 5,5
31	220210	1 845	68 211	2,70%	1. Romanya: % 18,1 2. Macaristan: % 16,4 3. İtalya: % 16,4 4. Avusturya: % 12,6 5. Sırbistan: % 8,2
32	731829	233	9 121	2,55%	1. Almanya: % 39,2 2. İtalya: % 29,4 3. Fransa: % 15,4 4. Avusturya: % 5,2 5. Çin: % 4,4
33	390769	152	6 006	2,53%	1. Taipei: % 22,9 2. Kore Cumhuriyeti: % 20,9 3. Kuzey Makedonya: % 11,1 4. Filipinler: % 9,2 5. Hollanda: % 9,1
34	853720	230	9 350	2,46%	1. Almanya: % 28,8 2. Macaristan: % 22,3 3. İsviçre: % 10,1 4. İtalya: % 9,3 5. Fransa: % 9,1.
35	870893	499	20 627	2,42%	1. Almanya: % 69 2. Polonya: % 6,6 3. Belçika: % 3,2 4. İtalya: % 2,9 5. Türkiye: % 2,4
36	870332	4 615	191 328	2,41%	1. Macaristan: % 23,4 2. Almanya: % 19,2 3. Fransa: % 17,9 4. İtalya: % 11,7 5. Hollanda: % 5,8
37	848350	261	11 195	2,33%	1. Almanya: % 65,6 2. Fransa: % 11,5 3. İtalya: % 3,9 4. İsveç: % 3,4 5. Türkiye: % 2,3
38	240220	1 909	92 089	2,07%	1. Yunanistan: % 32,7 2. Polonya: % 22,7 3. Almanya: % 13 4. Litvanya: % 11,6 5. Romanya: % 8,4
39	843149	892	43 503	2,05%	1. Çin: % 13,9 2. Slovakya: % 13,9 3. Belçika: % 10,7 4. Almanya: % 10,5 5. İtalya: % 9,8

40	340130	216	10 968	1,97%	1. Belçika: % 23,4 2. Romanya: % 16,5 3. Fransa: % 16,5 4. İtalya: % 8,9 5. Slovakya: % 7,9
41	722830	416	25 169	1,65%	1. Romanya: % 27,8 2. Rusya: % 19 3. Çin: % 16,1 4. Ukrayna: % 16,1 5. İsveç: % 8,9
42	200290	39	2 415	1,61%	1. İtalya: % 36,5 2. İtalya: % 25,7 3. Çin: % 11,6 4. Almanya: % 10,2 5. İspanya: % 4,3
43	903210	129	9 218	1,40%	1. Almanya: % 22,3 2. Fransa: % 21,6 3. İtalya: % 15,8 4. Çek Cumhuriyeti: % 9,2 5. Polonya: % 5,8
44	840991	239	17 335	1,38%	1. İtalya: % 36 2. Almanya: % 17,8 3. Polonya: % 15,7 4. Romanya: % 7,6 5. Belçika: % 5,8
45	180631	537	40 272	1,33%	1. Almanya: % 40,5 2. Romanya: % 18 3. Polonya: % 8,7 4. Hollanda: % 7,2 5. İtalya: % 4,9.
46	151790	210	15 950	1,32%	1. Yunanistan: % 38,2 2. İsveç: % 23,7 3. Hollanda: % 12,9 4. Mısır: % 5,5 5. Ukrayna: % 4,8
47	281122	37	3 006	1,23%	1. Almanya: % 24,5 2. Belçika: % 22,5 3. Birleşik Krallık: % 19 4. Finlanda: % 8,8 5. Çin: % 8,3
48	080212	124	10 906	1,14%	1. ABD: % 65 2. Yunanistan: % 21,3 3. İspanya: % 4 4. Almanya: % 2,7 5. Hollanda: % 2,4
49	720851	246	21 693	1,13%	1. Romanya: % 37,2 2. Ukrayna: % 18,3 3. Avusturya: % 12,7 4. İsviçre: % 9,6 5. Kuzey Makedonya: % 8,8
50	851150	22	2 029	1,08%	1. İtalya: % 34,3 2. İspanya: % 23 3. Romanya: % 13,1 4. Çin: % 5,5 5. Almanya: % 4,6

Tablo 33: Tablo 32'de yer alan 6'lı GTİP Açıklamaları

Sıra	GTİP (6'LI)	Açıklama
1	870120	Çekiciler; yarı römorklar için
2	401120	Otobüs-kamyon dış lastiği; yeni
3	190590	Diğer ekmekçi mamulleri
4	190219	Makarna; yumurtasız (pişirilmemiş)
5	842121	Suyun filtre edilmesi/arıtılmasına mahsus cihazlar
6	330720	Vücut deodorantları ve ter kokusunu önleyici deodorantlar
7	180690	Diğer çikolata, kakao içeren gıda müstahzarları
8	550320	Sentetik devamsız lifler; poliesterlerden
9	610711	Erkek/ erkek çocuk için külotlar ve slipler; pamuktan (örme veya kroşe)
10	611011	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. Eşya; yünden (örme veya kroşe)
11	260700	Kurşun cevherleri ve konsantreleri
12	610462	Kadın/kız çocuk için pantolon, askılı tulum, kısa pantolon ve şort; pamuktan (örme veya kroşe)
13	840999	Dizel motorlar için aksam; parçalar
14	190532	Waffle ve gofretler
15	761510	Aluminyumdan sofrta, mutfak ve diğer ev işlerinde kullanılan eşya ve bunların aksamı
16	841350	Diğer doğrusal deplasmanlı pompalar (pozitif hareketli)
17	848310	Transmisyon milleri, kranklar
18	842131	İçten yanmalı motorlar için hava filtreleri
19	871690	Römork, yarı römork vb. Taşıtların aksam-parçaları
20	480519	Diğer sıvanmamış kağıt/kartonlar (rulo veya tabaka)
21	870830	Kara taşıtları için fren ve servo-frenler vb. Aksam, parçaları
22	630392	Perde, iç stor, perde ve yatak farbalaları [(sentetik lifden (diğer hallerde)]
23	611596	Diğer çoraplar; sentetik liflerden (örme veya kroşe)
24	120600	Ayçiçeği tohumu
25	842810	Asansörler, skipli yük kaldırıncıları

26	851680	Elektrikli ısıtıcı rezistanlar
27	851190	İçten yanmalı motorların elektrikli hareket tertibat aksamı
28	760711	Aluminyumdan yaprak ve şeritler-mesnetsiz kalınlık<0, 2mm. Haddelenmiş
29	691200	Seramikten sofrta, mutfak, diğer ev ve tuvalet eşyası (porselen ve çini hariç)
30	481940	Diğer torba ve çantalar (kühahlar dahil)
31	220210	Sular (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş) alkolsüz diğer içecekler (meyve suyu hariç)
32	731829	Demir/çelikten vida benzeri diğer eşya; dış açılmamış
33	390769	Poli(etilen tereftalat); ilk şekilde, viskozitesi<78 ml/g
34	853720	Kontrol-dağıtım tabloları (gerilim >1000 v.)
35	870893	Kara taşıtları için debriyajlar vb. Aksam, parçaları
36	870332	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (1500cm ³ <silindir hacmi=<2500cm ³)
37	848350	Volanlar, kasnaklar (kasnak blokları dahil)
38	240220	Tütün içeren sigaralar
39	843149	Ağır iş makinelerinin aksam-parçaları
40	340130	Cilt yıkamak için sıvı/krem; yüzey aktif organik ürünler (perakende)
41	722830	Alaşımlı çeliklerden diğer sıcak haddeli (çekilmiş çubuklar)
42	200290	Domates; diğer şekilde (sirke, asetik asitten başka şekilde konserve edilmiş)
43	903210	Termostatlar
44	840991	Benzinli motorlar için aksam; parçalar
45	180631	Diğer gıda müstahzarları; ağırlığı =< 2 kg, kakao/çikolata içeren (doldurulmuş)
46	151790	Margarin; diğer
47	281122	Silisyumdioksit (diğer anorganik oksijenli bileşikler)
48	080212	Badem (kabuksuz)
49	720851	Demir veya alaşımsız çelikten yassı diğer mamüller (sıcak hadde, genişlik >= 600mm, kalınlık > 10mm,
50	851150	İçten yanmalı motorlarda kullanılan diğer jeneratörler

IV.13- Türkiye'nin RCA'sı 1'den Yüksek Olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %5 ve Üzeri Olduğu Ürünler

Bulgaristan'ın 2019 yılında ithalat gerçekleştirdiği veya 2015-2018 yılları arasında herhangi bir yılda 6'lı GTİP bazında 100 bin euro ve üzerinde ithalat gerçekleştirdiği 6'lı GTİP bazında ürün gamında Türkiye'nin ihraç ettiği 2.951 üründe ithalat gerçekleştirmiştir. **Bu ürünler arasında RCA'sının 1'den yüksek olduğu 285 üründen 206'sında Türkiye'ye Bulgaristan pazarında %5 ve üzerinde paya sahiptir. Bulgaristan'ın toplam ithalatının %13,29'una tekabül eden 206 ürün, Bulgaristan'ın Türkiye'den ithalatının %47,82'sini oluşturmaktadır.**

Bu ürünlerin tamamına ilişkin tablo EK 4'de yer almakta olup, bu kapsamdaki ilk 50 ürün Tablo 34'de ele alınmıştır.

Türkiye söz konusu 206 ürünün 17'sinde %50 ve üzerinde, 44'ünde %25 ila %50 arasında, 145'inde ise %5 ila %25 arasında pazar payına sahiptir.

Tablo 34: Türkiye'nin RCA'sı > 1 olduğu ve Bulgaristan'ın İthalatında Pazar Payımızın %5 ve Üzeri Olan Ürünler (Bin Euro) (2019)

Sıra	GTIP (6'LI)	Acıklama	Bulgaristan'ın Türkiye'den İthalatı	Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı	BG'nin İthalatında TR'nin payı
1	740811	Rafine edilmiş bakırdan tel; enine kesit >6 mm	37 219	37 528	99,18%
2	252329	Çimento; portland; diğer	18 612	19 398	95,95%
3	740819	Rafine edilmiş bakırdan diğer teller	7 312	7 757	94,26%
4	560312	Dokunmamış mensucat [dokunabilir sentetik/suni lifden (m2 ağır; 25..70gr.)]	10 696	14 221	75,21%
5	870210	Minibüs, midibüs ve otobüs; dizel veya yarı dizel, kapasitesi >=10 kişi	37 524	51 820	72,41%
6	711319	Diğer kıymetli metal-kaplamalarından mücevherci eşyası	11 551	16 059	71,93%
7	080550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)	15 523	22 047	70,41%
8	520512	Pamuk ipliği (tekkat, penyesiz, pam=>%85, 232.56=<dtex<714.29; toptan)	4 235	6 130	69,09%
9	070200	Domates (taze/soğutulmuş)	33 011	48 834	67,60%
10	401699	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	30 898	47 327	65,29%
11	070960	Capsicum/pimenta cinsi meyveler (taze/soğutulmuş)	9 566	15 829	60,43%

12	760421	Aluminyum alaşımlarından içi boş profiller	11 628	19 832	58,63%
13	850213	Dizel/yarı dizel motorlu elektrojen grupları; güç>375kva	1 563	2 681	58,30%
14	481810	Tuvalet kağıdı	8 927	16 821	53,07%
15	700529	Perdahlanmış, levha, yaprak halinde, takviyesiz diğer camlar	10 122	19 143	52,88%
16	081090	Diğer meyveler (taze)	515	1 002	51,40%
17	600622	Pamuktan diğer örme veya kroşe mensucat; boyanmış	13 558	26 986	50,24%
18	870340	Hem benzinli hem de tahrik gücü veren elektrik motorlu diğer taşıtlar; harici güç kaynağından şarj e	14 944	32 396	46,13%
19	480300	Tuvalet-temizlik kağıtları	11 626	26 883	43,25%
20	732111	Demir/çelikten yemek pişirme cihazları (gaz yakıtlı/hem gaz hem diğer yakıtlı)	821	2 053	39,99%
21	854449	Diğer elektrik iletkenleri (gerilimi=<80 v. için)	45 106	115 255	39,14%
22	392062	Polietilen tetreflattan levha, yaprak, film, folye ve şeritler	2 279	5 865	38,86%
23	731100	Demir/çelikten sıkıştırılmış/sıvılaştırılmış gaz için kaplar	3 032	7 885	38,45%
24	721420	Köşeli çubuklar (çentik, yiv, oluk vb şekil bozuklukları olan)	17 381	45 203	38,45%
25	732619	Dövülmüş, kalıplanmış diğer demir çelik eşya	1 771	4 612	38,40%
26	721934	Paslanmaz çelik yassı mamul (0,5mm=<kalın<1mm soğuk haddeli)	3 934	10 320	38,12%
27	721391	Filmaşın (çap<14mm. Enine kesiti daire şeklinde)	23 260	61 125	38,05%
28	843131	Asansör, skipli asansör/yürüyen merdiven aksam, parçaları	2 956	7 772	38,03%
29	720838	Sıcak mamul demir, çelik (rulo kalınlık 3-4, 75mm. Diğer)	26 333	71 680	36,74%
30	340111	Tuvalet için (tıbbi ürünler dahil)	3 705	10 175	36,41%
31	620342	Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. Pamuktan	12 877	35 981	35,79%
32	720839	Sıcak mamul demir, çelik rulo (kalınlık<3mm. Diğer)	41 677	121 910	34,19%
33	721049	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişlik=>600mm, oluklu hariç, başka usulle çin	19 719	58 273	33,84%

34	390799	Diğer poliesterler; doymuş, ilk şekilde	2 942	8 855	33,22%
35	850790	Elektrikli akümülatörlerin aksam, parçası ve separatörler	5 405	16 542	32,67%
36	071340	Mercimekler; kabuksuz (kuru)	625	1 933	32,33%
37	761090	Aluminyumdan diğer inşaat ve aksamı-köprü, kule, pylon, çatı, sac, boru vb.	5 945	18 651	31,87%
38	200819	Diğer sert kabuklu meyve ve karışımlarının konserveleri	3 031	9 733	31,14%
39	630231	Yatak çarşafı (pamuktan, diğer hallerde)]	1 199	3 867	31,01%
40	481910	Oluklu kağıt/kartondan kutu ve mahfazalar	6 721	21 830	30,79%
41	760429	Aluminyum alaşımlarından diğer çubuk ve profiller	8 995	29 597	30,39%
42	441114	Lif levha, orta yoğunlukta (kalınlık: > 9 mm.)	4 314	14 325	30,12%
43	080610	Üzüm (taze)	974	3 270	29,79%
44	600632	Sentetik liflerden diğer örme veya kroşe mensucat; boyanmış	6 028	20 382	29,58%
45	850710	Kurşun asitli akümülatörler-pistonlu motorlar için	7 444	25 246	29,49%
46	730830	Demir/çelikten kapı, pencere vb. Çerçeveleri ile pervazları ve kapı eşikleri	4 344	14 746	29,46%
47	610990	Tişört, fanila, atlet, vb. Giyim eşyası; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe)	4 387	14 904	29,44%
48	390690	Diğer akrilik polimerler (ilk şekilde)	5 092	17 574	28,97%
49	392310	Plastikten kutular, kasalar, sandıklar vb. Eşya	7 879	27 266	28,90%
50	392020	Propilen polimerlerinden-levha, pelikül, lamalar-takviyesiz	6 205	21 566	28,77%

Kaynak: Trademap

IV.14- Yıllara Göre Bulgaristan'a İhracat Yapan Türk İhracatçı Firmalarının Analizi

Tablo 35'de son 20 yıllık dönemde Bulgaristan'a Türkiye'den ihracat yapan firma sayıları ve yıllık değişim oranları görülmektedir. **Bulgaristan'a ihracat yapan firma sayısı 2000 yılında 1.574 iken 2018 yılında 9.297'ye yükselmiş 2019 yılında ise Bulgaristan'a 9.708 firmanın ihracat yaptığı tespit edilmiştir.** Ülkemizden Bulgaristan'a ihracat yapan firma sayısı 2009 ve 2010 yılları haricinde her

yıl artış göstermiştir. Son 20 yıllık dönemde ihracatçı sayısındaki değişim geometrik ortalama yöntemine göre hesaplandığında yıllık ortalama %10 artış yaşandığı görülmektedir.

20 yıllık dönemde Bulgaristan'a 33.858 farklı firma ihracat yapmış olup 14.734 firmanın sadece bir yıl 6.322 firmanın iki yıl, 3.320 firmanın üç yıl, 2.288 firmanın sadece 4 yıl ve 1.505 firmanın ise sadece 5 yıl ihracat yaptığı görülmektedir. Bulgaristan'a 20 yıl boyunca ihracat yapan firma sayısının ise 143 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 35: Yıllara Göre Bulgaristan'a İhracat Yapan Firma Sayısı

Yıl	Sadece İlgili Yılda İhracat Yapıp Diğer Yıllarda İhracat Yapmayan Firmalar	Toplam İhracatçı Firma Sayısı	Yıllık Değişim
2000	453	1 574	-
2001	395	1 964	24,78%
2002	347	2 327	18,48%
2003	398	2 959	27,16%
2004	437	3 564	20,45%
2005	540	4 328	21,44%
2006	743	5 338	23,34%
2007	754	5 828	9,18%
2008	834	6 162	5,73%
2009	579	5 525	-10,34%
2010	560	5 347	-3,22%
2011	517	5 488	2,64%
2012	547	5 772	5,17%
2013	560	6 087	5,46%
2014	618	6 454	6,03%
2015	655	6 906	7,00%
2016	916	7 928	14,80%
2017	1 100	8 623	8,77%
2018	1 344	9 297	7,82%
2019	2 437	9 708	4,42%

Kaynak: Türkiye İhracatçıları Meclisi

EK-1 TÜRKİYE'NİN 50 MİLYON EURO ÜZERİNDE İHRACAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ 6'LI GTİP KODLU ÜRÜNLER

SIRA	6'LI GTİP	2015	2016	2017	2018	2019
	Toplam İhracat	129 589 887	128 853 778	138 968 838	142 190 702	152 835 232
1	'711319	3 297 181	3 321 740	3 571 892	3 648 069	4 461 842
2	'870421	3 568 834	3 734 149	3 866 629	3 940 861	3 741 725
3	'271019	1 717 441	962 457	1 419 864	1 525 259	3 552 775
4	'870340	0	0	1 756 185	2 638 392	2 790 717
5	'999999	1 896 352	1 608 664	2 074 652	2 171 834	2 473 774
6	'721420	2 665 508	2 307 876	2 181 850	2 709 226	2 320 206
7	'870321	452 642	979 586	1 226 739	1 656 436	2 182 989
8	'870322	2 160 822	2 394 328	2 758 951	2 334 418	1 872 311
9	'271012	1 853 869	1 550 488	1 827 675	1 627 340	1 858 627
10	'570242	1 478 936	1 404 609	1 556 221	1 544 665	1 809 874
11	'710812	6 649 351	7 453 059	5 847 884	2 182 243	1 782 585
12	'870210	1 076 407	1 354 625	1 421 523	1 495 260	1 720 079
13	'870332	952 834	1 198 194	1 371 152	1 515 620	1 642 407
14	'610910	1 362 990	1 430 563	1 463 219	1 423 973	1 566 353
15	'854449	1 103 441	1 027 859	1 144 045	1 223 975	1 247 754
16	'620462	1 117 545	1 136 011	1 200 314	1 158 193	1 227 062
17	'870331	1 598 306	1 586 221	1 582 216	1 321 197	1 209 569
18	'870899	1 095 552	1 166 900	1 169 634	1 154 413	1 182 505
19	'852872	1 394 592	1 229 596	1 258 990	1 211 919	1 152 965
20	'080222	1 477 900	1 049 219	946 253	790 753	1 112 194
21	'611020	706 142	740 704	863 371	871 811	946 557
22	'840999	932 278	956 092	968 849	919 823	940 123
23	'110100	881 633	974 483	931 736	852 083	939 457
24	'870323	1 042 958	1 378 975	1 748 145	1 054 987	923 170
25	'845011	784 195	816 814	822 943	852 210	871 213
26	'610990	1 321 195	1 217 566	1 080 879	945 262	869 196
27	'620342	935 283	998 641	871 813	829 785	855 433
28	'841810	641 033	799 564	811 458	840 481	851 699
29	'870829	713 438	674 983	706 120	790 057	808 456
30	'870120	48 166	286 190	390 072	773 254	778 039
31	'851660	613 421	603 456	655 787	692 236	742 833
32	'251512	641 679	660 615	884 505	737 391	722 414
33	'611030	615 800	597 319	612 600	667 637	716 592
34	'730890	718 375	576 753	577 191	635 385	710 139
35	'283620	223 480	222 954	295 049	508 037	681 233
36	'200819	858 982	622 488	613 895	547 562	661 267
37	'961900	710 323	624 587	614 901	609 018	647 193
38	'732690	477 434	557 310	616 647	642 176	623 716
39	'720839	270 068	309 268	478 992	706 692	615 618
40	'721049	121 329	175 173	457 780	597 440	605 188
41	'940350	429 410	437 121	440 601	472 707	599 003
42	'300490	417 502	453 348	482 479	499 870	598 579
43	'611595	537 656	569 277	554 751	565 626	595 902
44	'401110	322 321	347 819	451 064	527 043	592 995
45	'870870	571 485	547 061	563 181	584 728	592 730

46	'401120	426 134	421 557	416 605	474 675	588 884
47	'880330	510 772	536 824	552 202	521 846	586 560
48	'842211	338 326	353 490	397 545	465 056	543 397
49	'760429	393 439	377 783	422 045	469 373	538 554
50	'190219	361 870	365 042	414 746	445 642	515 116
51	'721391	193 310	227 168	413 583	622 812	513 754
52	'630260	499 495	536 390	536 147	504 367	505 566
53	'080620	386 487	384 992	361 345	415 256	465 964
54	'680291	487 591	455 253	439 394	424 283	441 050
55	'690721	0	0	340 698	363 266	433 470
56	'401699	451 303	436 934	437 537	429 626	428 709
57	'840991	460 536	448 890	504 003	452 975	427 545
58	'730661	335 721	317 518	469 609	451 301	425 751
59	'240220	407 473	448 163	424 310	396 953	420 138
60	'840310	330 302	338 233	390 701	431 333	416 901
61	'841191	243 156	253 122	265 647	323 627	416 467
62	'720711	65 524	71 824	213 052	242 013	410 090
63	'620520	476 428	451 989	420 488	409 090	407 821
64	'600410	368 909	406 866	428 260	394 459	401 828
65	'732219	330 270	317 197	364 451	375 017	395 034
66	'680221	395 095	352 142	357 196	343 355	391 050
67	'600622	312 662	347 478	356 144	360 720	384 336
68	'170490	323 617	325 190	343 985	343 252	383 028
69	'940360	366 697	303 752	283 463	319 154	380 991
70	'620640	345 572	340 034	359 950	392 706	375 704
71	'870193	0	0	239 158	312 388	374 337
72	'730630	347 231	285 728	409 826	449 636	373 656
73	'845121	196 823	230 691	254 959	317 375	373 381
74	'151219	612 635	575 034	477 009	348 975	373 174
75	'870431	134 303	327 586	319 416	432 982	364 667
76	'848180	321 419	273 353	280 757	297 000	357 648
77	'300213	0	0	108 808	298 550	350 055
78	'190590	331 055	292 791	291 326	300 335	348 986
79	'392020	299 984	288 894	310 963	335 332	347 931
80	'741300	285 093	253 432	351 867	380 906	340 320
81	'252329	290 121	238 262	233 956	224 590	337 445
82	'720838	101 104	113 386	252 786	432 035	325 523
83	'870830	225 170	256 303	290 311	330 304	325 058
84	'252310	109 974	115 035	135 777	182 154	324 358
85	'270750	5 248	10 063	13 723	11 559	324 008
86	'210690	298 298	308 450	307 713	329 065	320 723
87	'740819	262 550	263 030	290 568	341 274	317 997
88	'260800	151 635	170 445	343 730	380 012	313 037
89	'190531	289 863	292 921	294 915	282 487	306 372
90	'392690	246 831	253 923	289 992	285 567	305 251
91	'180690	278 595	246 971	268 736	273 533	304 252
92	'760711	152 146	186 750	218 756	288 761	298 471
93	'190532	199 789	211 361	242 696	261 476	296 085
94	'392190	254 276	266 236	270 446	266 924	294 685
95	'732111	250 029	237 818	256 664	256 987	293 734
96	'720837	123 096	137 731	237 074	465 458	293 587
97	'721310	108 614	104 536	160 695	236 880	284 763
98	'480300	171 213	239 686	278 073	307 073	284 036
99	'940161	155 624	164 039	184 383	207 674	281 539
100	'020712	245 927	197 896	270 970	272 961	280 927
101	'392321	211 180	204 922	217 493	237 461	275 744
102	'850710	143 330	149 877	196 879	252 428	271 439

103	'340220	274 818	223 892	213 864	236 814	271 160
104	'841850	208 958	218 433	229 725	250 265	270 998
105	'070200	329 034	216 747	256 828	245 413	270 721
106	'391620	245 258	210 986	224 325	238 965	269 472
107	'392410	224 488	222 628	249 106	256 387	266 281
108	'080521	0	0	190 353	204 239	266 220
109	'890190	233 181	266 392	261 731	177 155	265 046
110	'392010	266 473	296 156	275 049	267 387	264 571
111	'853710	206 124	193 354	212 949	209 726	263 158
112	'871639	124 903	161 129	175 656	271 248	262 889
113	'540263	0	0	232 521	229 503	258 641
114	'560312	174 130	189 184	200 440	253 333	258 630
115	'841590	52 867	80 507	68 800	140 730	256 439
116	'080420	227 190	225 502	264 383	244 834	254 125
117	'610620	285 942	289 670	235 730	257 249	247 474
118	'630221	260 225	264 021	253 465	229 430	247 092
119	'870880	161 604	200 872	226 128	250 119	242 102
120	'691090	177 147	190 833	203 026	217 492	240 344
121	'760611	190 396	200 812	202 403	224 789	239 083
122	'721621	168 612	134 416	184 528	248 925	236 956
123	'721650	191 698	168 557	187 538	234 785	234 384
124	'570330	127 874	138 215	156 689	175 530	229 988
125	'620463	116 963	111 325	167 486	219 635	229 925
126	'240110	346 791	321 779	308 312	323 064	229 418
127	'390690	178 799	167 213	183 770	203 620	228 100
128	'850300	99 493	96 649	87 348	145 696	228 078
129	'481910	129 256	157 956	194 607	204 032	226 927
130	'081310	272 694	261 226	236 282	214 549	226 118
131	'760421	129 342	118 276	150 983	203 951	224 339
132	'730820	161 505	148 101	162 263	203 822	223 989
133	'620443	185 622	191 422	181 494	192 144	219 831
134	'610443	167 674	175 074	181 271	191 295	219 636
135	'271320	3 505	5 121	701	1 069	217 647
136	'080550	264 663	275 269	259 391	279 114	217 636
137	'840820	109 057	162 397	174 134	244 764	215 231
138	'843149	198 442	186 040	189 180	210 675	214 613
139	'850423	391 471	394 666	269 460	179 048	213 903
140	'441114	178 770	173 253	221 476	192 424	213 842
141	'731815	139 215	140 931	166 229	217 014	210 855
142	'760612	213 380	188 216	125 757	183 224	207 327
143	'761090	153 638	133 500	137 091	144 307	205 881
144	'520942	233 198	249 299	250 356	213 855	204 936
145	'640299	116 437	126 963	138 255	137 356	203 856
146	'610442	130 922	163 733	179 332	185 728	203 610
147	'761699	210 231	224 147	245 917	230 782	202 028
148	'261000	225 170	221 155	305 172	259 506	201 629
149	'020714	137 174	113 609	179 933	190 988	201 559
150	'890110	22 733	108 331	73 491	136 595	198 453
151	'392330	161 550	149 495	175 355	205 527	195 216
152	'200799	348 697	250 339	225 635	190 122	193 547
153	'252910	130 398	140 560	158 362	174 445	193 419
154	'620442	145 354	163 976	144 166	142 935	193 352
155	'040721	197 994	224 153	288 915	295 726	192 785
156	'847989	121 978	116 287	150 753	160 625	192 193
157	'030285	134 909	161 585	165 289	167 688	189 185
158	'851220	156 525	158 639	167 954	177 665	186 501
159	'640399	110 222	110 942	137 381	169 370	185 471

160	'252800	208 866	202 792	234 575	233 127	185 230
161	'940690	0	0	146 524	178 795	182 172
162	'853720	218 301	189 841	195 678	205 615	182 095
163	'540761	230 489	224 213	225 929	189 720	181 619
164	'610510	166 630	192 795	182 858	185 685	180 318
165	'940320	106 012	109 525	127 195	152 690	178 987
166	'841840	165 828	178 150	179 579	186 834	178 914
167	'392310	138 500	164 391	166 569	168 119	174 228
168	'870850	146 601	132 173	147 618	167 213	173 109
169	'620444	51 090	65 253	78 817	116 799	173 010
170	'721070	95 369	72 892	112 079	162 051	167 693
171	'880220	828	435	324	582	167 135
172	'940190	116 356	138 842	142 521	147 980	166 810
173	'854460	147 348	90 589	96 447	110 645	166 364
174	'760120	94 198	52 891	68 737	104 153	166 361
175	'210210	177 664	177 863	180 168	174 517	165 945
176	'630532	193 635	178 334	180 722	180 604	165 275
177	'030284	123 904	132 610	147 230	158 632	165 097
178	'080929	110 512	164 932	140 783	136 899	164 216
179	'721720	62 176	52 117	99 507	172 061	163 215
180	'382499	0	0	117 238	141 149	160 386
181	'843780	187 794	144 964	180 274	160 397	159 664
182	'740811	40 261	43 214	106 278	132 706	159 017
183	'391740	165 913	148 727	146 848	144 546	158 609
184	'847490	111 218	92 739	110 059	126 467	158 340
185	'870893	135 343	143 988	154 557	154 080	157 946
186	'260300	225 603	160 725	207 884	103 957	155 708
187	'761510	103 275	102 945	126 366	143 204	154 763
188	'611120	111 807	137 493	142 281	133 642	154 360
189	'620630	297 943	292 186	236 526	172 434	154 308
190	'841821	285 243	155 555	149 397	163 189	152 256
191	'842952	36 020	34 811	51 104	113 792	151 874
192	'731100	126 603	117 654	111 498	121 186	151 830
193	'321410	99 506	99 106	102 542	133 652	151 097
194	'441011	67 461	93 629	118 993	149 704	149 139
195	'940120	142 654	163 739	164 119	176 173	148 577
196	'853690	123 353	114 510	102 700	129 532	148 534
197	'841391	93 785	106 024	132 333	153 511	148 456
198	'732599	82 767	88 321	101 727	126 881	148 144
199	'071340	235 541	251 983	209 025	164 435	145 835
200	'551511	157 416	147 001	142 961	148 598	145 831
201	'721632	95 229	84 903	94 722	147 867	145 097
202	'340111	209 732	174 090	166 231	145 237	145 061
203	'481159	144 299	157 273	123 638	111 497	144 695
204	'200290	143 037	149 217	137 360	138 823	144 360
205	'220210	94 291	88 021	106 304	129 204	142 286
206	'830241	101 504	105 814	120 439	129 539	141 860
207	'610342	100 125	115 307	120 146	136 742	141 736
208	'610444	152 686	145 447	129 219	133 734	140 888
209	'481920	88 858	110 682	124 383	133 277	140 687
210	'732393	138 333	124 073	126 997	130 557	140 583
211	'731210	84 645	79 890	98 010	122 103	139 859
212	'392350	114 934	111 558	121 277	128 275	139 277
213	'890200	177 307	106 651	239 824	38 549	138 269
214	'200190	129 424	141 194	137 646	132 753	137 139
215	'870423	55 622	41 276	48 301	74 969	137 046
216	'520100	68 866	112 576	102 380	151 218	136 535

217	'850422	72 449	88 129	82 046	95 029	135 372
218	'401170	0	0	123 480	136 967	134 083
219	'080610	127 395	94 519	172 959	102 363	134 014
220	'940390	108 984	127 530	119 832	117 994	134 001
221	'260700	141 630	106 574	157 394	164 704	132 507
222	'720421	115 907	119 926	155 655	170 103	131 489
223	'620469	77 949	78 840	85 614	106 574	131 425
224	'610462	140 901	126 890	125 716	117 119	131 191
225	'840733	23	971	71 917	102 841	131 113
226	'854430	216 169	196 579	153 481	144 096	130 472
227	'741220	97 790	92 985	109 392	124 251	129 782
228	'392490	87 038	98 955	103 812	113 998	127 181
229	'390799	90 152	94 455	116 801	128 160	126 584
230	'841899	127 729	115 070	119 706	123 107	125 978
231	'230990	64 020	80 019	113 897	126 967	125 683
232	'721499	101 753	95 109	97 638	130 887	125 603
233	'611596	96 299	101 627	111 147	107 001	124 300
234	'701090	26 268	50 243	52 271	69 798	124 294
235	'611529	142 912	130 400	133 765	111 810	123 964
236	'940140	101 163	99 297	101 747	101 619	122 849
237	'930320	96 151	105 505	101 000	105 431	122 176
238	'610463	79 972	75 234	85 995	120 219	121 509
239	'400921	93 217	95 411	121 194	137 274	120 017
240	'848310	88 172	93 495	111 927	123 209	119 272
241	'840734	91 591	174 317	187 351	148 163	118 661
242	'261690	103 865	114 105	110 392	106 566	117 960
243	'730619	145 098	97 061	60 097	96 798	116 555
244	'610610	152 730	132 240	150 916	113 015	116 352
245	'120600	68 774	108 803	122 187	97 030	115 561
246	'830210	89 531	96 473	102 580	104 687	115 164
247	'392062	54 044	53 514	71 408	102 755	114 883
248	'730830	112 693	99 120	95 886	92 100	114 653
249	'620343	71 190	59 915	77 596	86 608	113 888
250	'850490	70 353	68 009	76 335	113 332	113 542
251	'870590	81 348	54 113	56 099	111 562	112 541
252	'841350	67 844	56 910	66 391	82 770	111 528
253	'252321	80 860	80 300	90 372	105 324	111 330
254	'070960	70 144	81 340	85 369	99 891	111 250
255	'722830	94 673	84 783	117 946	162 238	110 920
256	'630533	97 571	102 969	109 837	112 688	109 776
257	'871631	124 750	130 849	79 262	97 068	109 290
258	'721631	96 578	82 559	83 900	112 712	108 969
259	'392520	130 940	105 682	91 993	96 469	107 904
260	'560311	49 603	84 674	97 575	105 003	107 130
261	'392590	89 993	77 407	87 897	95 401	106 284
262	'640419	91 184	105 061	106 691	118 057	105 723
263	'600632	93 444	98 379	90 209	96 749	105 673
264	'730840	85 638	69 282	79 284	81 238	104 969
265	'190430	91 130	101 048	92 225	86 229	104 631
266	'640391	50 244	50 430	70 064	96 651	104 452
267	'730539	24 997	21 735	40 813	73 713	103 845
268	'842240	80 601	81 864	98 176	99 469	103 748
269	'843131	75 492	73 832	89 580	86 475	103 504
270	'630210	98 225	110 877	101 650	95 177	103 236
271	'870290	3 523	3 881	9 711	15 026	102 340
272	'842810	37 743	45 587	51 698	70 332	101 547
273	'200979	72 322	64 103	73 090	95 604	101 171

274	'848350	46 747	49 467	57 768	83 761	100 437
275	'720917	44 570	66 697	107 743	141 271	99 899
276	'841460	65 684	63 385	78 107	91 750	99 388
277	'420310	111 984	107 419	102 025	93 594	99 236
278	'854442	88 011	83 972	92 452	92 656	99 095
279	'630790	55 241	66 833	79 832	89 683	98 920
280	'200989	66 874	71 913	82 503	95 913	98 782
281	'841490	80 538	78 869	91 835	98 286	98 685
282	'690723	0	0	83 766	80 284	98 338
283	'720836	48 566	61 734	75 468	142 355	98 054
284	'721012	14 638	17 890	28 780	50 703	97 878
285	'940429	55 405	51 156	60 415	75 039	97 066
286	'240319	65 621	124 516	78 725	97 115	96 742
287	'901890	88 713	80 151	92 047	90 349	96 204
288	'391722	135 162	99 938	96 076	90 090	96 154
289	'845611	0	0	77 400	97 643	95 967
290	'711311	87 032	76 324	87 838	87 838	95 892
291	'701349	104 755	105 061	93 561	84 139	95 733
292	'390791	48 160	37 382	48 738	75 652	95 706
293	'871690	46 941	48 217	72 072	103 487	95 688
294	'551110	102 449	98 314	113 163	105 826	95 639
295	'851769	58 542	53 571	51 410	64 579	94 840
296	'091099	94 269	100 963	94 856	93 884	94 031
297	'732510	60 826	64 497	70 578	81 450	93 734
298	'271600	66 534	12 279	72 477	84 355	93 279
299	'730519	121 599	137 339	54 522	191 296	93 151
300	'841480	57 956	59 843	80 900	85 461	92 808
301	'381239	0	0	77 908	84 677	92 522
302	'180631	69 505	61 779	75 911	80 585	92 002
303	'620891	97 409	89 862	99 278	89 230	91 291
304	'400931	43 568	51 930	56 919	71 664	91 132
305	'430310	68 535	69 694	87 366	97 337	90 893
306	'730900	86 651	75 317	68 894	76 420	90 871
307	'260111	13 253	14 703	37 337	38 370	90 732
308	'610831	89 910	87 147	76 753	81 516	90 700
309	'850213	105 272	102 523	86 197	80 540	90 208
310	'722490	73 273	49 674	74 577	104 910	90 106
311	'846221	62 620	53 235	59 763	72 309	89 466
312	'870894	94 476	98 396	100 063	90 451	89 124
313	'853669	89 344	81 613	89 905	86 895	89 099
314	'701337	127 261	108 602	102 526	91 479	88 737
315	'030449	65 524	80 106	69 698	79 581	88 317
316	'850421	50 089	60 550	57 389	74 513	88 285
317	'760692	17 236	23 345	63 801	74 932	87 891
318	'630231	55 735	62 997	71 053	67 912	87 795
319	'081090	87 413	94 199	86 131	97 402	87 667
320	'841112	30 064	22 514	12 160	10 301	87 585
321	'550932	111 392	129 770	143 341	79 425	87 098
322	'540233	47 940	47 802	53 781	72 907	87 008
323	'842121	61 833	51 751	61 548	78 498	86 987
324	'630392	81 463	74 290	72 477	70 766	85 930
325	'842959	18 170	43 620	41 877	56 030	85 789
326	'901839	38 770	46 290	53 111	69 255	84 835
327	'520523	72 680	77 447	90 884	95 795	84 752
328	'030489	68 995	84 900	90 175	76 658	84 306
329	'845140	30 653	42 932	57 918	68 475	84 151
330	'731021	76 018	69 807	74 086	69 998	84 144

331	'481940	50 586	55 065	58 900	66 896	83 806
332	'721934	75 587	69 939	99 302	97 706	83 556
333	'330300	41 161	43 168	51 948	51 214	83 180
334	'841869	90 307	75 009	76 249	79 243	82 841
335	'870422	62 134	32 554	28 490	40 986	82 539
336	'320890	85 957	79 819	78 038	80 788	82 295
337	'283630	41 715	97 086	47 579	63 989	81 688
338	'540752	97 808	93 288	101 688	95 789	81 597
339	'080510	150 347	162 472	138 956	136 685	81 513
340	'870892	64 917	67 145	66 616	73 173	81 185
341	'120791	33 953	51 060	9 734	65 068	80 822
342	'580136	111 611	97 777	85 656	79 726	80 214
343	'080930	35 067	23 220	61 771	73 782	80 200
344	'080810	45 235	34 815	54 126	80 096	80 092
345	'250810	42 334	53 654	57 181	62 931	79 907
346	'940510	97 800	100 682	86 424	80 115	79 268
347	'720851	35 728	41 736	71 875	84 736	79 091
348	'540219	70 151	56 392	69 479	73 427	79 048
349	'850152	47 052	49 802	59 157	71 513	79 043
350	'940490	54 409	55 391	59 674	66 454	78 947
351	'390311	23 974	16 219	26 997	55 685	78 912
352	'890120	85 812	84 171	267 231	111 614	78 358
353	'700719	58 921	67 531	65 227	70 017	78 273
354	'848190	61 768	63 191	68 516	83 358	78 184
355	'842131	65 454	72 820	81 468	73 902	77 617
356	'841370	46 251	45 885	54 777	62 271	77 454
357	'732399	66 614	57 131	60 374	63 595	77 377
358	'681099	20 053	28 413	29 801	34 382	77 256
359	'721640	77 606	53 619	50 364	81 364	76 954
360	'854420	64 266	66 926	72 721	89 787	76 866
361	'848340	76 599	72 514	70 773	66 649	76 718
362	'620432	46 160	58 955	78 126	74 822	76 489
363	'850440	79 510	71 335	73 518	71 056	76 426
364	'581092	89 536	84 224	85 915	84 466	76 367
365	'830230	61 419	72 122	79 059	77 996	76 306
366	'854411	83 619	75 748	90 061	92 531	76 195
367	'903289	51 953	52 451	67 849	80 177	76 151
368	'720241	63 638	107 642	136 417	94 330	76 045
369	'761010	56 501	62 834	55 170	53 769	76 004
370	'620333	49 420	45 360	54 197	65 767	75 053
371	'720720	24 734	5 761	46 019	142 647	75 050
372	'520512	85 607	67 597	73 748	85 663	74 871
373	'330510	78 373	77 806	78 515	75 007	74 691
374	'830242	59 434	56 724	60 955	64 343	74 549
375	'080252	42 163	54 514	37 420	53 865	74 504
376	'392043	34 377	35 429	49 745	57 891	74 088
377	'848210	91 274	87 716	91 636	85 191	73 698
378	'620452	54 707	49 564	62 010	87 767	73 683
379	'560314	53 762	57 306	64 435	73 597	73 440
380	'842123	57 064	58 356	67 111	70 337	73 282
381	'691110	55 026	57 753	67 505	66 335	72 919
382	'870821	68 527	67 275	66 903	67 379	72 660
383	'030235	40 037	38 144	50 375	43 058	72 486
384	'330749	80 365	68 667	79 161	80 501	72 142
385	'853890	101 970	83 374	82 233	79 593	72 076
386	'150910	35 607	30 793	98 361	116 131	72 048
387	'720249	40 772	63 694	70 847	77 654	71 864

388	'390769	0	0	68 351	78 887	71 850
389	'392329	71 096	65 030	64 994	66 689	71 746
390	'040210	11 789	75 329	53 049	33 745	71 640
391	'250610	61 163	61 539	67 368	61 971	71 209
392	'611430	52 545	58 872	47 635	60 901	70 794
393	'040711	48 231	37 358	43 731	68 557	70 720
394	'890400	156 313	104 454	119 583	126 607	70 359
395	'590210	66 624	66 521	65 441	67 124	70 050
396	'150710	5 718	23 199	35 694	50 355	69 896
397	'520939	74 160	67 887	75 409	64 910	69 789
398	'620453	43 779	40 588	42 761	44 642	69 629
399	'870810	44 639	54 346	55 579	69 968	69 497
400	'271119	92 202	65 810	104 864	67 095	69 488
401	'847480	63 732	48 810	59 643	62 177	69 463
402	'151790	80 950	110 958	84 893	71 339	69 377
403	'251990	71 319	80 004	87 116	108 442	69 290
404	'700800	39 914	44 337	47 751	52 969	69 258
405	'846229	67 533	67 175	62 735	64 202	68 623
406	'880320	16 787	19 113	26 760	27 547	68 375
407	'853620	91 178	89 180	79 290	63 881	68 339
408	'330210	40 646	47 648	54 222	62 753	68 098
409	'071320	18 559	28 254	31 057	86 956	68 056
410	'610469	68 003	77 575	68 933	74 582	68 010
411	'180632	46 670	27 232	36 892	51 168	67 867
412	'853650	77 282	64 752	72 895	65 470	67 571
413	'940540	64 158	66 251	65 001	63 646	67 164
414	'880240	0	21 822	723 150	201 080	67 051
415	'200599	69 156	65 991	66 327	64 029	66 969
416	'830140	71 543	65 550	66 008	66 464	66 709
417	'391729	66 292	48 392	50 862	38 480	66 700
418	'330499	36 376	42 265	55 096	59 371	66 366
419	'611011	55 465	58 122	58 495	57 851	66 321
420	'851629	55 462	48 446	47 188	54 666	66 273
421	'540769	67 280	60 672	57 630	70 461	66 132
422	'030314	28 354	35 698	35 490	46 473	65 929
423	'711299	17 083	13 528	35 529	55 285	65 644
424	'110812	42 345	47 236	45 614	46 274	65 639
425	'080212	58 088	59 989	75 406	65 049	65 345
426	'330590	54 753	47 719	53 995	55 148	65 324
427	'340120	55 000	55 663	58 315	64 805	64 618
428	'841950	40 388	38 968	41 157	45 862	64 523
429	'390950	50 031	45 812	62 911	59 874	64 492
430	'380991	40 164	44 637	48 624	56 758	64 285
431	'480519	48 489	63 313	78 336	99 203	64 187
432	'732619	44 091	44 862	46 420	60 552	63 906
433	'441820	78 250	61 459	57 940	57 756	63 796
434	'080540	67 161	79 078	60 247	74 083	63 764
435	'391721	124 816	71 714	37 649	53 815	63 681
436	'681510	29 088	25 970	31 175	43 214	63 677
437	'830990	31 315	33 309	40 687	50 770	63 204
438	'940180	60 826	52 523	48 751	55 320	63 188
439	'721933	89 851	47 626	49 804	58 679	63 131
440	'847420	40 379	39 408	37 101	50 767	63 091
441	'330290	26 450	28 939	35 743	43 215	62 743
442	'940330	52 341	43 054	48 998	54 761	62 391
443	'732010	20 713	25 288	32 811	54 572	62 354
444	'848120	19 178	19 813	43 528	56 776	62 320

445	'848049	52 292	65 359	75 828	76 778	62 283
446	'392030	37 299	40 064	53 426	54 674	62 195
447	'521142	107 457	106 545	75 894	72 528	62 169
448	'560313	43 567	55 107	54 338	54 953	61 912
449	'551614	37 973	43 070	44 683	64 969	61 176
450	'340119	50 297	44 999	48 887	48 549	60 971
451	'391739	52 998	53 592	53 935	54 584	60 969
452	'600624	72 385	71 367	65 725	52 899	60 915
453	'842139	69 531	57 552	48 537	48 556	60 812
454	'870891	41 573	43 329	53 200	59 174	60 438
455	'310530	46 211	38 307	31 924	51 269	60 346
456	'330720	66 235	59 108	56 712	52 925	60 070
457	'847431	47 929	36 436	44 901	57 454	59 135
458	'721710	42 053	38 085	42 592	63 022	59 116
459	'853649	36 072	34 911	46 629	56 586	59 074
460	'731816	28 467	33 547	45 161	53 067	59 045
461	'610711	62 711	54 422	49 452	47 142	58 945
462	'848390	43 141	39 946	40 858	53 071	58 935
463	'870790	41 360	38 462	49 328	50 911	58 542
464	'841510	49 553	30 436	42 026	39 479	58 340
465	'071290	61 602	60 103	59 708	54 659	58 152
466	'300420	80 676	54 900	53 280	53 468	58 126
467	'851680	47 572	49 642	53 011	50 007	57 910
468	'847780	40 870	39 863	53 345	51 162	57 694
469	'731700	36 846	32 105	38 867	48 572	57 481
470	'381600	52 771	55 099	56 967	64 744	57 431
471	'252020	44 904	35 445	43 186	43 335	57 354
472	'391990	47 378	48 453	46 610	47 921	57 320
473	'240311	5 035	11 547	21 326	33 782	57 115
474	'860310	35 256	10 619	34 435	12 726	56 749
475	'621430	58 523	67 399	55 732	52 628	56 746
476	'610343	33 741	40 864	40 942	49 991	56 550
477	'721633	28 242	28 354	32 012	39 094	56 515
478	'841459	49 140	49 626	40 811	49 916	56 404
479	'481810	28 064	32 497	36 637	41 588	56 240
480	'441192	27 155	18 815	25 148	33 168	55 699
481	'611211	36 117	40 310	42 718	43 396	55 623
482	'391231	38 719	33 023	36 040	48 269	55 589
483	'580137	54 836	50 433	58 477	53 871	55 445
484	'350691	46 683	44 731	43 905	45 515	55 386
485	'071080	45 427	49 283	49 874	60 258	55 377
486	'441899	0	0	47 376	48 302	54 928
487	'820730	42 169	30 506	51 245	39 074	54 693
488	'720852	45 578	34 729	51 357	60 143	54 430
489	'846239	59 071	54 616	53 165	54 074	54 332
490	'540753	77 247	71 055	70 110	64 763	54 056
491	'848079	29 643	38 781	44 013	45 420	53 896
492	'620433	32 716	39 471	37 972	49 292	53 718
493	'540773	45 215	64 404	52 641	53 522	53 673
494	'700529	16 787	20 592	36 204	30 126	53 557
495	'400932	18 041	19 892	21 493	39 288	53 543
496	'380891	55 810	50 048	41 687	44 363	53 446
497	'761290	48 795	48 180	57 058	61 220	53 169
498	'610821	46 516	66 296	54 671	49 744	53 146
499	'850212	63 553	52 324	47 127	43 193	52 939
500	'721230	11 551	12 013	18 851	40 486	52 874
501	'481820	39 736	37 871	36 741	42 779	52 646

502	'520513	41 294	48 707	56 276	77 867	52 547
503	'848071	35 107	38 542	61 966	50 050	52 495
504	'871640	21 297	18 663	27 151	39 247	52 066
505	'690210	29 873	28 328	29 932	53 822	51 838
506	'890392	46 342	68 507	56 024	66 146	51 833
507	'050400	43 725	40 056	41 227	43 309	51 609
508	'847990	38 330	41 120	41 495	45 679	51 378
509	'842482	0	0	20 091	33 636	51 252
510	'740721	53 267	44 467	65 714	86 518	51 121
511	'842839	40 097	27 117	33 029	38 213	51 116
512	'392290	38 905	40 750	42 731	47 724	51 009
513	'410711	40 343	41 404	48 901	49 605	50 993
514	'710239	8 341	13 130	9 556	28 114	50 955
515	'430219	53 111	40 229	48 308	49 138	50 807
516	'720918	1 878	6 590	14 927	23 532	50 556
517	'401695	18 546	50 026	53 233	55 707	50 198
518	'170250	48 257	44 413	54 338	50 871	50 052
519	'600633	41 896	34 550	26 966	35 596	50 051

EK-2 BULGARİSTAN'IN 10 MİLYON EURO ÜZERİNDE İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ 6'LI GTİP KODLU ÜRÜNLER (EURO)

Sıra	GTİP	2015	2016	2017	2018	2019
	Toplam İthalat	26 338 034	26 155 539	30 202 150	32 097 460	33 773 734
1	'270900	2 013 051	1 712 591	2 333 455	2 517 812	2 826 876
2	'260300	1 139 446	854 955	1 485 892	1 569 723	1 097 786
3	'300490	724 204	737 521	842 246	878 856	923 408
4	'271121	704 831	434 967	533 574	611 936	678 625
5	'271019	529 633	454 830	587 952	533 989	525 197
6	'851712	282 146	299 428	303 472	335 690	429 235
7	'382600	103 688	285 486	326 035	302 019	355 092
8	'853890	183 790	197 375	235 699	273 560	298 399
9	'740400	275 613	204 479	262 753	263 732	257 741
10	'120600	73 155	96 940	123 175	157 691	250 052
11	'870323	118 054	170 243	206 666	212 366	227 734
12	'870322	81 665	88 509	140 565	165 977	221 895
13	'730511	109 401	211 894	12 862	10 819	195 982
14	'870332	219 543	215 567	237 368	210 322	191 328
15	'720711	103 489	141 146	139 494	198 247	182 059
16	'870120	168 361	148 783	131 246	161 062	169 829
17	'271012	122 236	100 272	145 741	150 170	165 610
18	'852872	176 513	132 054	138 773	138 477	165 215
19	'390210	81 475	74 091	92 276	129 291	161 447
20	'760120	114 810	102 887	123 348	163 815	161 228
21	'300215	0	0	110 399	132 920	153 988
22	'854231	72 325	101 257	127 841	168 259	140 201
23	'740311	34 157	71 897	207 464	193 653	139 134
24	'392690	112 883	120 047	120 591	131 329	138 837
25	'870333	115 902	142 251	165 196	144 318	134 670
26	'847130	132 354	116 901	124 456	118 316	132 168
27	'720839	76 956	81 985	108 491	109 570	121 910
28	'950300	71 438	88 604	98 423	110 707	121 724
29	'853400	70 768	73 829	89 752	108 002	117 440
30	'854449	122 788	122 919	119 454	130 544	115 255
31	'851762	101 575	117 417	111 176	103 650	111 867
32	'870195	0	0	73 131	82 050	110 302
33	'853690	68 934	71 444	84 345	93 211	109 104
34	'020329	72 424	76 496	92 048	84 561	107 162
35	'843351	115 183	78 479	82 174	110 432	106 581
36	'210690	73 105	82 709	91 953	98 447	104 920
37	'401110	77 490	89 008	98 048	97 501	98 610
38	'760110	92 028	89 075	108 887	101 484	96 407
39	'732690	57 677	62 338	71 550	81 919	95 647
40	'261690	29 726	12 130	9 094	60 446	94 076
41	'240220	77 866	76 118	74 792	73 194	92 089
42	'870421	63 635	64 570	83 982	97 265	91 682
43	'870422	99 435	99 708	92 230	92 739	91 387
44	'271600	104 362	154 723	184 582	67 150	89 401
45	'510529	72 579	69 727	88 359	92 939	86 653

46	'854442	39 682	45 081	50 521	73 255	86 065
47	'390761	0	0	62 516	75 234	85 956
48	'380893	85 774	76 320	84 132	83 190	85 541
49	'841510	51 876	64 103	70 529	76 630	85 114
50	'310210	83 056	74 261	76 402	62 429	84 542
51	'870324	64 871	64 579	67 590	77 702	82 738
52	'848180	54 825	49 554	65 801	71 461	81 305
53	'020319	50 121	60 862	62 130	72 732	76 984
54	'854370	56 503	71 215	35 375	45 340	75 482
55	'260700	76 198	89 699	93 821	83 419	75 429
56	'281410	5	1 727	3 783	34 455	73 053
57	'870899	38 100	45 231	52 669	66 672	72 754
58	'180690	48 462	55 172	56 666	62 159	71 707
59	'720838	45 794	41 229	58 308	68 087	71 680
60	'841391	45 923	47 173	57 738	66 282	70 986
61	'271112	84 812	67 681	87 222	89 246	68 593
62	'220210	31 777	38 499	46 993	55 515	68 211
63	'190590	43 584	46 253	50 765	56 778	68 091
64	'841590	37 139	44 636	48 005	52 214	67 423
65	'730890	43 789	39 768	51 532	65 218	67 389
66	'854430	44 289	55 162	75 137	63 161	67 088
67	'901890	35 094	42 196	54 439	55 393	66 617
68	'090111	78 951	67 403	69 258	57 944	66 425
69	'848190	50 225	51 773	56 594	60 937	65 672
70	'170199	73 992	94 599	86 489	77 571	65 531
71	'220830	56 330	62 078	55 927	59 881	63 818
72	'847989	32 361	40 189	40 158	47 360	61 601
73	'870194	0	0	63 272	86 830	61 287
74	'721391	42 155	32 927	47 205	61 732	61 125
75	'340220	50 196	56 317	55 576	52 338	60 751
76	'720449	22 483	15 703	21 332	40 871	60 195
77	'853710	45 273	43 887	45 197	55 222	59 541
78	'600410	38 139	43 744	54 432	47 127	58 832
79	'271113	52 966	51 841	68 283	77 199	58 505
80	'721049	39 322	36 788	57 553	61 657	58 273
81	'401120	50 818	48 409	49 973	52 727	57 850
82	'240290	11 459	13 007	14 983	30 564	57 577
83	'847150	34 952	31 936	37 989	44 191	57 429
84	'240110	46 324	58 686	56 451	56 196	57 017
85	'220299	0	0	30 330	35 700	56 344
86	'330300	34 794	51 303	44 001	46 243	56 077
87	'330499	51 956	61 373	47 329	52 206	54 541
88	'850440	33 473	36 395	43 091	57 724	54 295
89	'380892	59 017	59 768	69 642	59 268	54 123
90	'390110	58 292	58 625	62 279	53 036	52 533
91	'940540	32 967	38 302	40 862	43 345	52 040
92	'382499	0	0	43 242	49 534	52 039
93	'870210	33 424	59 905	49 843	48 194	51 820
94	'850760	6 771	9 701	20 050	42 218	51 789
95	'260800	53 162	57 871	104 694	99 568	51 617
96	'854140	22 001	26 707	31 421	33 488	50 940
97	'270111	36 482	26 482	38 815	45 029	50 734
98	'880330	12 578	16 413	29 309	30 274	50 166
99	'940510	26 960	36 507	45 106	46 489	48 853
100	'070200	24 072	29 176	35 683	44 875	48 834
101	'220300	26 497	28 967	23 450	30 801	48 685
102	'401699	21 441	24 284	24 424	30 038	47 327

103	'610910	29 044	35 989	35 991	42 047	46 944
104	'845011	32 242	33 458	32 445	39 153	46 558
105	'853669	28 575	31 047	38 887	43 749	46 553
106	'721070	33 284	36 386	42 940	45 497	46 298
107	'040690	33 433	34 848	39 557	41 232	46 024
108	'940360	22 601	19 904	23 888	29 097	45 958
109	'870321	24 431	28 685	45 647	50 479	45 826
110	'180632	25 845	22 477	33 823	39 214	45 294
111	'851660	31 867	34 707	35 937	39 824	45 261
112	'721420	39 125	25 724	46 607	43 449	45 203
113	'392190	42 959	42 119	45 093	44 629	44 933
114	'310530	34 404	38 787	53 266	38 534	44 762
115	'950430	43 329	47 040	53 975	45 047	44 441
116	'510111	4 505	17 313	26 496	28 918	44 251
117	'850131	2 880	5 984	11 178	26 435	44 123
118	'761699	38 275	42 716	45 192	46 484	43 880
119	'854239	46 332	37 083	39 423	51 739	43 775
120	'300439	23 619	26 736	27 390	32 642	43 743
121	'852580	26 269	20 194	22 868	25 746	43 596
122	'843149	36 352	32 137	30 466	46 857	43 503
123	'300432	43 885	37 278	40 534	41 201	43 079
124	'310520	43 963	38 176	42 057	35 017	42 815
125	'230990	40 521	41 771	38 113	44 726	42 776
126	'230400	46 943	39 391	38 668	42 550	41 771
127	'392010	35 444	38 210	42 803	41 491	41 755
128	'100510	32 625	27 429	34 544	32 972	41 356
129	'040210	28 890	29 707	36 576	29 403	41 173
130	'271320	50 356	24 473	31 417	38 421	40 811
131	'871639	51 481	44 629	35 706	45 122	40 289
132	'180631	22 118	24 175	28 223	31 173	40 272
133	'630900	28 545	37 179	39 605	42 533	39 999
134	'860310	0	9 147	951	66 214	39 964
135	'390120	46 388	47 933	41 153	41 090	39 222
136	'871499	26 092	22 217	26 832	29 278	38 978
137	'180100	125	306	4 578	28 156	38 224
138	'511211	50 625	46 484	44 955	43 862	38 205
139	'090121	24 817	37 015	41 002	47 068	38 056
140	'842951	34 134	25 588	23 479	38 797	38 027
141	'847330	37 134	39 060	43 551	39 098	37 966
142	'860719	26 901	20 911	26 733	35 092	37 930
143	'330210	30 713	30 236	30 774	32 388	37 805
144	'740811	15 108	22 050	23 397	24 614	37 528
145	'961900	35 925	36 534	37 472	38 169	37 424
146	'842240	19 264	26 423	20 639	25 372	37 407
147	'020714	37 659	29 078	35 189	33 497	37 154
148	'390410	34 054	35 211	42 905	35 884	37 068
149	'847170	25 674	27 706	33 111	48 592	36 955
150	'851770	27 807	30 536	24 991	24 309	36 373
151	'620342	39 085	43 642	36 648	37 943	35 981
152	'441011	25 815	27 482	30 000	34 744	35 948
153	'844399	34 477	34 575	35 593	35 046	35 857
154	'230910	22 218	21 402	26 310	29 032	35 218
155	'841810	23 356	27 560	26 530	30 598	35 199
156	'640399	18 305	20 449	29 789	25 000	33 996
157	'640299	18 203	23 311	23 223	27 665	33 805
158	'640419	16 608	20 998	28 676	30 425	33 406
159	'841430	33 488	33 444	33 457	31 405	33 200

160	'294190	25 542	29 458	15 183	26 037	33 150
161	'240399	52	87	289	22 027	32 994
162	'040610	20 796	26 908	28 578	31 792	32 884
163	'870830	27 667	29 888	32 264	34 739	32 857
164	'721310	5 202	9 963	5 771	21 943	32 708
165	'190531	21 260	25 944	29 180	31 056	32 577
166	'870340	0	0	16 610	24 100	32 396
167	'853321	40 522	40 281	31 520	33 814	32 149
168	'020312	25 677	21 704	31 541	29 741	31 957
169	'843390	29 759	27 002	27 361	35 802	31 901
170	'151190	27 077	25 170	31 690	32 367	31 888
171	'020713	21 576	24 851	25 390	25 979	31 710
172	'293339	25 548	20 407	24 537	29 314	31 676
173	'271311	24 814	21 800	34 406	36 395	31 581
174	'852349	13 885	19 728	11 452	18 715	31 390
175	'740100	0	12 559	31 633	35 110	31 293
176	'780200	27 130	31 486	31 142	29 924	31 205
177	'853950	0	0	29 512	35 345	31 126
178	'481092	27 472	28 666	30 821	30 630	31 054
179	'720916	23 490	21 859	32 452	31 719	30 686
180	'390230	23 958	21 870	25 424	28 589	30 566
181	'390810	16 952	19 369	23 872	28 800	30 486
182	'902690	9 624	6 295	18 978	22 568	30 474
183	'842230	19 569	6 575	15 185	16 563	30 337
184	'180400	49 427	32 244	27 005	25 915	30 183
185	'310559	22 902	10 712	17 446	17 182	30 173
186	'300420	30 034	24 150	24 615	29 752	29 857
187	'760429	36 489	35 662	43 570	35 546	29 597
188	'842720	23 614	16 861	22 516	33 503	29 555
189	'851679	10 112	10 208	12 282	14 648	29 436
190	'251020	47 040	42 235	43 883	39 624	29 344
191	'870331	90 305	64 365	57 075	65 663	28 859
192	'854232	22 172	20 928	24 424	28 542	28 785
193	'300431	31 113	28 254	30 366	24 183	28 764
194	'170114	27 272	18 316	16 797	1 388	28 633
195	'843239	0	0	19 862	24 503	27 562
196	'020711	21 326	22 229	29 440	29 844	27 545
197	'392310	22 054	22 182	23 261	27 969	27 266
198	'600622	26 186	26 311	26 075	29 264	26 986
199	'480300	19 319	21 347	24 850	26 560	26 883
200	'611030	14 215	19 015	23 296	24 730	26 610
201	'701090	16 883	24 036	16 883	19 911	26 590
202	'940320	15 479	14 660	16 642	20 144	26 549
203	'870193	0	0	25 193	23 959	26 524
204	'721933	13 675	13 103	19 949	24 363	26 509
205	'080390	18 004	19 399	19 949	22 732	26 482
206	'870590	24 156	18 131	19 229	25 694	26 318
207	'550320	17 008	20 722	22 757	22 258	26 234
208	'853650	18 168	16 767	20 957	24 250	26 212
209	'848071	6 050	10 701	15 955	9 823	25 992
210	'040510	17 783	20 319	28 209	24 859	25 983
211	'170490	17 172	21 521	22 332	25 925	25 817
212	'854810	18 387	15 333	27 390	19 486	25 652
213	'690721	0	0	20 982	22 810	25 461
214	'640411	9 921	13 909	14 760	17 419	25 408
215	'850710	17 448	18 307	19 234	19 492	25 246
216	'722830	20 976	24 704	30 270	28 082	25 169

217	'350790	18 955	24 757	23 314	22 967	25 018
218	'870880	21 265	23 440	25 703	26 177	25 001
219	'731815	21 336	21 789	21 394	24 811	24 769
220	'721012	24 759	22 594	23 409	21 950	24 715
221	'730431	17 522	18 792	21 430	26 055	24 595
222	'852852	0	0	16 754	20 573	24 556
223	'300450	14 676	17 288	24 019	14 550	24 315
224	'842890	21 487	16 258	18 843	21 091	24 221
225	'382200	17 715	19 802	20 031	22 612	24 215
226	'720837	13 372	11 361	18 948	21 718	24 043
227	'300220	15 664	21 649	18 932	22 227	23 829
228	'330290	15 149	16 312	19 777	22 033	23 715
229	'830160	8 786	12 822	15 906	21 922	23 320
230	'391740	25 494	24 980	25 774	27 489	23 085
231	'740721	19 612	17 606	21 218	24 585	23 028
232	'300390	7 319	11 871	8 825	14 622	22 991
233	'640690	15 850	17 512	20 094	24 446	22 857
234	'160100	16 001	16 120	18 885	19 983	22 716
235	'240120	32 474	25 636	30 590	28 191	22 586
236	'841850	23 607	16 345	20 307	23 885	22 582
237	'841490	10 448	9 831	11 908	18 443	22 418
238	'720917	17 714	18 241	25 262	25 576	22 413
239	'390319	18 069	18 559	22 495	23 427	22 411
240	'854720	35 361	30 768	30 877	28 968	22 372
241	'270112	58 201	31 056	44 671	41 000	22 198
242	'080550	15 087	17 945	18 213	24 315	22 047
243	'850811	10 174	14 524	15 731	16 941	22 039
244	'321410	14 228	15 050	18 917	21 653	22 022
245	'611020	15 625	20 340	26 121	22 005	21 923
246	'731819	17 729	17 519	19 233	20 031	21 846
247	'481910	13 224	14 545	17 136	21 546	21 830
248	'841899	18 130	17 189	16 553	20 286	21 780
249	'381519	16 785	14 388	16 465	18 474	21 702
250	'720851	24 687	16 134	18 363	22 612	21 693
251	'040120	15 378	22 677	23 224	22 757	21 645
252	'392020	24 700	23 586	23 165	19 463	21 566
253	'020230	18 116	17 226	18 003	17 724	21 530
254	'330590	14 756	14 966	16 417	18 986	21 359
255	'847780	10 972	7 770	30 913	8 769	21 353
256	'847990	17 492	18 245	14 422	18 239	21 331
257	'903300	12 206	14 949	18 323	17 098	21 307
258	'392113	11 764	13 509	18 220	23 342	21 204
259	'830241	14 099	16 540	18 438	19 717	21 135
260	'722540	9 931	10 497	15 948	18 446	21 132
261	'845710	11 618	13 826	17 221	20 269	21 121
262	'480524	12 936	14 890	15 908	19 939	21 109
263	'392590	16 653	15 572	19 217	18 480	20 982
264	'401693	14 481	16 491	20 558	21 430	20 952
265	'842952	18 511	8 825	10 817	24 136	20 803
266	'620462	16 317	20 156	20 491	19 290	20 698
267	'480257	18 228	17 713	15 238	12 723	20 691
268	'190532	7 229	9 471	10 776	14 464	20 634
269	'870893	19 709	23 593	25 480	22 333	20 627
270	'843139	3 850	3 936	8 531	11 410	20 421
271	'600632	23 910	21 765	19 996	17 250	20 382
272	'910119	1 003	943	2 209	3 329	20 133
273	'200570	19 169	20 377	19 317	21 173	20 074

274	'850490	16 331	17 159	21 446	21 858	20 067
275	'481159	22 782	26 727	25 625	25 940	19 926
276	'760421	10 924	11 795	15 224	20 241	19 832
277	'842199	15 619	16 160	19 148	19 421	19 827
278	'210500	5 208	7 696	10 020	12 505	19 812
279	'780110	3 194	9 829	17 372	16 983	19 811
280	'760612	17 773	18 490	20 288	18 707	19 797
281	'950450	8 968	12 847	13 928	16 972	19 774
282	'852871	12 674	9 249	8 878	11 374	19 622
283	'845811	24 409	31 089	20 206	18 326	19 584
284	'853810	11 199	9 565	13 400	13 647	19 561
285	'392350	11 748	13 259	14 036	16 676	19 399
286	'252329	18 100	17 105	15 550	17 271	19 398
287	'870894	4 754	4 778	8 269	11 556	19 274
288	'180310	45 597	48 850	29 259	16 863	19 176
289	'700529	7 313	8 244	14 500	19 439	19 143
290	'410712	19 331	16 132	16 335	16 848	19 052
291	'830242	12 635	14 136	15 486	18 053	19 022
292	'261610	6 150	22 267	29 103	5 087	18 909
293	'940161	7 709	9 120	10 929	14 641	18 844
294	'390720	16 180	16 318	16 750	16 557	18 736
295	'390910	23 304	22 013	22 771	25 122	18 733
296	'761090	14 088	13 169	13 990	16 060	18 651
297	'940350	8 034	10 424	11 515	14 977	18 651
298	'391620	15 678	15 764	17 418	18 928	18 607
299	'320890	17 360	16 834	18 015	18 233	18 551
300	'847329	4 065	4 327	4 345	21 946	18 495
301	'854411	16 295	15 617	23 088	23 118	18 487
302	'847490	14 034	15 316	14 238	14 117	18 439
303	'841370	18 168	15 850	14 859	15 768	18 263
304	'691010	16 036	18 708	19 464	18 049	18 250
305	'940490	7 601	8 785	9 422	10 700	18 238
306	'130190	123	288	8 006	16 409	18 217
307	'340290	10 648	11 443	11 596	13 508	18 146
308	'310240	15 956	8 839	11 419	9 888	18 109
309	'870829	15 520	15 773	15 886	20 354	18 023
310	'847160	16 258	24 984	14 448	14 099	17 975
311	'903090	13 926	15 271	18 084	21 897	17 856
312	'321519	12 543	12 616	12 906	10 772	17 785
313	'640391	10 734	12 288	15 347	14 264	17 745
314	'852990	12 164	15 782	13 176	11 714	17 734
315	'903180	12 154	12 456	14 542	17 634	17 728
316	'200520	11 302	12 607	14 370	15 174	17 674
317	'390740	14 458	12 550	18 820	18 724	17 620
318	'392030	17 114	18 021	19 858	17 051	17 607
319	'390690	16 722	15 453	17 370	16 614	17 574
320	'441192	14 920	15 455	16 299	16 630	17 437
321	'830890	15 394	18 664	21 780	20 850	17 430
322	'842710	6 678	7 327	9 684	13 278	17 424
323	'940390	12 297	13 381	13 438	15 585	17 350
324	'871493	8 603	7 435	9 318	11 662	17 339
325	'840991	15 334	18 104	18 242	21 786	17 335
326	'690510	12 164	11 804	13 036	15 286	17 329
327	'843290	17 147	18 066	16 980	14 806	17 150
328	'841290	13 320	11 149	12 906	18 550	17 145
329	'380891	18 781	17 947	19 348	17 693	17 065
330	'550210	0	0	24 315	20 765	17 014

331	'441233	0	0	13 943	17 480	16 973
332	'870431	4 736	6 086	10 916	15 761	16 859
333	'480256	14 984	15 270	16 291	17 546	16 824
334	'481810	8 122	9 452	13 767	15 338	16 821
335	'300410	17 543	13 281	17 468	16 349	16 810
336	'481920	14 596	12 956	12 463	14 129	16 775
337	'330610	10 884	12 427	13 308	15 231	16 729
338	'030354	13 579	13 668	13 612	14 207	16 599
339	'690410	4 532	4 093	5 316	9 601	16 592
340	'853120	5 259	6 218	7 333	10 988	16 567
341	'850790	18 593	18 311	16 326	18 349	16 542
342	'730840	5 110	9 637	12 473	13 622	16 532
343	'851830	4 437	4 849	7 417	11 330	16 519
344	'391990	15 577	14 921	15 265	17 182	16 501
345	'732490	5 844	7 472	11 678	9 173	16 441
346	'680610	10 401	12 293	14 908	19 616	16 437
347	'842121	15 697	9 249	10 760	16 094	16 419
348	'481141	13 165	13 856	14 565	15 297	16 366
349	'844332	12 931	13 645	15 575	14 640	16 365
350	'840999	13 096	14 005	15 906	17 850	16 363
351	'843229	18 627	16 579	18 019	17 845	16 350
352	'850450	9 024	9 997	15 333	21 289	16 289
353	'590390	11 941	14 874	15 133	15 278	16 235
354	'890110	0	819	145	36	16 178
355	'400829	21 390	20 440	19 760	16 293	16 173
356	'711319	4 243	2 776	5 227	10 069	16 059
357	'321490	11 205	11 955	14 376	13 933	16 043
358	'392321	12 468	14 639	15 345	17 720	16 033
359	'842810	6 873	9 495	10 158	14 519	16 021
360	'151211	847	1 444	7 042	6 470	16 001
361	'151790	16 853	15 788	16 479	15 492	15 950
362	'850300	9 414	32 088	10 993	14 240	15 939
363	'854110	4 905	9 595	14 799	18 059	15 838
364	'070960	9 147	9 981	10 905	14 689	15 829
365	'621790	14 505	14 685	17 172	15 734	15 811
366	'854129	7 682	7 665	10 164	16 069	15 756
367	'730439	13 778	12 977	15 115	22 134	15 752
368	'851718	16 400	29 367	26 510	23 536	15 648
369	'940690	0	0	13 292	16 364	15 551
370	'120242	9 887	11 248	15 893	12 112	15 470
371	'841459	10 291	12 625	13 813	14 204	15 440
372	'730630	8 904	9 429	10 129	13 443	15 434
373	'610342	2 244	4 708	10 014	12 518	15 418
374	'940130	7 590	8 848	9 513	12 049	15 418
375	'848299	15 300	15 600	16 491	15 689	15 390
376	'330749	10 389	10 611	10 416	11 091	15 379
377	'392330	11 896	12 416	13 968	14 282	15 365
378	'210390	9 330	9 708	11 403	12 947	15 317
379	'845121	6 005	5 641	6 165	10 656	15 267
380	'841480	11 741	12 201	14 136	18 408	15 240
381	'845611	0	0	12 073	16 640	15 240
382	'030616	7 977	13 773	14 206	14 718	15 153
383	'848340	11 874	11 455	11 891	13 269	15 084
384	'391910	12 700	13 605	14 323	15 278	15 046
385	'401180	0	0	10 987	14 238	15 023
386	'392490	8 897	10 566	13 029	13 345	14 976
387	'210112	15 190	17 397	16 103	15 193	14 972

388	'610990	23 040	24 299	18 666	15 900	14 904
389	'741220	6 730	8 315	10 493	12 010	14 794
390	'721633	8 833	7 383	13 410	16 134	14 793
391	'721550	11 047	10 329	14 212	16 274	14 786
392	'843221	14 513	9 714	11 163	14 125	14 780
393	'730830	9 233	10 074	11 970	13 992	14 746
394	'841112	4 115	10 808	24 229	12 491	14 708
395	'846729	10 860	9 734	12 066	12 055	14 703
396	'901839	9 915	13 332	13 651	13 047	14 697
397	'420292	9 588	12 373	10 895	12 571	14 623
398	'851671	7 220	8 294	11 068	12 251	14 598
399	'481820	8 858	10 445	10 311	12 730	14 505
400	'020322	12 198	7 633	11 778	9 894	14 340
401	'441114	9 452	9 817	11 952	13 037	14 325
402	'902830	10 163	13 724	12 125	16 615	14 320
403	'540761	17 014	17 255	14 365	16 895	14 254
404	'080310	4 087	4 369	4 075	7 035	14 247
405	'560312	12 640	14 596	14 229	17 244	14 221
406	'830990	14 257	12 864	11 712	13 905	14 156
407	'847910	9 598	5 487	4 861	9 172	14 111
408	'220860	9 223	10 805	11 931	12 853	14 044
409	'330510	11 856	12 521	13 682	12 833	14 041
410	'871494	10 012	10 570	9 760	11 118	14 019
411	'310230	17 986	17 427	20 379	18 082	13 936
412	'842211	8 091	9 609	9 251	10 593	13 909
413	'020910	5 309	8 615	8 470	7 097	13 901
414	'841981	9 077	10 130	18 095	17 856	13 866
415	'441113	12 225	11 392	12 724	14 021	13 844
416	'620520	13 283	15 801	15 126	13 656	13 794
417	'391721	15 708	10 955	10 216	14 173	13 793
418	'390610	2 653	4 913	6 534	8 643	13 764
419	'071333	11 350	9 122	10 632	11 850	13 721
420	'294130	3 765	6 150	10 445	14 061	13 718
421	'390311	13 005	12 427	19 194	17 404	13 715
422	'391732	7 972	8 242	10 909	12 716	13 658
423	'847710	13 782	11 079	12 919	20 321	13 634
424	'842123	16 603	16 238	16 535	16 470	13 620
425	'521159	11 214	7 564	10 580	10 496	13 604
426	'290511	11 960	7 435	12 686	15 690	13 599
427	'846221	3 800	5 963	8 403	5 198	13 580
428	'620193	8 054	8 789	9 948	11 749	13 564
429	'320820	11 208	10 858	12 456	12 443	13 495
430	'610463	5 073	5 897	7 372	9 407	13 419
431	'050400	7 661	8 147	11 084	12 953	13 418
432	'741110	10 883	10 753	13 468	13 555	13 382
433	'721632	9 586	8 555	10 370	15 499	13 364
434	'511130	13 912	11 731	12 315	11 446	13 341
435	'830260	4 929	8 484	9 700	11 728	13 315
436	'440131	6 878	7 355	5 087	7 827	13 306
437	'842482	0	0	7 412	10 332	13 268
438	'200410	9 225	10 929	11 154	11 117	13 212
439	'440890	9 960	11 220	12 710	11 356	13 186
440	'680710	10 951	10 586	11 941	14 027	13 184
441	'491199	8 945	12 235	10 515	11 039	13 182
442	'540752	16 576	15 559	17 256	16 353	13 126
443	'020311	10 316	5 459	9 152	9 037	13 119
444	'070190	4 472	5 897	8 613	8 192	13 115

445	'842290	13 558	14 683	10 590	10 330	13 079
446	'842139	9 105	10 713	7 987	8 945	13 015
447	'840310	7 750	7 723	11 044	14 227	13 009
448	'600642	16 505	16 947	17 521	14 457	13 008
449	'220890	8 848	8 050	8 482	8 783	12 938
450	'940179	5 619	4 382	5 343	5 822	12 932
451	'320910	8 905	10 353	11 716	12 728	12 921
452	'210111	15 274	18 826	16 038	11 887	12 893
453	'540233	10 658	9 723	10 909	11 882	12 861
454	'190110	9 498	9 710	11 971	12 464	12 859
455	'482110	10 054	10 149	10 173	11 841	12 830
456	'220421	9 657	11 011	12 126	12 386	12 817
457	'300212	0	0	12 463	12 700	12 799
458	'640291	7 142	9 195	10 671	10 782	12 791
459	'400932	508	2 536	7 724	6 672	12 667
460	'790111	8 753	4 952	16 319	11 539	12 612
461	'330720	11 986	13 084	10 812	11 819	12 555
462	'300449	0	0	11 124	16 841	12 554
463	'480100	20 215	18 690	14 635	15 581	12 538
464	'620293	7 242	9 760	10 097	11 077	12 463
465	'730900	3 778	3 866	43 634	5 533	12 414
466	'320810	8 647	9 624	11 519	11 546	12 409
467	'846721	8 459	7 978	8 276	10 225	12 348
468	'870810	9 145	10 368	12 261	12 963	12 305
469	'870410	16 977	9 254	5 061	25 351	12 294
470	'721932	6 463	5 922	9 092	9 188	12 292
471	'870870	6 996	6 657	8 788	11 219	12 284
472	'854460	8 415	10 092	11 050	8 224	12 251
473	'390950	6 466	6 248	7 683	10 750	12 238
474	'640610	11 697	11 837	12 135	12 171	12 195
475	'481019	17 538	13 711	13 927	13 049	12 179
476	'902190	7 187	9 795	10 963	11 297	12 119
477	'390931	0	0	14 514	14 005	12 105
478	'441520	6 699	8 967	8 911	9 390	12 089
479	'300339	10 129	11 245	10 698	13 275	12 080
480	'210610	9 615	9 261	9 229	10 579	12 076
481	'854233	5 451	5 151	9 856	11 727	12 030
482	'940171	6 770	6 654	7 216	8 889	11 965
483	'940180	6 618	6 183	7 645	8 665	11 963
484	'880390	68	70	1 794	5 185	11 936
485	'850940	11 632	11 724	10 795	11 982	11 921
486	'847180	9 320	13 349	25 335	23 560	11 884
487	'851290	5 251	7 561	7 424	7 814	11 862
488	'610462	10 046	12 089	11 091	10 666	11 809
489	'340319	10 417	8 701	9 430	12 432	11 770
490	'292429	1 570	2 185	3 936	3 584	11 752
491	'150710	9 878	11 964	9 657	9 386	11 742
492	'300230	8 055	8 768	9 578	11 346	11 742
493	'270799	171 822	116 903	86 044	42 863	11 730
494	'392410	10 305	13 074	10 760	12 776	11 720
495	'630790	6 557	7 318	8 354	8 906	11 714
496	'853620	8 486	7 650	8 746	10 714	11 691
497	'481190	6 354	7 350	6 859	7 359	11 566
498	'847141	10 731	6 077	5 247	5 091	11 505
499	'720720	4 859	2 382	3 713	25 582	11 490
500	'392390	7 413	7 023	7 970	10 285	11 327
501	'730661	8 314	8 067	11 947	13 590	11 327

502	'080810	8 908	9 977	9 512	9 429	11 223
503	'847510	26	2 110	88	163	11 213
504	'848120	6 080	8 217	8 672	12 716	11 209
505	'848350	7 982	8 491	10 227	12 168	11 195
506	'847720	6 611	6 661	9 484	10 229	11 189
507	'902214	9 108	3 683	6 704	4 645	11 167
508	'842489	6 915	5 815	5 900	6 043	11 147
509	'843210	14 337	10 677	10 468	11 011	11 082
510	'854511	3 495	2 179	3 627	16 767	11 029
511	'853224	3 704	4 717	5 085	10 088	11 008
512	'590320	17 875	17 249	17 047	16 336	10 998
513	'340130	4 294	4 977	6 424	8 569	10 968
514	'480519	9 332	10 014	8 628	11 581	10 956
515	'080212	3 705	5 221	8 248	9 866	10 906
516	'441820	6 368	7 463	8 753	8 899	10 901
517	'843359	8 718	7 010	9 403	9 114	10 888
518	'420500	24 412	32 261	25 761	25 129	10 885
519	'070700	6 155	7 205	7 901	11 418	10 808
520	'190190	7 651	7 069	8 081	8 506	10 808
521	'410711	13 060	13 819	15 395	11 679	10 789
522	'848210	11 771	10 500	11 885	12 275	10 731
523	'100620	1 634	515	844	4 166	10 693
524	'440791	3 066	3 928	4 049	6 018	10 658
525	'151620	14 608	13 008	14 302	12 351	10 657
526	'842449	0	0	10 175	15 423	10 645
527	'350691	9 867	9 600	9 325	10 206	10 626
528	'480411	11 265	10 021	9 981	12 164	10 579
529	'620640	9 601	9 744	11 389	11 280	10 558
530	'540822	13 481	11 464	12 399	11 958	10 557
531	'851680	13 208	12 992	9 564	10 155	10 543
532	'710813	12 428	11 640	5 360	5 581	10 523
533	'848310	6 485	8 217	10 256	11 534	10 512
534	'390890	8 269	6 753	8 206	8 844	10 506
535	'540246	4 718	11 071	12 642	13 288	10 471
536	'871491	22 999	21 597	24 276	34 608	10 461
537	'401170	0	0	10 347	11 203	10 443
538	'630532	6 702	8 057	9 006	10 144	10 388
539	'340211	10 599	10 722	11 351	11 398	10 388
540	'852341	747	891	5 155	8 109	10 385
541	'270400	11 911	10 987	8 720	9 009	10 380
542	'610610	10 120	12 847	10 691	7 748	10 380
543	'392111	7 800	9 840	12 519	11 364	10 370
544	'261900	1 341	4 952	12 608	12 854	10 350
545	'551513	10 802	9 364	10 566	9 712	10 348
546	'100199	3 942	4 871	11 137	9 816	10 346
547	'901849	4 461	5 196	5 559	6 278	10 345
548	'850720	8 096	8 458	9 664	9 141	10 336
549	'721934	6 720	6 312	7 762	7 363	10 320
550	'690210	5 988	7 064	6 370	9 234	10 292
551	'940190	16 758	22 027	21 715	20 316	10 289
552	'902290	6 252	7 034	7 219	6 167	10 238
553	'381190	4 141	4 397	4 133	5 042	10 237
554	'330790	6 043	7 753	8 455	7 891	10 221
555	'040410	10 375	8 252	9 720	8 982	10 215
556	'850980	5 325	6 280	8 105	9 986	10 179
557	'340111	7 793	9 945	9 413	9 798	10 175
558	'830210	8 125	9 340	9 262	10 302	10 140

559	'100630	13 611	11 975	9 565	8 660	10 118
560	'250100	9 103	9 427	10 327	9 246	10 072
561	'420222	7 111	6 397	7 027	8 400	10 069
562	'281512	4 788	5 336	7 802	10 207	10 059
563	'841869	9 664	5 027	6 517	9 687	10 046
564	'400219	5 571	2 842	4 671	5 722	10 027
565	'491110	8 854	7 511	8 909	9 110	10 000

EK-3 BULGARİSTAN'IN TÜRKİYE'DEN 1 MİLYON EURO ÜZERİNDE İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ 6'LI GTİP KODLU ÜRÜNLER (EURO)

Sıra	GTİP	2015	2016	2017	2018	2019
	Toplam İthalat	1 493 095	1 622 995	1 862 433	1 971 626	2 174 754
1	'854449	30 153	24 756	30 411	40 328	45 106
2	'720839	2 094	12 994	26 057	28 103	41 677
3	'260300	28 635	48 861	120 249	50 262	39 321
4	'870210	8 436	33 170	33 770	14 226	37 524
5	'740811	2 231	9 955	23 268	24 288	37 219
6	'270900	66 026	47 819	28 811	0	33 043
7	'070200	11 143	12 279	18 840	26 282	33 011
8	'870322	23 725	18 056	34 045	34 698	31 644
9	'401699	4 776	7 668	7 340	12 272	30 898
10	'720838	354	5 622	13 696	17 718	26 333
11	'760120	24 410	6 648	7 541	17 319	26 064
12	'740400	33 732	28 147	22 086	20 512	24 186
13	'721391	283	4 023	6 935	6 688	23 260
14	'740721	16 973	14 862	18 816	22 536	20 370
15	'721049	1 987	2 707	9 564	17 560	19 719
16	'252329	17 384	16 366	14 863	16 524	18 612
17	'721420	1 948	9 330	21 777	25 666	17 381
18	'080550	11 163	13 754	12 631	19 462	15 523
19	'271600	1 756	647	5 449	6 399	15 332
20	'400829	20 490	19 484	18 747	15 328	15 051
21	'870340	0	0	6 248	7 838	14 944
22	'852872	12 808	14 778	15 970	14 049	14 530
23	'600410	12 017	13 371	13 504	13 419	13 963
24	'600622	13 255	14 667	14 426	16 680	13 558
25	'870421	7 314	11 297	13 153	14 320	13 431
26	'732690	9 190	8 883	9 018	12 247	13 093
27	'721070	10 080	10 576	17 053	17 821	13 008
28	'620342	11 577	14 986	12 356	12 913	12 877
29	'845011	8 480	11 018	9 847	11 780	12 690
30	'740311	0	0	0	272	12 582

31	'730890	4 085	4 751	3 746	6 008	12 494
32	'392690	7 618	9 384	8 692	9 927	12 356
33	'390761	0	0	29 997	13 357	11 829
34	'870321	8 460	11 935	16 685	12 122	11 682
35	'760421	5 415	5 329	6 835	12 641	11 628
36	'480300	6 105	8 924	13 163	12 527	11 626
37	'711319	645	876	1 305	6 770	11 551
38	'851660	7 023	8 156	8 998	9 915	11 085
39	'560312	6 819	7 562	7 376	13 601	10 696
40	'700529	1 686	782	1 816	6 701	10 122
41	'730820	801	80	325	958	9 685
42	'070960	3 973	6 042	6 431	9 491	9 566
43	'260800	0	3 209	4 860	5 827	9 234
44	'760429	17 110	10 714	13 210	8 595	8 995
45	'610910	5 136	7 087	6 503	9 051	8 988
46	'481810	2 099	2 668	5 562	7 944	8 927
47	'392190	6 073	6 003	6 089	6 926	8 729
48	'870323	5 361	6 326	7 078	8 335	8 623
49	'441011	5 187	4 493	5 132	9 236	8 459
50	'392010	7 381	7 235	7 518	8 292	8 434
51	'870120	323	579	120	5 721	8 381
52	'392310	8 156	8 130	7 839	8 195	7 879
53	'120600	3 512	3 672	2 417	4 887	7 872
54	'854430	7 819	14 369	13 606	11 275	7 468
55	'850710	1 160	1 293	1 397	2 447	7 444
56	'700521	6 782	6 441	4 834	4 108	7 401
57	'740819	2 849	2 511	4 053	5 703	7 312
58	'870422	1 068	1 529	880	825	7 301
59	'961900	6 310	5 942	6 049	6 495	6 984
60	'390920	206	1 227	1 879	2 188	6 826
61	'080521	0	0	2 463	6 222	6 773
62	'841810	2 833	4 754	4 645	5 993	6 749
63	'870899	2 880	4 174	5 936	6 875	6 747
64	'481910	4 201	4 193	5 334	6 794	6 721
65	'390110	10 423	5 812	9 340	5 180	6 548
66	'080540	5 030	5 959	4 014	6 899	6 518

67	'870810	3 267	4 119	5 698	5 792	6 439
68	'200570	6 271	3 885	3 922	4 921	6 434
69	'741300	6 125	6 908	9 052	7 618	6 419
70	'690721	0	0	4 223	5 195	6 348
71	'999999	3 890	5 100	4 881	6 368	6 265
72	'740620	3 512	3 166	5 936	6 185	6 228
73	'300490	4 059	4 668	5 764	6 695	6 207
74	'392020	7 870	8 287	6 678	6 086	6 205
75	'721310	429	1 832	1 530	4 329	6 161
76	'390910	10 980	7 547	6 033	9 081	6 062
77	'600632	6 341	6 719	6 614	5 777	6 028
78	'842482	0	0	285	3 502	5 971
79	'761090	3 505	2 992	3 581	4 274	5 945
80	'482369	3 799	4 788	5 011	5 387	5 810
81	'830990	4 945	5 381	5 300	5 931	5 765
82	'391729	2 138	195	1 460	1 386	5 658
83	'870331	11 298	11 093	8 203	11 699	5 612
84	'401110	3 844	4 488	4 981	5 306	5 585
85	'391740	12 740	11 977	8 415	7 643	5 536
86	'611020	1 605	4 038	7 768	4 462	5 511
87	'070700	1 853	2 519	2 938	5 609	5 505
88	'850790	3 434	4 200	3 914	4 229	5 405
89	'611030	1 383	3 590	5 374	5 468	5 318
90	'720837	158	1 023	3 411	3 047	5 098
91	'390690	4 997	4 305	5 305	4 991	5 092
92	'271019	2 379	2 900	4 692	6 472	5 059
93	'340220	4 000	4 173	4 560	4 282	5 015
94	'520523	4 411	4 475	4 499	4 402	5 002
95	'080929	1	653	829	1 039	4 954
96	'720917	287	1 590	5 361	5 169	4 710
97	'721933	4 617	3 228	5 316	5 558	4 683
98	'870332	4 139	2 922	3 763	3 268	4 615
99	'252910	4 374	3 755	5 111	4 175	4 608
100	'732219	3 354	3 809	4 328	5 162	4 407
101	'610990	12 743	12 536	6 255	4 915	4 387
102	'730830	2 184	2 631	3 503	3 567	4 344

103	'761699	2 741	3 514	3 957	4 261	4 342
104	'441114	2 566	3 001	3 457	3 777	4 314
105	'620462	1 386	4 983	3 682	4 009	4 306
106	'847989	1 991	2 751	2 151	2 732	4 264
107	'520512	4 688	4 088	3 634	4 019	4 235
108	'700719	1 410	5 543	5 095	4 527	4 197
109	'841290	2 089	2 246	3 811	4 828	4 111
110	'741110	3 616	4 138	4 359	4 522	4 108
111	'392350	2 270	2 137	2 527	3 411	4 093
112	'841899	4 193	3 853	3 542	3 980	4 042
113	'830241	2 450	3 284	4 206	3 962	4 021
114	'845611	0	0	2 154	5 265	3 966
115	'721934	4 512	3 274	4 477	4 092	3 934
116	'640399	2 168	3 280	7 156	2 935	3 929
117	'550130	6 687	4 881	4 861	4 542	3 801
118	'441192	50	32	551	2 125	3 778
119	'830242	2 572	2 507	2 726	3 771	3 762
120	'640299	1 069	2 235	2 444	3 335	3 753
121	'691010	1 976	2 197	2 209	3 286	3 738
122	'340111	2 887	2 759	2 664	3 169	3 705
123	'848071	1 139	2 052	2 810	3 117	3 698
124	'731010	5 059	4 530	4 272	3 858	3 628
125	'871639	961	979	1 897	3 053	3 561
126	'570242	2 649	2 958	2 741	3 467	3 534
127	'842951	2 787	1 843	2 754	4 421	3 530
128	'870193	0	0	1 373	3 224	3 529
129	'551511	5 456	5 012	4 770	4 020	3 527
130	'850490	726	769	1 006	1 709	3 493
131	'620520	1 450	2 216	2 782	2 792	3 439
132	'170490	3 244	4 015	3 389	3 500	3 404
133	'841510	110	42	664	1 302	3 402
134	'260700	0	87	717	1 731	3 399
135	'070993	1 914	2 409	2 986	3 616	3 379
136	'600642	7 091	8 998	8 453	3 948	3 377
137	'392490	2 022	1 966	2 838	2 672	3 371
138	'310240	0	0	0	340	3 309

139	'180690	3 637	3 572	3 159	3 076	3 295
140	'841590	104	147	103	1 506	3 244
141	'190590	4 177	3 181	3 317	2 931	3 230
142	'392410	3 391	3 346	3 765	3 814	3 213
143	'845121	950	1 014	1 389	2 110	3 191
144	'722990	741	185	173	169	3 168
145	'520100	2 965	2 776	3 208	3 097	3 161
146	'854720	6 959	7 747	7 092	6 430	3 080
147	'842211	1 738	2 125	2 260	2 500	3 052
148	'853690	2 510	4 664	6 113	3 509	3 050
149	'520522	1 699	1 431	1 874	2 158	3 038
150	'731100	2 126	2 102	2 238	3 241	3 032
151	'200819	10 557	8 945	3 798	3 496	3 031
152	'680221	1 163	1 213	1 677	2 301	2 999
153	'721230	277	299	1 008	3 928	2 975
154	'843131	1 682	1 869	2 026	2 471	2 956
155	'340119	3 682	3 841	4 400	3 321	2 952
156	'761410	1 132	246	317	1 549	2 952
157	'390799	2 887	3 134	3 288	3 041	2 942
158	'481190	912	1 036	1 409	1 036	2 928
159	'310530	1 068	266	797	731	2 926
160	'281410	0	0	0	18 184	2 915
161	'392321	2 243	2 888	2 875	2 786	2 879
162	'847710	528	725	696	1 727	2 863
163	'481820	1 692	1 959	2 191	2 603	2 859
164	'940350	1 058	1 436	1 699	2 180	2 845
165	'630532	2 086	2 239	2 115	3 270	2 824
166	'401120	1 807	1 104	534	1 759	2 804
167	'080420	514	1 004	677	2 782	2 791
168	'940360	1 008	1 456	1 499	2 196	2 761
169	'721633	1 716	1 494	1 616	2 854	2 760
170	'940390	1 774	2 660	2 172	2 114	2 747
171	'940320	2 383	1 201	2 023	1 897	2 736
172	'721922	684	1 027	1 396	1 825	2 724
173	'843239	0	0	2 270	2 290	2 708
174	'721632	2 795	1 888	1 924	3 639	2 685

175	'540233	2 545	2 814	3 144	3 137	2 675
176	'853710	652	1 255	1 292	2 169	2 602
177	'730630	1 596	1 332	1 781	3 133	2 595
178	'392590	1 882	1 995	3 168	1 868	2 540
179	'732490	2 437	2 577	2 741	2 573	2 532
180	'721621	1 872	2 541	1 182	2 743	2 521
181	'392043	1 997	1 258	1 908	2 102	2 521
182	'481092	3 910	2 449	2 810	2 494	2 508
183	'320890	1 084	1 437	1 360	2 135	2 488
184	'854442	1 089	1 754	1 927	2 158	2 480
185	'392330	2 101	1 569	1 579	2 019	2 461
186	'853810	613	829	1 111	1 738	2 456
187	'848180	1 781	2 043	2 013	2 148	2 445
188	'854411	7 014	4 764	4 240	3 699	2 433
189	'841850	3 586	3 589	2 774	3 058	2 405
190	'843820	2 279	773	2 285	90	2 391
191	'853890	2 638	3 061	3 210	2 667	2 389
192	'940690	0	0	725	5 381	2 377
193	'481159	5 117	5 739	4 917	6 247	2 374
194	'841112	0	0	0	1	2 364
195	'730210	81	0	76	20	2 349
196	'730900	1 240	449	929	1 594	2 318
197	'940161	736	1 087	1 392	1 709	2 314
198	'846221	1 159	1 976	759	1 240	2 306
199	'847090	5	0	1	9	2 293
200	'392062	422	707	429	792	2 279
201	'640391	746	2 809	5 408	1 633	2 264
202	'903190	1 547	1 234	2 476	3 109	2 247
203	'721710	1 739	2 702	4 339	4 874	2 244
204	'291211	13	742	2 690	2 909	2 225
205	'291735	258	195	227	180	2 195
206	'390730	1 384	1 416	1 598	1 957	2 191
207	'711311	405	613	648	1 481	2 183
208	'730840	602	113	883	923	2 178
209	'252020	2 500	2 364	2 405	2 115	2 178
210	'291739	766	994	1 794	1 847	2 165

211	'721650	1 641	2 475	1 651	2 728	2 164
212	'392390	1 859	1 910	1 746	1 797	2 158
213	'847780	2 111	1 887	2 077	1 864	2 155
214	'540761	1 758	3 378	3 077	2 251	2 137
215	'851420	70	34	707	635	2 113
216	'760611	1 044	956	1 124	1 977	2 110
217	'842240	1 105	1 722	2 179	1 981	2 086
218	'251710	0	217	383	787	2 058
219	'721012	401	250	590	1 152	2 057
220	'401693	4 050	4 577	4 599	3 423	2 046
221	'854460	585	774	2 272	1 598	2 044
222	'030285	278	333	691	1 837	2 041
223	'382499	0	0	1 689	2 000	2 039
224	'482110	1 676	1 764	1 424	1 479	1 970
225	'841460	1 333	1 532	1 586	1 925	1 966
226	'321490	1 564	1 336	1 602	1 386	1 944
227	'392111	1 579	2 213	2 660	2 181	1 940
228	'830710	664	537	482	730	1 937
229	'080711	642	918	74	1 741	1 931
230	'630260	1 314	1 948	1 825	1 915	1 929
231	'732510	458	275	491	1 088	1 925
232	'610463	1 096	988	2 091	2 401	1 925
233	'390950	718	748	898	1 388	1 916
234	'240220	1 036	1 595	0	1 087	1 909
235	'600633	1 216	1 224	937	1 671	1 895
236	'300442	0	0	1 949	2 057	1 879
237	'940130	321	464	953	1 219	1 878
238	'848050	3 533	3 809	3 585	2 838	1 867
239	'321519	1 368	1 459	1 518	1 479	1 848
240	'220210	786	1 026	792	1 019	1 845
241	'730661	860	729	2 622	3 180	1 830
242	'291531	169	481	1 520	2 179	1 827
243	'701337	794	988	707	1 114	1 822
244	'391000	421	467	606	1 431	1 803
245	'841821	4 161	1 751	1 428	1 638	1 796
246	'720852	432	670	925	1 526	1 791

247	'760720	1 640	1 323	1 145	1 342	1 784
248	'680291	1 669	1 625	1 540	1 572	1 778
249	'940510	1 159	1 552	1 675	1 739	1 772
250	'732619	1 201	1 275	1 330	956	1 771
251	'290531	2 691	2 074	2 887	2 698	1 747
252	'210210	2 259	2 220	2 448	1 901	1 735
253	'721499	2 214	1 782	1 494	2 398	1 726
254	'870194	0	0	409	1 624	1 723
255	'190531	2 405	2 295	1 847	1 706	1 722
256	'853650	1 677	1 440	1 857	1 607	1 719
257	'070310	905	785	304	544	1 714
258	'841790	195	31	37	1 296	1 714
259	'180400	131	145	126	550	1 714
260	'721550	1 768	1 743	2 067	2 388	1 681
261	'070610	1 359	1 435	932	1 754	1 678
262	'720916	0	14	451	859	1 670
263	'321410	1 051	783	1 187	2 158	1 667
264	'850422	75	488	438	1 440	1 667
265	'840310	2 055	1 589	1 476	2 174	1 665
266	'570320	1 080	1 518	1 462	1 468	1 663
267	'380891	850	885	973	1 218	1 661
268	'600536	0	0	1 579	1 412	1 660
269	'853669	1 268	1 508	1 660	1 561	1 636
270	'903180	389	904	1 022	870	1 633
271	'870431	266	492	729	1 813	1 631
272	'551513	2 721	2 099	2 240	1 973	1 616
273	'731815	1 759	1 233	1 291	1 661	1 614
274	'940180	1 224	1 026	1 052	1 143	1 611
275	'843710	1 441	1 990	2 333	2 244	1 605
276	'842952	114	94	300	910	1 596
277	'870590	2 141	0	1 367	2 631	1 588
278	'730511	0	0	0	4 777	1 577
279	'850213	1 089	662	511	1 058	1 563
280	'330210	333	717	739	1 542	1 563
281	'401170	0	0	1 499	1 722	1 558
282	'960719	1 744	1 799	1 942	1 564	1 550

283	'848049	149	120	132	1 075	1 549
284	'390422	361	392	708	1 675	1 536
285	'200860	2 942	2 898	1 561	1 335	1 532
286	'441113	277	640	732	934	1 529
287	'721921	586	797	1 052	1 212	1 521
288	'253090	62	97	111	324	1 519
289	'843229	1 305	1 077	1 168	1 372	1 517
290	'732599	145	512	1 277	1 428	1 513
291	'701939	1 250	1 287	1 172	1 456	1 512
292	'340290	375	1 067	871	992	1 507
293	'690220	312	253	435	693	1 498
294	'290512	305	638	1 638	1 488	1 494
295	'854470	2 648	2 368	1 935	1 948	1 494
296	'760820	1 391	1 404	1 219	1 196	1 485
297	'590310	2 503	2 272	2 208	1 871	1 478
298	'330749	1 557	1 196	1 376	1 446	1 467
299	'680610	546	598	912	2 351	1 454
300	'330790	1 358	1 425	1 754	1 705	1 447
301	'870880	786	841	786	972	1 428
302	'760810	1 699	1 912	2 129	1 746	1 425
303	'630533	86	107	375	513	1 415
304	'843290	1 365	1 380	1 496	1 217	1 398
305	'520524	1 041	972	920	807	1 387
306	'480524	1 332	2 177	861	1 387	1 383
307	'760511	174	533	216	871	1 381
308	'630221	599	696	845	991	1 377
309	'722920	659	623	836	1 204	1 370
310	'391910	1 143	1 261	1 217	1 236	1 351
311	'610342	327	571	1 276	990	1 347
312	'731021	841	1 092	974	1 261	1 333
313	'540752	892	1 034	1 364	1 649	1 315
314	'841582	3	343	92	46	1 306
315	'950699	1 392	1 645	760	1 712	1 306
316	'391732	632	601	650	636	1 301
317	'481920	2 495	2 297	1 554	1 280	1 301
318	'843629	603	498	320	522	1 301

319	'847431	68	42	412	677	1 298
320	'392099	841	1 099	713	1 285	1 287
321	'870540	0	0	0	64	1 279
322	'842959	242	887	291	892	1 278
323	'847490	575	1 422	2 209	1 237	1 277
324	'732620	425	376	383	594	1 276
325	'600690	660	1 366	1 509	830	1 271
326	'291411	74	29	629	199	1 259
327	'732190	1 117	1 082	1 811	1 398	1 255
328	'600624	311	481	457	567	1 251
329	'732393	1 750	1 281	1 315	1 433	1 246
330	'392630	898	782	807	1 028	1 243
331	'741220	200	226	697	634	1 239
332	'741999	149	247	114	1 170	1 239
333	'847590	837	1 355	1 080	1 271	1 235
334	'540772	470	316	466	630	1 232
335	'441899	0	0	576	1 066	1 232
336	'391722	1 070	1 158	1 199	1 097	1 231
337	'870829	2 365	3 127	2 026	1 263	1 231
338	'830210	1 167	1 417	1 279	1 283	1 226
339	'540263	0	0	0	264	1 223
340	'290241	1 505	0	0	0	1 219
341	'721491	1 405	1 269	1 115	1 053	1 218
342	'392340	747	760	930	878	1 216
343	'300420	993	942	1 361	2 084	1 206
344	'550320	2 636	3 191	2 746	1 451	1 203
345	'721720	1 660	773	624	1 297	1 201
346	'630231	556	482	630	667	1 199
347	'070930	440	613	990	1 240	1 187
348	'390120	4 299	3 568	1 557	689	1 176
349	'520839	897	1 239	2 388	2 274	1 172
350	'690723	0	0	925	1 158	1 167
351	'520939	1 332	1 436	1 052	1 084	1 165
352	'960711	1 752	1 374	1 258	1 081	1 159
353	'200110	281	194	244	301	1 156
354	'441112	1 067	1 258	1 076	1 210	1 151

355	'600110	55	31	363	1 008	1 145
356	'540769	2 572	1 590	1 222	1 077	1 143
357	'382440	1 160	1 256	1 108	1 097	1 136
358	'847720	428	459	572	710	1 134
359	'701328	732	961	740	398	1 131
360	'482390	549	428	366	577	1 126
361	'551011	1 059	1 419	1 052	1 340	1 126
362	'530919	256	209	505	732	1 121
363	'560311	676	926	811	1 279	1 120
364	'871631	421	430	577	613	1 119
365	'710813	0	0	0	649	1 117
366	'381239	0	0	1 077	994	1 117
367	'390319	853	295	333	821	1 109
368	'340211	2 164	2 601	2 498	1 811	1 109
369	'060312	1 069	1 287	783	959	1 102
370	'330300	1 101	1 316	1 070	882	1 100
371	'350691	1 260	1 132	1 007	967	1 098
372	'200490	401	484	482	840	1 092
373	'700721	4 450	3 699	3 385	1 586	1 089
374	'940540	643	457	830	1 191	1 085
375	'580710	2 046	1 729	1 696	1 255	1 082
376	'291521	972	888	827	870	1 076
377	'721240	699	604	540	800	1 076
378	'870830	1 519	1 339	1 106	1 181	1 075
379	'030284	290	431	706	835	1 075
380	'620193	588	834	326	833	1 074
381	'590220	1 396	1 209	1 266	1 244	1 069
382	'848041	277	12	38	682	1 067
383	'850212	1 318	904	1 092	1 173	1 062
384	'731816	288	437	960	1 125	1 061
385	'610620	111	1 032	916	1 122	1 061
386	'847990	2 679	1 261	728	595	1 053
387	'250100	522	557	641	1 091	1 053
388	'721640	406	573	474	774	1 047
389	'848190	695	966	346	733	1 047
390	'401012	450	391	354	807	1 043
391	'290250	540	1 181	1 214	1 689	1 032
392	'540231	1 565	1 669	1 835	1 243	1 025

393	'847420	665	989	280	2 018	1 025
394	'841480	421	395	630	907	1 017
395	'848790	988	988	1 042	859	1 017
396	'871620	303	309	200	403	1 014
397	'760410	620	795	841	748	1 012
398	'392610	1 344	1 453	1 259	1 268	1 008
399	'520859	465	624	709	822	1 007
400	'610510	88	557	329	611	1 006
401	'720221	908	523	1 337	2 752	1 001
402	'940370	937	1 125	998	1 194	1 001
403	'846229	1 453	1 958	961	1 418	1 000

EK-4 TÜRKİYE’NİN RCA’SI > 1 OLDUĞU VE BULGARİSTAN’IN İTHALATINDA PAZAR PAYIMIZIN %5 VE ÜZERİ OLAN ÜRÜNLER (BİN EURO) (2019)

Sıra	GTIP (6’LI)	Acıklama	Bulgaristan’ın Türkiye’den ithalatı	Bulgaristan’ın Dünyadan İthalatı	BG’nin ithalatında TR’nin payı
1	740811	Rafine edilmiş bakırdan tel; enine kesit >6 mm	37 219	37 528	99,18%
2	252329	Çimento; portland; diğer	18 612	19 398	95,95%
3	740819	Rafine edilmiş bakırdan diğer teller	7 312	7 757	94,26%
4	560312	Dokunmamış mensucat [dokunabilir sentetik/suni lifden (m2 ağır; 25..70gr.)]	10 696	14 221	75,21%
5	870210	Minibüs, midibüs ve otobüs; dizel veya yarı dizel, kapasitesi >=10 kişi	37 524	51 820	72,41%
6	711319	Diğer kıymetli metal-kaplamalarından mücevherci eşyası	11 551	16 059	71,93%
7	080550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)	15 523	22 047	70,41%
8	520512	Pamuk ipliği (tekkat, penyesiz, pam=>%85, 232.56=<dtex<714.29; toptan)	4 235	6 130	69,09%
9	070200	Domates (taze/soğutulmuş)	33 011	48 834	67,60%
10	401699	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	30 898	47 327	65,29%
11	070960	Capsicum/pimenta cinsi meyveler (taze/soğutulmuş)	9 566	15 829	60,43%
12	760421	Aluminyum alaşımlarından içi boş profiller	11 628	19 832	58,63%
13	850213	Dizel/yarı dizel motorlu elektrojen grupları; güç>375kva	1 563	2 681	58,30%
14	481810	Tuvalet kağıdı	8 927	16 821	53,07%
15	700529	Perdahlanmış, levha, yaprak halinde, takviyesiz diğer camlar	10 122	19 143	52,88%
16	081090	Diğer meyveler (taze)	515	1 002	51,40%
17	600622	Pamuktan diğer örme veya kroşe mensucat; boyanmış	13 558	26 986	50,24%
18	870340	Hem benzinli hem de tahrik gücü veren elektrik motorlu diğer taşıtlar; harici güç kaynağından şarj e	14 944	32 396	46,13%
19	480300	Tuvalet-temizlik kağıtları	11 626	26 883	43,25%
20	732111	Demir/çelikten yemek pişirme cihazları (gaz yakıtlı/hem gaz hem diğer yakıtlı)	821	2 053	39,99%
21	854449	Diğer elektrik iletkenleri (gerilimi=<80 v. için)	45 106	115 255	39,14%
22	392062	Poliyeten tetreflattan levha, yaprak, film, folye ve şeritler	2 279	5 865	38,86%
23	731100	Demir/çelikten sıkıştırılmış/sıvılaştırılmış gaz için kaplar	3 032	7 885	38,45%
24	721420	Köşeli çubuklar (çentik, yiv, oluk vb şekil bozuklukları olan)	17 381	45 203	38,45%
25	732619	Dövülmüş, kalıplanmış diğer demir çelik eşya	1 771	4 612	38,40%
26	721934	Paslanmaz çelik yassı mamul (0, 5mm=<kalın<1mm soğuk haddeli)	3 934	10 320	38,12%

27	721391	Filmaşın (çap<14mm. Enine kesiti daire şeklinde)	23 260	61 125	38,05%
28	843131	Asansör, skipli asansör/yürüyen merdiven aksam, parçaları	2 956	7 772	38,03%
29	720838	Sıcak mamul demir, çelik (rulo kalınlık 3-4, 75mm. Diğer)	26 333	71 680	36,74%
30	340111	Tuvalet için (tıbbi ürünler dahil)	3 705	10 175	36,41%
31	620342	Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. Pamuktan	12 877	35 981	35,79%
32	720839	Sıcak mamul demir, çelik rulo (kalınlık<3mm. Diğer)	41 677	121 910	34,19%
33	721049	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişlik=>600mm, oluklu hariç, başka usulle çin	19 719	58 273	33,84%
34	390799	Diğer poliesterler; doymuş, ilk şekilde	2 942	8 855	33,22%
35	850790	Elektrikli akümülatörlerin aksam, parçası ve separatörler	5 405	16 542	32,67%
36	071340	Mercimekler; kabuksuz (kuru)	625	1 933	32,33%
37	761090	Aluminyumdan diğer inşaat ve aksamı-köprü, kule, pilon, çatı, saç, boru vb.	5 945	18 651	31,87%
38	200819	Diğer sert kabuklu meyve ve karışımlarının konserveleri	3 031	9 733	31,14%
39	630231	Yatak çarşafı (pamuktan, diğer hallerde)]	1 199	3 867	31,01%
40	481910	Oluklu kağıt/kartondan kutu ve mahfazalar	6 721	21 830	30,79%
41	760429	Aluminyum alaşımlarından diğer çubuk ve profiller	8 995	29 597	30,39%
42	441114	Lif levha, orta yoğunlukta (kalınlık: > 9 mm.)	4 314	14 325	30,12%
43	080610	Üzüm (taze)	974	3 270	29,79%
44	600632	Sentetik liflerden diğer örme veya kroşe mensucat; boyanmış	6 028	20 382	29,58%
45	850710	Kurşun asitli akümülatörler-pistonlu motorlar için	7 444	25 246	29,49%
46	730830	Demir/çelikten kapı, pencere vb. Çerçeveleri ile pervazları ve kapı eşikleri	4 344	14 746	29,46%
47	610990	Tışört, fanila, atlet, vb. Giyim eşyası; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe)	4 387	14 904	29,44%
48	390690	Diğer akrilik polimerler (ilk şekilde)	5 092	17 574	28,97%
49	392310	Plastikten kutular, kasalar, sandıklar vb. Eşya	7 879	27 266	28,90%
50	392020	Propilen polimerlerinden-levha, pelikül, lamlar-takviyesiz	6 205	21 566	28,77%
51	721070	Demir/alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişlik=>600mm, boyanmış, verniklenmiş/plastik madd	13 008	46 298	28,10%
52	392410	Plastikten sofa ve mutfak eşyası	3 213	11 720	27,41%
53	845011	Tam otomatik çamaşır yıkama makineleri-kapasitesi=<10 kg	12 690	46 558	27,26%
54	760611	Alaşımsız aluminyum plaka, levha;dikdörtgen, kalınlık>0, 2mm	2 110	7 862	26,84%
55	700721	Araçlar için, yapıştırılmış cam yapraklardan emniyet camları	1 089	4 128	26,38%
56	760720	Aluminyumdan ince yaprak-şeritler; mesnetli, kalınlık<0, 2 mm	1 784	6 782	26,30%

57	845611	Maddelerin aşındırılarak işlenmesine mahsus lazer ile çalışan makineler	3 966	15 240	26,02%
58	070310	Soğanlar ve şalotlar (taze/soğutulmuş)	1 714	6 716	25,52%
59	870321	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (silindir hacmi <= 1000cm ³)	11 682	45 826	25,49%
60	481190	Diğer kağıt/karton, selüloz vatka, elyaf tabakalar	2 928	11 566	25,32%
61	611020	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. Eşya; pamuktan (örme veya kroşe)	5 511	21 923	25,14%
62	690721	Seramikten döşeme veya kaplama karoları, kaldırım taşları (6907.30 ve 6907.40 hariç); suyu absorbe e	6 348	25 461	24,93%
63	620520	Erkek/erkek çocuk için gömlek; pamuktan	3 439	13 794	24,93%
64	071320	Nohut; kabuksuz (kuru)	46	185	24,86%
65	630260	Tuvalet ve mutfak bezleri [pamuktan (havlu mensucattan)]	1 929	7 784	24,78%
66	851660	Diğer elektrikli fırınlar, ocaklar, ızgaralar vb.	11 085	45 261	24,49%
67	391740	Plastikten tüp, boru ve hortum bağlantı elemanları	5 536	23 085	23,98%
68	600410	Örme veya kroşe mensucat (en>30cm, elastomerik iplik >%5) (60.01 pozisyonundakiler hariç)	13 963	58 832	23,73%
69	441011	Ağaçtan yonga ve levha	8 459	35 948	23,53%
70	441899	Bina ve inşaat için diğer marangozluk mamulleri ve diğer doğrama parçaları	1 232	5 372	22,93%
71	392490	Plastikten diğer ev eşyası, tuvalet eşyası	3 371	14 976	22,51%
72	842211	Evlerde kullanılan bulaşık yıkama makineleri	3 052	13 909	21,94%
73	570330	Suni/sentetik tuftu halı (yer kaplamaları)	983	4 532	21,69%
74	950699	Spor, açık hava oyunları malzemesi, yüzme havuzları vb eşya	1 306	6 086	21,46%
75	841821	Ev tipi buzdolabı-kompresörlü	1 796	8 398	21,39%
76	720837	Sıcak mamul demir, çelik rulo (4, 75mm.<=kalınlık<10mm.diğer)	5 098	24 043	21,20%
77	392350	Plastiklerden tıplar, kapaklar ve diğer kapama malzemeleri	4 093	19 399	21,10%
78	720917	Demir veya alaşımsız çelikten yassı mamüller (rulo, soğuk hadde, genişlik=>600mm, 0.5mm <=kalınlık <	4 710	22 413	21,01%
79	620462	Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. Pamuktan	4 306	20 698	20,80%
80	540233	Poliesterden tekstürize iplik (dikiş hariç)	2 675	12 861	20,80%
81	392010	Etilen polimerlerden-levha, pelikül, lamlar-takviyesiz	8 434	41 755	20,20%
82	611030	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. Eşya; sentetik veya suni liflerden (örme veya kroşe)	5 318	26 610	19,98%
83	830242	Mobilyalar için adi metallere diğer donanım, tertibat vb. Eşya	3 762	19 022	19,78%
84	481820	Kağıt mendil, kurutma, silme havluları	2 859	14 505	19,71%
85	870331	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (silindir hacmi=<1500cm ³)	5 612	28 859	19,45%

86	392190	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül, varak ve lamalar	8 729	44 933	19,43%
87	841810	Birden fazla dış kapılı kombine soğutucu-dondurucular	6 749	35 199	19,17%
88	610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. Giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)	8 988	46 944	19,15%
89	830241	Binalar için diğer donanım, tertibat vb. Eşya	4 021	21 135	19,03%
90	721499	Diğer demir/çelik çubuklar (diğer)	1 726	9 221	18,72%
91	730900	Demir/çelik depolar, sarnıçlar, küvler (hacim>300lt)	2 318	12 414	18,67%
92	961900	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	6 984	37 424	18,66%
93	721633	H şeklinde profil (demir-çelik, yükseklik=>80mm, sıcak işlenmiş)	2 760	14 793	18,66%
94	720852	Demir veya alaşımsız çelikten yassı diğer mamüller (sıcak hadde, genişlik >= 600mm, 4.75mm=<kalınlık	1 791	9 626	18,61%
95	841899	Soğutucu/dondurucu-ısı pompalarına ait aksam-parçalar	4 042	21 780	18,56%
96	730890	Demir/çelikten diğer inşaat-aksamı	12 494	67 389	18,54%
97	392321	Etilen polimerlerinden torbalar ve çantalar (külahlar dahil)	2 879	16 033	17,96%
98	260800	Çinko cevherleri ve konsantreleri	9 234	51 617	17,89%
99	392630	Plastik mobilya, karoseri/benzerleri için bağlantı elemanları	1 243	7 017	17,71%
100	741999	Bakırdan döküm, preslenmiş, dövülmüş diğer eşya	1 239	7 085	17,49%
101	870790	Diğer kara taşıtlarının karoserileri (şoför mahalli dahil)	413	2 383	17,33%
102	610510	Erkek/erkek çocuk için gömlek; pamuktan (örme veya kroşe)	1 006	5 829	17,26%
103	730630	Demir veya alaşımsız çelikten kesiti daire şeklinde olan diğer borular	2 595	15 434	16,81%
104	940370	Plastik maddelerden diğer mobilyalar	1 001	5 963	16,79%
105	854460	Diğer elektrik iletkenleri (1000 voltun üstünde devreler için)	2 044	12 251	16,68%
106	730661	Demir/çelikten kaynaklı borular; kesiti kare veya dikdörtgen şeklinde	1 830	11 327	16,16%
107	392330	Plastikten damacana, şişe, matara vb eşya	2 461	15 365	16,02%
108	940390	Diğer mobilyalara ait aksam, parçalar	2 747	17 350	15,83%
109	390950	Poliüretanlar (ilk şekilde)	1 916	12 238	15,66%
110	731210	Demir/çelik tellerden örme halat-kablolar	773	4 998	15,47%
111	482110	Kağıt/kartondan baskılı etiketler	1 970	12 830	15,35%
112	940690	Prefabrik yapılar (ahşap olanlar hariç)	2 377	15 551	15,29%
113	940350	Yatak odalarında kullanılan türden ahşap mobilyalar	2 845	18 651	15,25%
114	830140	Adi metallere diğer kilitler	968	6 431	15,05%
115	540761	Diğer dokunmuş men (tekstürize edilmemiş poliester=>%85)	2 137	14 254	14,99%
116	870421	Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5ton)	13 431	91 682	14,65%

117	392329	Diğer plastiklerden çanta, torba, külah vb	956	6 632	14,41%
118	610463	Kadın/kız çocuk için pantolon, askılı tulum, kısa pantolon ve şort; sent. liflerden (örme veya kroşe)	1 925	13 419	14,35%
119	870322	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm ³ <silindir=<1500 cm ³)	31 644	221 895	14,26%
120	691110	Porselen ve çiniden sofa ve mutfak eşyası	780	5 481	14,23%
121	761010	Aluminyumdan kapılar, pencereler vb. Çerçeveleri, pervazları ve kapı eşikleri	534	3 778	14,13%
122	732393	Paslanmaz çelikten, ev işlerinde kullanılan eşya	1 246	8 856	14,07%
123	842959	Diğer küreyici, yükleyici, ekskavatörler	1 278	9 296	13,75%
124	732690	Demir/çelikten diğer eşya	13 093	95 647	13,69%
125	940180	Oturmaya mahsus diğer mobilyalar	1 611	11 963	13,47%
126	320890	Esası diğer sentetik/tabii polimer olan; susuz ortanda eriyen/dağılan boya, vernik	2 488	18 551	13,41%
127	870193	Traktörler (8709 pozisyonuna giren traktörler hariç); 37 kw < motor gücü <= 75 kw	3 529	26 524	13,30%
128	170490	Kakao içermeyen diğer şeker mamulleri	3 404	25 817	13,19%
129	730840	Demir/çelik iskeleler, payandalar-tertibat	2 178	16 532	13,17%
130	854411	Bakırdan bobin telleri	2 433	18 487	13,16%
131	320649	Diğer boyayıcı maddeler	752	5 824	12,91%
132	840310	Merkezi ısıtma kazanları	1 665	13 009	12,80%
133	200599	Diğer sebze, sebze kar.(sirke, asetik asitten başka şekilde konserve) (dondurulmamış)	509	4 018	12,67%
134	853810	Kumanda panolarına tablo, konsol, kabin vb. Diğer mesnetler	2 456	19 561	12,56%
135	940290	Tıp, cerrahi, dişçilikte kullanılan mobilya, masa, karyola vb. Aksam/parçalar	350	2 808	12,46%
136	940161	Ahşap iskeletli oturmaya mahsus içleri doldurulmuş, kaplanmış diğer mobilyalar	2 314	18 844	12,28%
137	640359	Ayakkabı; diğer tabanı kösele, yüzü deri	297	2 427	12,24%
138	392590	Plastikten diğer inşaat eşyası	2 540	20 982	12,11%
139	611430	Diğer giyim eşyası; sentetik ve suni liflerden (örme veya kroşe)	517	4 275	12,09%
140	830210	Menteşeler	1 226	10 140	12,09%
141	940330	Yazihanelerde kullanılan türde ağaç mobilyalar	665	5 558	11,96%
142	481159	Kağıt/kartonlar, plastik sıvalı, emdirilmiş/kaplı; beyazlatılmış; diğerleri	2 374	19 926	11,91%
143	851220	Diğer aydınlatma/gözle görülebilen işaret cihazları	880	7 435	11,84%
144	848110	Basınç düşürücü valfler	370	3 148	11,75%
145	830249	Adi metallere diğer donanım, tertibat vb. Eşya	809	6 989	11,58%
146	610343	Erkek/erkek çocuk için pant.,askılı tulum,kısa pant.ve şort sent.liflerden (örme veya kroşe)	356	3 176	11,21%
147	732020	Demir/çelikten helezoni yaylar	640	5 912	10,83%

148	847420	Metal cevherlerini kırma/öğütmeye mahsus makineler	1 025	9 470	10,82%
149	841850	Vitrin, tezgah vb. Tipi soğutucu-dondurucular	2 405	22 582	10,65%
150	250100	Tuz, saf sodyum klorür ve deniz suyu	1 053	10 072	10,45%
151	391739	Diğer tüp, boru ve hortumlar-plastikten	822	7 956	10,33%
152	940320	Diğer metal mobilyalar	2 736	26 549	10,31%
153	620442	Kadın/kız çocuk için elbise; pamuktan	448	4 385	10,22%
154	847720	Kauçuk/plastik için ekstrüzyon makineleri	1 134	11 189	10,13%
155	151219	Ayçiçeği tohumu yağları (diğer)	782	7 717	10,13%
156	847780	Kauçuk/plastik eşya imali için diğer makine-cihazlar	2 155	21 353	10,09%
157	540752	Diğer dokunmuş men; boyanmış, tekstürize poliester=>%85	1 315	13 126	10,02%
158	732399	Demir/çelikten ev işlerinde kullanılan diğer eşya	526	5 268	9,98%
159	761699	Aluminyumdan diğer eşya	4 342	43 880	9,90%
160	350610	Tutkal ve yapıştırıcı; perakende ağırlık <1kg.	484	4 914	9,85%
161	870431	Kıvılcım ateşlemeli motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5 ton)	1 631	16 859	9,67%
162	620630	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs, pamuktan	522	5 404	9,66%
163	620213	Kadın/kız çocuk için palto, kaban vb. Giysi; sentetik/suni lif.	505	5 299	9,53%
164	611595	Diğer çoraplar; pamuktan (örme veya kroşe)	892	9 364	9,53%
165	870899	Kara taşıtları için diğer aksam, parçaları	6 747	72 754	9,27%
166	841869	Isı pompaları; diğer soğutucu-dondurucu tertibat olanlar	925	10 046	9,21%
167	420310	Deri ve köseleden giyim eşyası	314	3 425	9,17%
168	441820	Kapı-kasaları, eşikleri, pervazları ağaçtan	966	10 901	8,86%
169	871639	Yük taşımaya mahsus römork ve yarı römorklar	3 561	40 289	8,84%
170	852872	Televizyon; diğerleri, renkli olanlar	14 530	165 215	8,79%
171	610342	Erkek/erkek çocuk için pant.,askılı tulum,kısa pant.ve şort pamuktan (örme veya kroşe)	1 347	15 418	8,74%
172	741220	Bakır alaşımlarından ince, kalın boru bağlantı parçaları (rakor, dirsek vb)	1 239	14 794	8,38%
173	610443	Diğer elbiseler; sentetik liflerden, kadın veya kız çocuk için (örme veya kroşe)	784	9 408	8,33%
174	340220	Yüzey aktif diğer organik müstahzarlar (perakende)	5 015	60 751	8,26%
175	620463	Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. Sentetik lif.	652	8 158	7,99%
176	710812	Altın (diğer işlenmemiş şekillerde olanlar, para yerine kullanılmayan)	78	976	7,99%
177	620443	Kadın/kız çocuk için elbise; sentetik lif.	671	8 398	7,99%
178	620469	Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. Dokunabilir diğer maddeden	305	3 831	7,96%
179	870870	Kara taşıtları için tekerlekleri vb aksam, parça/aksesuarı	953	12 284	7,76%

180	481920	Oluksuz kağıt/kartondan katlanabilir kutu-mahfazalar	1 301	16 775	7,76%
181	321410	Macunlar, reçineli çimento vb.ile boyacılıkta kullanılan dolgu ve sıvama maddeleri	1 667	22 022	7,57%
182	220890	Diğer alkol ve alkollü içkiler-alkol derecesi % 80'den az, tağyir edilmemiş	939	12 938	7,26%
183	380991	Mensucat sanayinde kullanılan boya sabitleştiriciler vb	612	8 456	7,24%
184	050400	Hayvan bağırsak, mesane ve midesi (taze/soğutulmuş/dondurulmuş vs.)	967	13 418	7,21%
185	847490	Toprak, taş, cevher vb. Ayıran, yıkayan vb. Makinelerin parçaları	1 277	18 439	6,93%
186	870829	Kara taşılarının diğer aksam-parçaları	1 231	18 023	6,83%
187	390311	Polistiren; genleşebilen (ilk şekilde)	919	13 715	6,70%
188	731815	Demir/çelikten diğer vida-cıvatalar-somun, rondela olabilir	1 614	24 769	6,52%
189	620640	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs, sentetik/suni lif.	656	10 558	6,21%
190	850152	Çok fazlı alternatif akım (ac) motorları; 750w<güç<75kw	332	5 404	6,14%
191	841381	Diğer pompalar	277	4 526	6,12%
192	870590	Özel amaçlı diğer motorlu taşıtlar	1 588	26 318	6,03%
193	940360	Diğer ahşap mobilyalar	2 761	45 958	6,01%
194	080510	Portakal (taze/kurutulmuş)	504	8 483	5,94%
195	620343	Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. Sentetik lif	480	8 371	5,73%
196	870880	Kara taşıtları için suspansiyon sistemleri vb. Aksam ve parçaları	1 428	25 001	5,71%
197	854420	Koaksiyal kablolar ve diğer koaksiyal elektrik iletkenler	453	7 971	5,68%
198	401110	Otomobil dış lastiği; yeni	5 585	98 610	5,66%
199	611120	Bebekler için giyim eşyası ve aksesuarı; pamuktan (örme veya kroşe)	366	6 477	5,65%
200	842240	Diğer paketleme/ambalajlama makineleri	2 086	37 407	5,58%
201	720916	Demir veya alaşımsız çelikten yassı mamüller (rulo, soğuk hadde, genişlik=>600mm, 1mm <kalınlık <3mm	1 670	30 686	5,44%
202	190531	Tatlı bisküviler	1 722	32 577	5,29%
203	853649	Diğer röleler	459	8 686	5,28%
204	842123	İçten yanmalı motorlar için yağ-yakıt filtreleri	706	13 620	5,18%
205	330510	Şampuanlar	723	14 041	5,15%
206	320910	Esası akrilik/vinil polimer olan; sulu ortanda eriyen/dağılan boya ve vernik	653	12 921	5,05%

T.C. SOFYA BÜYÜKELÇİLİĞİ

TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Adres: 102E Cherni Vrah Bulv. Kat 8 Sofya, Bulgaristan

Telefon: +359 2 958 12 02

Web: www.ticaret.gov.tr

E-Mail: sofya@ticaret.gov.tr